

II

USTASKO-DOMOBRANSKI I NJEMAČKI DOKUMENTI

BR. 171

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 1. MAJA 1944. O ULASKU JEDINICA NOV I POJ U IVANEC I O BORBAMA NA PAPUKU, KOD BOSILJEVA I VRGORCA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 122/44.
OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
1. V. 1944. godine

I OBCI PREGLED:

Nastavlja se podhvat u Papuk pl.

II PODRUČJA:

Varaždin: Noću 28/29. IV. partizani² su ponovno ušli u Ivanec. Pojednosti još nisu javljene.

Nova Gradiška:

28. IV. vlastiti razvidački diovi naišli su na skupinu od oko 150 partizana kod s. Golobrdci (13 km s. Nove Gradiške) koja se poslie borbe povukla u Psunj.

Požega:

U nastavku podhvata na Papuk³ pl. 30. IV. podhvatne snage zauzele su greben Gredine (20 km s.z. Požege) i produžile prodiranje na s. z. Zauzet je i tjesnac jugoistočno Bučkog Kamenskog (24 km s. z. Požege). Očišćena od neprijatelja dolina Brzaje i dostignut je Kamenski Vučjak (6 km s. i. Bučkog

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 1/1—1, k. 38.

² Odnosi se na dijelove Desetog korpusa NOVJ (vidi tom V, knj. 26, dok. br. 149).

³ Vidi dok. br. 27 i 32, 73, 83 i 103 u ovoj knjizi i tom V, knj. 26, dok. br. 136.

Kamenskog). Borbena skupina koja prodire od Slatinskog Drenovca (26 km s. Požege) zauzela je P_ušinu (5 km i. Slatinskog Drenovca). Sjeverna borbena skupina u teškoj borbi probijajući se od Hum Varoši (12 km z. j.z. Podr. Slatine) na jug dostigla je 1 km z. Voćina. U s. Kuzma (4 km z. Voćina) i u Voćinu nalaze se jake neprijateljske snage.

Karlovac: Naknadno se doznaje da su se ukupni gubitci u borbi kod Bosiljeva (22 km j. j. z. Karlovca) povećali na 141 poginuo (pronađeno), 41 zarobljen i 2 prebjegla partizana.⁴ Plien se povećao za 11 pušaka i 1 bacač.

Jadranska obala:
Partizanska skupina u Vrgorcu (27 km s. z. Metkovića) tučena je topničkom vatrom. Čišćenje otoka Korčule sa zapada prema istoku bez sukoba sa neprijateljem.⁵

Djelat, nepr. zrakopl.⁶:
23. IV. u Janskoj luci (27 km s. z. Dubrovnika) oštećen je od neprijateljskih lovaca brod »Sipan« i onespособljen za plovidbu.
29. IV. neprijateljski su zrakoplovi bombardirali i mitraljirali Gruž i željezničke postaje Hum i Diklići.
Bombardirana je bliža okolica Knina kod Vrhopolja. Ima nekoliko mrtvih seljaka.

Obćenito: U toku manjih djelatnosti u području Ivanić Grada, Đurđenovca i Pakraca zarobljeno je 9 partizana. - Plien: 3 mine. Vlastiti gubitci: 2 ustaše ranjene.

Osobitosti: 30. IV. u 11.15 sati eksplodirale su 2 mine u ormaru stožera III ustaškog zdruga u Karlovcu,⁷ kojom je prilikom poginuo zapovjednik sdruga ustaški dopukovnik Rogoz Vladimir, a teže ranjen njegov

⁴ Napad na Bosiljevo izvele su jedinice Trinaeste divizije 26. aprila 1944 (vidi tom V, knj. 26, dok. br. 135).

⁵ Neposredno poslije napada na Korčulu, 22. aprila 1944, jedinice Dvadeset šeste divizije su se povukle na Vis (vidi tom V, knj. 26, dok. br. 132 i 134).

⁶ Riječ je o djelatnosti savezničke avijacije.

⁷ Redakcija nije mogla utvrditi tko je mine postavio.

.. . glavar stožera ustaški satnik Jurković Blaž. Lakše je ranjen poručnik Zagar. Zgrada sdruga je djelomično oštećena. Iztraga je u toku.

Događaji na prugama:

Na pruzi Zagreb — Sisak 30. IV. između ž. p. Sv. Klara i Odra naletio je u 2220 sati osobni vlak na minu.⁸ Izkliznulo 5 kola. Ranjena su 2 željezničara. Kvar će biti popravljen u toku 1. V. 30. IV. u 0130 sati partizani su napali željezničku postaju Gaboš (7 km s.z. Vinkovaca), zapalili je i zatim se povukli.

Za poglavnika i za dom spremni!

**Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
Helbich**

(M. P.)

⁸ Minu su postavili diverzanti Drugog diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 2—4. k. 121, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

BR. 172

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DO
MOBRANSTVA OD 2. MAJA 1944. O NAPADU JEDINICA
NOV I POJ NA GORU I VIROVITICU I O BORBAMA NA
PAPUKU, ZUMBERKU I KOD VRHOVINA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 123/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

2. V. 1944 g.

II PODRUČJA:

Bjelovar: Razviđački odjel u području 16 km s.z. Bjelovara
ubio je 19 partizana.²

Papuk pl. — Požega:

U nastavku podhvata na Papuk pl. izbila je 30. IV. južna borbena skupina na Kamenski Vučjak.³ Druga borbena skupina zauzela je Voćin 29. IV.⁴ a zatim očistila Lisičine (14 km j.z. Podr. Slatine). Neprijatelj se povukao prema Bilo Gori i u smjeru jugozapadno Daruvara te u Papuk pl. Zapadna skupina »Daruvar« odbacila je neprijatelja koji uzmiče u smjeru juga.

Noću 30. IV/I.V. odbijen je napadaj neprijatelja iz zapadnog smjera na Podbor. Doljane (3 km j. Daruvara), na sam Daruvar, te na Kip (5 km j.j.z. Daruvara) uz pomoć bacača⁵. Izvršenim protunapadajem neprijatelj je odbačen prema zapadu, a samo manjim dielom uspio je provući se u smjeru istoka prema Bijeloj (7 km j.i. Daruvara).

Dielovi osiguranja želj. pruge raspršili su neprijateljsku skupinu kod Kukunjevca (8 km z. Pakraca). Željeznička pruga na 3 mjesta razrušena.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 2—1, k. 38.

² O tim gubicima ništa nema u izvještajima Štaba Desetog korpusa NOVJ i podređenih mu jedinica koje su djelovale u sjeverozapadnom dijelu Hrvatske (vidi dok. br. 165 u ovoj knjizi i dok. br. 2/1—2, k. 1623, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

³ O sastavu neprijateljskih snaga koje su 26. aprila 1944. započele napad na oslobođenu teritoriju Slavonije vidi tom V, knj. 26, dok. br. 136.

⁴ Neprijateljske snage su ušle u Voćin 30. aprila (vidi dok. br. 83).

⁵ Podborske Doljane i Kip napao je Daruvarski NOP odred (vidi dok. br. 114).

Virovitica: Straža kod vojarne u Virovitici u jakosti jednog voda, prepadnuta u noći 29/30. IV. i zarobljena od neprijatelja, koji je znao znake spoznaje. Istodobno odbijen je napadaj neprijatelja na južni dio Virovitice.⁶

Karlovac: U podhvat u naših i njemačkih snaga u Zumberku nanešeni su neprijatelju gubitci: 35 mrtvih i 21 zarobljen.⁷
Područje 24 km s.z. Karlovca čisto je od neprijatelja.

Petrinja: Prigodom napadaja partizana na Goru (9 km j. Petrinje) neprijatelj je izgubio: 45 mrtvih (među njima 1 zapovjednik »brigade«).⁸

Vrhovine: Pri razviđanju u području (5 km i.s.i. Vrhovina) odbačena je jedna neprijateljska skupina koja je ostavila na mjestu borbe 10 mrtvih i 1 zarobljenog. Plieni: 1 strojnica, 10 pušaka i 1 bacač.⁹
Izviđački diełovi sukobili su se s jačim neprijateljem j.i. Dabra.¹⁰
Vlastiti gubitci: 2 poginula i 6 nestalih.

Bihać: U podhvat u kod Cazina dovedeno je 220 bivših odmetnika Huske Miljkovića s 9 strojnica i 126 pušaka. Naknadno je ustanovljeno da su lovački odjeli iz okolice Cazina do sada ukupno doveli iz okolice Cazina 242 prebjegla i 16 zarobljenih, među kojima je bilo 7 političkih »komesara«. Među prebjeglima nalazi se: 1 »komandant odreda«, 2 »komandanta bataljona«, 1 »komandir čete«, 1 liječnik i 3 »komesara«. Od skupine Huske Miljkovića¹¹ ubijeno je 19 komesara koji su dali odpor.

Knin: Protunapadajem 6 km i. Benkovca (46 km z. Knina) odbačen je neprijatelj prema iztoku. Gubitci nisu ustanovljeni.

Sinj: Odbijeni su napadaji slabijih neprijateljskih skupina na uporište 3 km s.i. Sinja i na cesti Drniš — Sinj.

⁶ Napad je izveo Bilogorski NOP odred, i pri tom zarobio 18 domobrana sa oružjem (vidi dok. br. 114).

⁷ Vidi dok. br. 68 i 85.

⁸ Ustaški garnizon u s. Gori napala je Sedma NOU divizija 26. aprila 1944. Njeini gubici: 4 poginula i 18 ranjenih (vidi dok. br. 2).

⁹ i ¹⁰ Vidi dok. br. 24 i 90.

¹¹ Opširnije o Huski Miljkoviću vidi tom V, knj. 19, dok. br. 26.

Prebacivanje jačih neprijateljskih snaga u područje
zapadno r. Cetine. I ^ ^ L

Imotski: Premoćne partizanske snage napale su 27. IV. sadu uporišta Aržano (25 km s. z. Imotskog). Naš gubitci: 4 vojničara mrtva, 5 ranjenih, 43 zarobljena i 28 nestalih ustaša. Izgubljena je 1 strojnica, 10 pušaka, krugoval sa šifrom K. V., pismohrana wI bojne VI ustaškog sdruga, blagajna i pričuvno skladište. Gubitci neprijatelja su osjetljivi. Pronađeno je 28 mrtvih partizana.¹²

Jadranska obala:
Čišćenje zapadnog diela Korčule nastavlja se. Protjerani su manji neprijateljski odjeli na obali.

Djelat, nepr. zrakopl.:
29. IV. neprijateljski zrakoplovi bacili su 3 bombe na Makarsku. Žrtava nema.

Obćenito: Zadnjih dana opažena je pojačana djelatnost partizana u postavljanju nagaznih mina (engleskog podrijetla) na cestama. Tako su 30. IV. bile postavljene mine na cesti kod Drniša, Imotskog, i Karlobaga. Pri ovome stradalo je 6 samovoza i poginulo 6 Niemaca (od toga 1 častnik) i 17 ranjenih (od toga 1 častnik).

U toku manjih djelatnosti u području Konjica poginulo je 4, a ranjeno 12 partizana.

Osobitosti: 26. IV. pobjegao je iz partizanskog zarobljeništva zapovjednik II jurišne bojne hrabri branilac Tuzle podpukovnik Baho Josip.

Dogodaji na prugama:
Na pruzi Zagreb — Križevci — Bjelovar 1. V. u 0734 sati između ž. p. Vrbovec i Gradec naletio je putnički vlak na minu.¹³ 1 kola podpuno uništena, a jedna izkliznula.
Ima 6 ranjenih. Promet je uzpostavljen.
Na pruzi Dugo Selo — Banova Jaruga I.V. u 0658 sati između ž. p. Ivanić Grad i Deanovec naišao je

¹² Napad na Aržano izvela je Treća brigada Dvadesete divizije (vidi tom V, knj. 26. dok. br. 140).

¹³ Minu su postavili diverzanti Trećeg diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 165).

teretni vlak na minu.¹⁴ Vlak je neoštećen, a pruga manje oštećena i popravljena.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

**Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)**

(M. P.) Helbich

BR. 173

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 3. MAJA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA TRILJ I ODBRAMBENE POLOŽAJE KOD ÖKUCANA I O BORBAMA U HRVATSKOM ZAGORJU, NA PAPUKU I KOD CAZINA, KNINA I SINJA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 124/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

3. V 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Podhvati u istočnoj Bosni i Papuk pl. uspješno napreduju. Veći uspjesi sjeverno Knina i južno Varaždina.

II PODRUČJA:

Varaždin: **1. V završen je podhvati u području Podrute — Kraljevec — Hrašćina — Trgovišće — Hum — Podrute (15—22 km j.j. i. Varaždina). Partizanski gubitci: 51 mrtav, i 6 zarobljenih.² Plien: 1 težki bacač, 1 teška strojnica i više pušaka. Vlastiti gubitci: 2 mrtva i 2 ranjena.**

¹⁴ Tu minu su takođe postavili diverzanti Trećeg diverzantskog I bataljona (vidi dok. br. 2—4, k. 121, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 3/1—1, k. 38.

² Opširnije o tome vidi dok. br. 9 i 165.

Papuk pl.: U nastavku podhvata u Papuk pl. 30. IV uspješno su odbijeni jaki usredotočeni neprijateljski napadaji na području Voćina.³ Bobena skupina hrvatsko-njemačkog oružništva čisti područje Voćina od zaostalih partizana.

Druga borbena skupina uspješno vrši čišćenje područja Vučjak — Zvečevo te je odbila jak napadai neprijatelja 2 km s. od Kamenskog Vučjaka⁴ (26 km j.i. Daruvara).

Zapadno Voćina uništena je 1 neprijateljska skupina koja je ostavila na mjestu borbe 43 mrtva, 40 ranjenih i 1 zarobljenog partizana.

Naše gorske postrojbe⁵ prodirući iz Daruvara i Grubišnog Polja zauzele su Đulavec. U prostoru Đulavec — Pivnica — Voćin vođene su teške borbe kojom prilikom su uništena 1 naša bojna kola skupa sa posadom.⁸ Vlastiti gubitci: 10 mrtvih i 2 ranjena. Neprijateljski gubitci: 9 mrtvih (prebrojano) i 3 zarobljena partizana.

1. V pred mrak raspršena je topovskom i bacačkom vatrom partizanska skupina koja je bila u prikupljanju zapadno Kipa⁷ (7 km j.i. Daruvara).

Okučani: 30. IV/1. V odbijen je napadaj neprijatelja na crtu odbranbenih bunkera sjev. i istočno Okučana. Neprijatelj se povukao u smjeru sjevera.

Sisak: 30. IV dio posade Martinska Ves nasilnim razviđanjem u s. Ruče (17 km s.s.z. Siska) zarobio je 11 partizana.

29. IV u s. Jezero (16 km s.s.i. Siska) obhodnja posade Martinska Ves zarobila je 3 partizana s oružjem, a u s. Trebarjevo (12 km s. Siska) 1 partizanskog častnika.

Bihać: 30. IV u području sjeverno Cazina naišle su ustaše na slabog neprijatelja te je ubijeno 19 partizana, a 48 ljudi biv. pripadnika Huske Miljkovića prebjeglo

³ Neprijateljske položaje na području Voćina napadale su jedinice Dvadeset osme divizije (vidi dok. br. 83).

⁴ Kamenski Vučjak je 30. aprila 1944. napala Osamnaesta brigada Dvanaeste divizije (vidi dok. br. 82).

⁵ Odnosi se na Četvrtu gorsku pukovnicu (vidi tom V, knj. 26, dok. br. 136 i bojnu relaciju Prvog zbornog područja za mjesec maj 1944, reg. br. 5/1—18, k. 58).

⁸ Tenk su uništile jedinice Dvadeset osme divizije (vidi dok. br. 82 i 83).

⁷ i ⁸ Vidi dok. br. 172.

je ovim našim postrojbama.⁹ Plien: 1 strojnica, 12 pušaka i 1 skladište strjeljiva.

U završetku podhvata čišćenja obskrbne ceste Bihać — Knin gubitci neprijatelja⁹ u području s. Srb (37 km s.z. Knina) iznose: 98 poginulih i 4 zarobljena. Plijen: 1 strojnica, 1 engleski strojosamokres i veći broj pušaka. Vlastiti gubitci: 10 poginulih, 37 ranjenih i 2 nestala. Ovim podhvatom je uništeno važno partizansko središte obskrbe i uporište, za napadanje na obskrbne ceste.

Knin: U području Bribirskih Mostina (32 km j.i. Knina) u toku je manji podhvat.¹⁰

Sinj: Noću 28/29. IV partizani su čitavu noć napadali naše uporište Trilj (12 km j.i. Sinja). Iz Sinja je upućeno pojačanje.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo je prenos strjeljiva i drugog tvoriva i bacalo letake.

Djelat, nepr. zrakopl.:

1. V neprijateljski zrakoplovi bacali su zapaljive pločice u okolici Dubrovnika, te izazvali požare u šumama.

Obćenito: U manjim podhvatima hrvatsko-njemačkog oružništva i redarstva u području sjeverno Save nanešeni su neprijatelju u vremenu od 23. III do 17. IV 44. sliedeći gubitci: poginulo 298, ranjeno 70 i zarobljeno 65 partizana.

U toku manjih izviđačkih djelatnosti u području Pakraca i Ozlja uhvaćena su 2 vojna neposlušnika i 6 vojnih bjegunaca.

Osobitosti.-Obhodnja partizana ubila je u s. Velemić (11 km j.j.i. Siska) 1 dječaka od 14 godina, a 1 domobrana na dopustu ranila.

Događaji na prugama:

Na pruzi Dugo Selo — Banova Jaruga 2. V u 0750 sati između ž. p. Novoselec-Križ i Ludina-Vidre-

⁹ Odnosi se na Šestu diviziju Prvog proleterskog korpusa NOVJ (vidi operacijski dnevnik Šeste divizije u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 14—1/2, k. 797).

¹⁰ Vidi dok. br. 12.

njak naletio je njemački teretni vlak na minu»
Stroj i 4 kola iskočila. Ložać je poginuo, a strojo-
vođa teško ranjen. Istog dana promet je uzpo-
stavljen.

Na pruzi Sid — Mitrovica 2. V u 1445 sati između
ž.p. Laćarak i Hrv. Mitrovica naletio je teretni vlak
na minu. Stroj i 2 kola izkliznula. Pojediniosti nisu
javljene.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

**Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)**

(M. P.) Helbich

BR. 174

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DO-
MOBRANSTVA OD 4. MAJA 1944. O NAPADU JEDINICA
NOV I POJ NA SVETI IVAN ŽABNO I KIP, O ISKRCA-
VANJU NA PAG I O BORBAMA KOD GAREŠNICE, DABRA,
PIROVCA I NA PAPUKU¹**

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 125/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

4. V 1944 godine.

I OBĆI PREGLED:

Nastavljaju se teške borbe u istočnoj Bosni.

II PODRUČJA:

Križevci: **30. IV odbijen je napadaj partizana na uporišta Sv.
Ivan Zabno.**

¹¹ Minu su postavili diverzanti Trećeg diverzantskog bataljona
(vidi dok. br. 165).

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 4 1—1, k. 38.

Vlastiti gubitci: 2 mrtva i 3 ranjena. Nađena su 3 mrtva partizana, ali se predmievaju veći gubitci.¹

Garešnica:

30. IV u podhvatu naših gorskih postrojbi na području Dišnik — Bršljanica (6 km s.Z. i 7 km z. Garešnice) protjerana je manja skupina partizana, koja je na mjestu borbe ostavila 2 mrtva, 1 ranjenog i 1 zarobljenog partizana.³

papuk pl.: U nastavku podhvata na Papuk pl. odbijen je noću 1/2. V napadaj partizana na Podbor. Doljane iz smjera iztoka, a u jutarnje sate neprijatelj je napao isto mjesto i sa zapada, ali je i ovaj napadaj odbijen.⁴

2. V napadnuta je zapriečna crta skupine »Darugar.« na odsjeku Sv. Ilija — s. Kip⁵ (3 i 6 km j. Darugar). Ulogom pričuve⁶ neprijatelj je odbačen i protjeran prema zapadu.

Vlastiti gubitci: 1 mrtav, 1 ranjen i 1 samovoz oštećen. Nađena su 3 mrtva partizana, ali su neprijateljski gubitci mnogo veći. Plien: ručno vatreno oružje, bombe i oprema.

U području Zvečevo — Vučjak zaplijenjeno je u podzemnim skladištima 40 strojopušaka, 25 strojnica, preko 100 pušaka, 2 laka bacača mina, mnogo oružarskog alata i doknadnih dielova, 2 teretna samovoza, 1 osobni samovoz, 50 brzoglasnih aparata, 50 krugovalnika (većinom neupotrebljivo), te više obskrbnih skladišta sa živežnim namirnicama. Uništeno je više baraka za stanovanje. Time je neprijatelj izgubio važno uporište za obskrbu.⁷

U podhvatu na Papuk pl. neprijatelj je do sada imao 250 mrtvih (pronađeno), ali se gubitci ciene na 500 mrtvih partizana.⁸ Vlastiti gubitci: 40 poginulih (od toga 18 pripadnika hrvatskih oružanih snaga.)

² Napad je izvela Druga brigada Trideset treće divizije u sadejstvu sa Udarnim bataljonom Istočne grupe NOP odreda (vidi dok. br. 165).

³ Prema izvještaju Štaba Istočne grupe NOP odreda Desetog korpusa NOVJ, Moslavački odred nije imao gubitaka u toj borbi. (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 2/1—2. k. 1623.)

⁴ i ⁵ Vidi dok. br. 172 i 173.

⁶ rezerve

⁷ Vidi dok. br. 103 i 104.

⁸ Prodirući na oslobođenu teritoriju Slavonije, neprijatelj je tada poubijao mnoge nenaoružane stanovnike koji su saradivali s partizanima (vidi dok. br. 104).

Ogulin: 3. V odbijen je napadaj partizana na Sv. Petar i Kopele (1 i 2 km z. Ogulina) strojnicama i bacačima. Posada Ogulina protjerala je partizane iz puškarić Sela (2 km z. Ogulina). Nađena su 2 mrtva partizana, a 3 su se predala. Vlastiti gubitci: 2 ranjena i izgubljena 1 oklopna kola, koja su naišla na minu. Čišćenje se nastavlja.

Otočac: U podhvat u području Dabra (11 km s.s.i. Otočca) do sada ustanovljeni neprijateljski gubitci iznose 8 partizana poginulo, zaplijenjena 1 strojnica, 1 bacač i više ručnog vatrenog oružja.⁹

Jadranska obala:

Kod Pirovca (20 km s.z. Šibenika) napadnuta je iz zasjede slabija skupina partizana, koja je na mjestu borbe ostavila 2 mrtva.

Unatoč jakog neprijateljskog otpora zauzet je Obrovac i Starigrad (30 km j.i. Gospića). Teške borbe su u toku.

30. IV u veče izkrcala se skupina od 100 partizana na otoku Pagu kod Kolana (8 km s.z. Paga) i napala mjesto Pag vatrom bacača.

Upućenim pojačanjem partizani su odbačeni i protjerani, te su na više čamaca napustili otok Pag u smjeru otoka Oliba.

Djelat, vlast, zrakopl.:

30. IV u području Bosiljeva (25 km j.z. Karlovca) bombardirane su partizanske nastanbe. kojom prigodom je pogođeno i uništeno jedno partizansko skladište benzina.

Obćenito: Prigodom čišćenja područja 3 km s.i. Kotor Varoš poginulo je 6 partizana, a u podhvat u 17 km s.i. Ivanić Grada zarobljeno je 12 partizana.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

Helbich

(M. P.)

» Vidi dok. br. 24 i 90.

BR. 175

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 5. MAJA 1944. O NAPADU JEDINICA KOV I POJ NA VOĆIN, ĐULAVEC I CAZIN I O BORBAMA NA PAPUKU, KOD IVANIC-GRADA, KARLOVCA, OGULINA I STARIGRADA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 126/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

5. V 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Uspješno se nastavlja čišćenje u području Papuk pl. u istočnoj Bosni od raspršenih neprijateljskih skupina. Ljubuški je ponovno napadnut iz zraka.

II PODRUČJA:

Ivanić Grad:

U borbama sjeveroistočno Ivanić Grada palo je 7 partizana i 1 partizanka, 1 partizan je ranjen, a 1 stručnjak za miniranje zarobljen. Plien: veći broj ručnog oružja i tajnog promičbenog tvoriva. Uhićeno je 119 sumnjivaca.

Papuk pl.- Nastavlja se čišćenje područja Papuk pl.: 953/10 km j.i. Voćina — Lom (k. 883 — 8 km j. Voćina) — Točak (k. 887 — 4 km. j. Voćina) uz slab neprijateljski odpor. Nakon žestoke borbe na Papuku povukao se neprijatelj u pravcu sjevera i sjeveroistoka.² Uz jače neprijateljske gubitke odbijeni su svi napadaji sjeverozapadno Ravne Gore (14 km j.z. Voćina). Nakon žestoke borbe odbijen je usredotočeni neprijateljski napadaj na Đulavec.³

Slabiji neprijateljski napadaji na Voćin odbijeni su. Pri čišćenju voćinske doline njemačke postrojbe zaplenile su jedno neprijateljsko obstrbno skladište sa 40 tona žita.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 5/1—1, k. 38.

* Vidi dok. br. 103 i 104 u ovoj knjizi i tom V, knj. 26, dok. br. 136.

³ Jedinice Dvadeset osme divizije napale su neprijatelja na liniji Nova Krivaja — Đulavec — Katinci — Potočani (vidi dok. br. 83).

Karlovac: Naknadno je ustanovljeno da su gubitci neprijatelj u borbi kod Bosiljeva (22 km j.j.z. Karlovca) veći no što je u prvom izvješću javljeno i to ima još ng poginulih, tako da ukupan broj poginulih iznosi 360.⁴

Ogulin: 4. V protjerala je posada Ogulina partizane sa visova kod Puškarić Sela (2 km z. Ogulina) i s. Turkovići (4 km z. Ogulina) (Dnevno izv. br. 125).⁵

Cazin: O napadaju partizana na Cazin na Uskrs ove godine naknadno se doznaje:

U borbi, koja je trajala od 9. IV do 11. IV ubacili su partizani oko 8.000 boraca, i oko 2.000 neboraca u rulji, koja je imala stvoriti zabunu.® Neprijatelj je imao 24 topa, 6 teških bacača i 1 borna kola. Brojno daleko slabija hrabra odbrana Cazina⁷ odbila je u protunapadajima i borbom prsa o prsa sve napadaje partizana koji su pretragom na bojištu izgubili oko 900 mrtvih, 3 »komesara« i oko 1500 ranjenih.⁸ Partizani su svoje mrtve i ranjene odvažali na preko 300 kola, koja su rekvirirali u okolnim selima, a veliki dio mrtvih pokopali su na bojnopolju. Vlastiti gubitci: 38 mrtvih (8 Niemaca), i 74 ranjenih (25 Niemaca).

Jadranska obala:

Upućena pomoć: oslobodila je našu posadu u Starigradu (30 km j.i. Gospića) koja je prolazno bila obkoljena (vidi dnevno izvješće Br. 125).⁹ Neprija-

* U borbama za Bosiljevo i Drežnicu jedinice Trinaeste divizije (Prva i Druga brigada, Prvi i Drugi NOP odred) i Karlovačka brigada imale su slijedeće gubitke: 20 poginulih, 58 ranjenih i 70 nestalih (vidi dok. br. 26 u ovoj knjizi i tom V, knj. 26, dok. br. 135).

⁴ Vidi dok. br. 174.

⁶ i ⁷ U borbama za Cazin Štab Četvrtog korpusa je angažovao slijedeće jedinice: Drugu i Treću brigadu Osme divizije, Treću i Četvrtu brigadu Sedme divizije; Prvu i Drugu brigadu Unske operativne grupe i dva artiljerijska diviziona. Napad na samo mjesto izvele su Druga brigada Osme divizije, Prva brigada Unske operativne grupe i dva artiljerijska diviziona, a ostale jedinice bile su na obezbjeđenju prema Ostrošću, Bihaću, Otoki i Bosanskoj Krupi. U Cazinu su se tada nalazile ove neprijateljske snage: Osma ustaška bojna, dijelovi Izviđačkog odreda njemačke 373. legionarske divizije i grupa žandara. (Opširnije o tome vidi tom V, knj. 26, dok. br. 29, 30, 67 i 80).

⁸ U borbama za Cazin pretrpjele su jedinice Četvrtog korpusa NOVJ slijedeće gubitke: 35 mrtvih, 149 ranjenih i 4 nestala (vidi tom V, knj. 26, dok. br. 30, 67 i 80).

» i ¹⁰ Vidi dok. br. 174.

telj je protjeran u brda. Prigodom borbi sa izkrca-
nim neprijateljem kod Kolana (na otoku Pagu) za-
plienjene su 4 strojnice, 210 granata za bacač i veća
količina pušcanog strjeljiva.¹⁰

Djelat, vlast, zrakopl.:

U toku 3. V vršilo je prienos tvoriva i bacalo pro-
mičbene letke.

Djelat, nepr. zrakopl.:

2. V ponovno je napadnut Ljubuški od brojnih ne-
prijateljskih lovaca — bombardera. Srušena su
3 neprijateljska zrakoplova. Pojednosti nedostaju.
3. V na pruži Dubrovnik — Metković između ž.p.
Zavala i Poljica 4 neprijateljska zrakoplova napala
su stajnicama teretni vlak i oštetili 1 kola. Žrtava
nije bilo.

Neprijatelj je poduzimao lietove za obsrkbu parti-
zana na području Hercegovine i jugoistočne Bosne.
Na istom području bacali su neprijateljski zrako-
plovi promičbene letke.

i Obćenito: U manjim podhvatima kod Konjščine i Zitomira
(26 km s.i. Zagreba), Brezničkog Huma (22 km j.
Varaždina), Kutine, Popovače, Daruvara, Ludine i
Banove Jaruge razpršeni su manji neprijateljski
odjeli te je ubijeno 49 partizana i 1 bolničarka, ra-
njeno 15 partizana, a zarobljeno 13. Plien: 11 pu-
šaka, razno tvorivo i 1 strojopuška. Vlastiti gubitci:
1 poginuo, 1 ranjen i 1 samovoz oštećen.
Mjestnom zapovjedništvu u Varaždinu prijavila su
se 33 vojna neposlušnika.

[*Osobitosti:*

Na putu između Daruvara i Lipika kod s. Badljevine
napadnut je samovoz" stožera 4. gorskog sdruga te
je tom prilikom zarobljen podpukovnik Krstović i
satnik Vlajo, a poginuo je Glavar stožera bojnič
Marković i upravljač samovoza narednik Tomić.
Potjere koje su odmah upućene nisu mogle ući u
trag neprijatelju.

Na cestama u području Imotski nailazi se na veći
broj postavljenih mina.

¹¹ Napad na automobil izveo je Daruvarski NOP odred (vidi dok.
br. 73).

Üogodaji na prugama:

Na pruzi Zagreb — Karlovac 4. V između ž.p. Horvati i Zdenčina njemački radni vlak naletio je minu.¹² Izkliznuo je stroj i jedna štitna kola. Źrtava nema.

Na pruzi Alipašin Most — Konjic 4. V u 0455 sati između ž.p. Raštetica i Bradina, neposredno pred ulazom u Ivanjski tunel, napadnut je teretni vlak Potankosti sliede. Promet je obustavljen.

ZA POGlavNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

(M. P.) Helbich

BR. 176

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 6. MAJA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA IVANEC I O BORBAMA KOD IVANIC-GRADA, KUTINE, OGULINA, CAZINA, BABINO G POTOKA, NA PAPUKU I RAVNOJ GORI¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 127/44 g.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

6. V 1944 godine.

I OBĆI PREGLED:

Ivanec je ponovno oslobođen.

Kladanj prolazno izprašnjen ispred nadmoćnih neprijateljskih snaga.

Veći uspjesi u području Ostrožca.

¹² Minu su postavili diverzanti Drugog diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 132).

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 6 1—1, k. 38.

Podhvati u istočnoj Bosni i Papuk pl. nastavljaju se uspješno.

II PODRUČJA:

Ivanec: Postrojbe P.T.S. zauzele su 4. V ponovno Ivanec.¹ Noću 4/5.V odbijen je napadaj partizana na Ivanec.¹ Neprijatelj je izgubio: 16 poginulih i 2 zarobljena. Vlastiti gubitci: 1 poginuo i 1 ranjen.

Ivanić Grad:

Jedna borbena skupina hrv. oružanih snaga razbila je noću 3/4. V t.zv. »udarnu grupu« »Posavskog part. odreda« kod s. Oborovo (11 km z.j.z. Ivanić Grada). Gubitci neprijatelja: 7 mrtvih (izbrojano) 1 »komandir četec«, 1 ranjen i 3 zarobljena. Plien: 7 pušaka i 1 bomba.

Kutina: Kod želj. postaje Repušnica i Gračenica (4 i 8 km s.z. Kutine) razpršena je noću 4/5. V manja neprijateljska skupina i time spriječeno miniranje pruge. 1 domobran je ranjen.⁴

Papuk pl.:

Podhvati u Papuk pl. nastavlja se uspješno. Na jugozapadnim padinama Papuk pl. zaplijenjeno je, odnosno uništeno više neprijateljskih obrskbnih skladišta, jedno skladište kože i neprijateljske nastambe.

U Ravnoj Gori (14 km j.z.Voćina) odbijen je protunapadaj jačih neprijateljskih skupina. Neprijateljski gubitci: 12 poginulih.

3. V oslobođena je Orahovica od postrojbi njemačko-hrvatskog redarstva. Neprijatelj je izgubio: 23 poginula, 15 još mrtvih ocienjeno, dok je 15 partizana zarobljeno. Plien: 3 strojopuške i 10 pušaka.

Ogulin: U borbama u području s. Drežnice (20 km j.z. Ogulina) neprijatelj je odbačen u smjeru sjevera uz gubitke: 39 poginulih, 15 zarobljenih i 1 prebjegli partizan, 1 top je zaplijenjen.⁵

Cazin: Zapadno Cazina odbacile su naše oružane snage neprijatelja prema sjeveru. Gubitci neprijatelja: 7 po-

¹ i ³ Opširnije o tome vidi dok. br. 165.

* Jedinice Trećeg diverzantskog bataljona zarobile su 3. maja na toj željezničkoj stanici 20 domobrana (vidi dok. br. 165).

⁵ O borbama kod Drežnice 2. i 3. maja vidi dok. br. 59.

ginulih, 3 zarobljena i 37 prebjeglih, 1 neprijatelj, ski top je uništen.

Bihac: Ukupni neprijateljski gubitci u podhvat u oko Babinog Potoka (25 km i. Ostrožca) iznose: poginulih 117 partizana (pronađeno) i 6 zarobljenih. Plien: 3 strojnice, 1 strojosamokres, a uništeno 11 strojnica i 1 oklopna kola.®

Jadranska obala:

2. V vođena je južno Sumartina (na otoku Braču) borba između vlastitih lovačkih i neprijateljskih brzih čamaca.

Neprijateljski čamci prisiljeni su na uzmak. Vlastiti gubitci: 3 poginula, 25 ranjenih i 5 nestalih. Jedan lovački čamac jače, a drugi lakše oštećen. Završeno je čišćenje područja: Tribanj (24 km j. Gospića) — Starigrad (11 km j.i. Tribnja). Neprijateljski gubitci: 3 poginula.

Djelat, vlast, zrakopl.:

5. V vršilo je vlastito zrakoplovstvo razviđanje područja Slunj — Ličko Petrovo Selo — Vrhovine. Dalje je razviđan neprijatelj između Sv. Ivan Zeline i Križevaca.

U Prijedor prenešena veća suma novaca za pomoć postradalima i izbjeglina.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Noću 2/3. V bacili su neprijateljski zrakoplovi promičbene letke na području Travnika.

Noću 2. V palo je u njemačke ruke tvorivo za miniranje koje je bačeno iz neprijateljskih zrakoplova (18 padobranskih bombi).

Noću 4/5 vršili su neprijateljski zrakoplovi obskrbu partizanskih skupina na području jugoistočne Bosne i Hercegovine.

Obćenito: U toku manjih djelatnosti zarobljena su kod Sinja 3 partizana.

Osobitosti:

Primjećuje se nastavak neprijateljskog miniranja cesta, te je u području Omiša pronađeno i izkopano više mina.

¹ Opširnije o tome vidi dok. br. 17, 20 i 90.

iDogađaji na prugama:

Na pruzi Karlovac — Ogulin 5. V u 2240 sati između ž.p. Zvečaj i Generalski Stol naletio je oklopni vlak na minu. Dvoja štitna kola su izkliznula. Popravak je u toku. Na pruzi Sunja — Bos. Novi 5. V u 1133 sati između ž.p. Volinja i Dobrljin naletio je teretni vlak na minu, 6 kola se prevrnulo, a 5 ih je izkliznulo. Žrtava nema. Prekid prometa trajat će 48 sati.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

(M. P.) Helbich

BR. 177

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 7. MAJA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ KOD NARTE, KUTINE, JASENIKA I NA PAPUKU¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 128/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

7. V 1944 godine.

I OBĆI PREGLED:

Podhvati u istočnoj Bosni i u području Papuk pl. bez većih promjena. Uspjeh u podhvatima kod Bos. Novog i Gackog.

II PODRUČJA:

Bjelovar: 4. V prilikom razvidanja naših dielova kod s. Blatnice (4.5 km z. Narta) protjerani su partizani uz 1 poginulog i 2 ranjena, od kojih je 1 zarobljen.² Vlastitih gubitaka nije bilo.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 7/1—1, k. 38.

² Na području Narte nalazila se tada Druga brigada Trideset treće divizije (vidi dok. br. 165).

Kutina: **4. V kod s. Kletišta (4 km s.z. Kutine) razviđački diekovi posade iz Kutine razbili su jaču partizansku skupinu, koja je na mjestu borbe ostavila 6 mrtvika i 1 zarobljenog partizana. 2 partizanska suradnika su uhićena. Plien: 1 amerianski strojosamokres i 2 vreće eksploziva.**

Papuk pl.- Nastavlja se čišćenje u podrućju Papuk pl. zapadno od ceste: Voćin — Bućko Kamensko. Zapadno i sjeverozapadno od Bućkog Kamenskog odbaćen je neprijatelj³ poslije ogorćene borbe. Napredovanje otežano uslied mnogobrojnih prepreka, koje su postavili partizani.

Ogulin: Prigodom manjeg podhvata u podrućju Jasenka (15 km j.z. Ogulina) poginulo je 9 partizana, i zaplijenjeno je više pušaka, jedna strojnica i dosta pušćanog strjeljiva.⁴

Djelat, vlast, zrakopl.:
Razviđanje, bojne zadaće te prienos tvoriva.

Djelat, nepr. zrakopl.:
Živahna djelatnost neprijateljskog zrakoplovstva nad otocima, obalom i pozadinom. Jedan neprijateljski lovac srušen je kod Dunta Doli (30 km j.i. Metkovića).
Prelieti jakih skupina bombardera i lovaca nad istoćnom polovinom države.

Obćenito: U toku manjih djelatnosti i razviđanja u podrućju s. Vidovec (11 km s.i. Zagreba) oružnićka obhodnja zarobila je 4 partizana i uhvatila 4 vojna neposlušnika, te zaplijenila 2 vojnićke puške, i samokres i strjeljivo. Kod Navraćić Sela (16 km z. Samobora) i Drežnice ubijen je jedan partizan, a 6 ih je zarobljeno.

Na otoku Mljetu pronađena je 1 protuoklopna puška engleskog podrietla.

U podrućju Livna ustanovljene su mine na cestama. Mjestnom zapovjednićtvu Varaždin i Križevci prijavilo se 27 vojnih neposlušnika, a predao se 1 partizan s oružjem.

³ Odnosi se na jedinice Dvanaeste divizije (vidi dok. br. 32 i 103).

⁴ Vidi dok. br. 59.

I osoba>üosti:Englezki i ruski zrakoplovi bacaju skoro svake noći nad istočnim dielom države oružje, strjeljivo i opremu partizanima.

Krajem travnja odmetnulo se iz Splita oko 40 mladića (među njima svi igrači nogometnog kluba »Hajduk«), kojima je navodno obećano prebacivanje u Kairo.⁵

Na državnoj granici istočno Dubrovnika došlo je do sukoba naše milicije i četnika. Pojednostosti još nisu javljene.

I" |

Na pruzi Trst — Rijeka napadnut je 5. V vlak u kome je bio glavlar građanske uprave Dr. Turina s osobljem.⁶ Lakše je ranjen samo oružnički pukovnik Geroč. Svi su produžili put.

• [

5. V pri prolazu naših domobrana kroz s. Međurić (3 km j.i. Banove Jaruge) bačena je iz jedne kuće bomba na domobrane. 2 domobrana su poginula.

K Dogodaji na prugama:

Pojačana djelatnost minama i pored poduzetih mjera opreza, nije smanjena.

Na pruzi Dugo Selo — Križevci 6. V u 0806 sati između ž.p. Vrbovec i Gradec naletio je putnički vlak na minu.⁷ Stroj i štitna kola prevrnula se, a 2 kola su izkliznula. Žrtava nije bilo. Pruga je popravljena.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

**Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik**

(HELBICH)

(M. P.)

Helbich

⁵ Već 1942, a naročito 1943. godine (poslije kapitulacije Italije), veći broj igrača nogometnog kluba »Hajduk« nalazio se na oslobođenoj teritoriji, priključivši se jedinicama NOVJ. Na poziv Oblasnog narodnooslobodilačkog odbora za Dalmaciju, iz Splita je, 23. aprila, posljednja grupa igrača i članova uprave toga kluba krenula na oslobođenu teritoriju odakle je, preko Malog Drvenika, 2. maja prebačena na Vis. U toku 1944. i 1945. godine »Hajduk« je kao tim NOVJ odigrao više utakmica u inostranstvu i time doprinio popularizaciji naše oslobodilačke borbe.

⁶ Vidi dok. br. 72.

⁷ Minu su postavili diverzanti Trećeg diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 165).

BR. 178

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DO
MOBRANSTVA OD 8. MAJA 1944. O NAPADU JEDINICA
NOV I POJ NA IVANEC I O BORBAMA NA PAPUKU, KOR
ČULI, KOD JASENKA I BRĐANA¹**

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 129/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

8. V 1944 godine.

I OBĆI PREGLED:

**Pojačana djelatnost partizana u Zagorju.
Oslobođen Kladanj i Srebrenica. U Olovo ušli parti-
tizani.**

II PODRUČJA:

**Zapaženo je jače okupljanje partizana, koji ugro-
žavaju predstraže posade Sv. Ivan Zelina² (26 km
s.i. Zagreba). Protumjere su u toku.**

**Varaždin: 5. V ustaške razviđačke obhodnje u području Iva-
neca pobile su 17, a zarobile 2 partizana.³
Od 7. V ponoyo je obkoljen Ivanec od jačih parti-
zanskih snaga.⁴**

Papuk, pl.:

**U podhvalu na Papuk pl. nema većih događaja.
Završeno je čišćenje područja zapadno od ceste Vo-
ćin — Bučko Kamensko.⁵ Zrakoplovnim razviđa-
njem ustanovljena su prikupljanja partizana i stoke
na Psunju j.z. Bučkog Kamenskog.**

Sisak:

**5. V odbijen je noćni napadaj partizana na bunkere
želj. osiguranja kod Brđana (6 km s.z. Sunje). Jedan
domobran je ranjen. Partizanski gubitci nepoznati.**

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 8/1—1, k. 38.

² Riječ je o grupisanju jedinica Zapadne grupe NOP odreda i Prve brigade Trideset treće divizije radi napada na Donje Orešje (vidi dok. br. 7 i 25).

³ i ⁴ U borbama za Ivanec učestvovala su slijedeće jedinice: Udarna brigada »Braće Radića«, brigada »Matija Gubec« i Prva brigada Trideset treće divizije (vidi dok. br. 42, 70 i 165).

⁵ Opširnije o tome vidi dok. br. 42 i 165 u ovoj knjizi i tom V, knj. 26, dok. br. 136.

Ogulin: Završen je podhvata kod Jasenka (15 km j.z. Ogulina). Posljednji dan zarobljena su 3 partizana, a 3 su prebjegla. Zaplijenjen je 1 bacač, više pušaka i skladišta s 5 tona strjeljiva.

Jadranska obala:

Na otoku Korčuli nastavlja se čišćenje od zaostalih partizana. 5 km j.z. Korčule otkrivena je partizanska nastanba. Na Pelješcu progoni se manja skupina partizana.

Kod Pirovca (21 km s. z. Šibenika) zaplijenjeno je 1 skladište doknadnih dielova za samovoze i 2 skladišta opreme i strjeljiva.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo razviđanje područja Sv. Ivan Zelina i Križevaca i prenosilo tvorivo.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Jedan neprijateljski zrakoplov pogođen od protuzrakoplovnog topništva srušio se u more kod otoka Visa, a drugi zrakoplov prisiljen je na spuštanje na području obale.

5. V napali su neprijateljski zrakoplovi Knin i Šibenik. Pojediniosti još nisu javljene.

Obćenito: U toku manjih djelatnosti i razviđanja kod Popovače, Kutine, Kukunjevca, Turnja (5 km j.i. Karlovca) i Sinja poginulo je 13, zarobljena su 3 i predala se 3 partizana. Zaplijenjena je 1 puška i pismohrana. Mjestnom zapovjedništvu Križevci prijavilo se 8 voj. neposlušnika.

Dogodaji na prugama:

Na pruzi Metković — Ploče 5. V u 0300 sati oštećen je most na Rašteki te je promet obustavljen.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

**Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)**

Helbich

(M. P.)

BR. 179

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOZERA'jX)'
MOBRANSTVA OD 9. MAJA 1944. O NAPADU JEDINICA
NOV I POJ NA IVANEC I O BORBAMA NA PAPUKU, KOP
ČULI, PELJEŠCU, KOD BOSILJEVA I PERUŠICA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 130/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

9. V 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

U podhvatu na Papuk pl. i u istočnoj Bosni nema osobitih događaja.
Zauzet otok Vrgada kod Biograda.

II PODRUČJA:

Ivanec: 6. V povukle su se naše postrojbe iz Ivanca ispred premoćnih neprijateljskih snaga. Tom prigodom neprijatelju su nanieti gubitci: 30 mrtvih (izbrojano i 1 zarobljen partizan. Vlastiti gubitci: 2 mrtva i 2 ranjena ustaše.

7. V u 1900 sati naše su postrojbe ponovno oslobodile Ivanec.² Neprijateljski gubitci nisu još poznati, dok vlastiti iznose 8 ranjenih vojnika.

Bjelovar: Kod željezničkog mosta 11 km j.i. Bjelovara razpršena je manja neprijateljska skupina³, koja je pokušala napasti vlak. Neprijateljski gubitci: 12 poginulih, 4 zarobljena i 1 prebjegao partizan.

Papuk — Psunj:

U nastavku podhvata skršen je otpor slabijih neprijateljskih snaga i dostignuta je crta: Virovitica — Ivanovo Selo (20 km j.z. Virovitice). Nastavljaju se borbe kod Slatinskog Drenovca (14 km j.i. Voćina). Jedna naša podhvatna skupina nadire smjerom Daruvar — Borki — Zvečevo da partizanima zaprieči uzmak u smjeru juga. Dostignuta je crta:

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 9/1—1, k. 38.

² Vidi dok. br. 42, 70 i 165.

³ Na tome području je tada vršio diverzije Bjelovarski NOP odred (vidi dok. br. 2/1—2, k. 1623, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

s. Borki — Veliki Javornik k. 718 uz slabiji otpor partizana.⁴

Karlovac: 7. V raztjerana je u okolini Bosiljeva (22 km j.z. Karlovca) manja neprijateljska skupina, koja je izgubila: 23 poginula, 4 zarobljena, a 6 partizana je prebjeglo.

Perušić: 7. V odbila je jedna ustaška bojna sve neprijateljske napadaje istočno od Perušića.⁵ Neprijatelj je izgubio: 15 poginulih i 1 zarobljenog. Vlastiti gubitci: 2 poginula i 3 ranjena.

Jadranska obala:

7. V zauzet je poslije slabog neprijateljskog otpora otok Vrgada (29 km j.i. Biograda). Neprijateljski gubitci: 11 poginulih, 2 čamca su potopljena.⁸ Pri čišćenju područja Vručice na Pelješcu poginula su 3 partizana.

Kod Čara na o. Korčuli (5 km z. Velaluke) potisnuta je prema zapadu manja neprijateljska skupina.

Djelat, vlast, zrakopl.:

8. V vršilo je naše zrakoplovstvo oružano izvidanje u okolini Nove Gradiške, Sv. Ivana Zelina, gdje su manji neprijateljski odjeli napadnuti na postavima strojničkom vatrom. Osim toga vršilo je prenos tvoriva i bacalo promičbene letake.

Djelat, nepr. zrakopl.:

7. V napadnuta je iz zraka želj. postaja Hum na koju je bačeno 12 bombi. Žrtava nema.
U okolini Splita napadnuti su Sv. Kaja i Sućurac bez žrtava i štete.

Obćenito: Našoj posadi u D. Stativama i Netretiću (8 km s.z. i 16 km z. Karlovca) predala se 3 partizana s oružjem, a 1 je zarobljen. Posadi u Kukunjevcu (7 km z. Pakraca) predala se 2 partizana s oružjem. Prigodom manjih razviđačkih djelatnosti kod Cazina i Novog Vinodola poginula su 3, ranjeno 5, a prebjeglo 13 partizana.

⁴ Vidi dok. br. 32 i 103.

⁵ Vidi dok. br. 37, 102, 90 i 135.

⁸ Vrgadu su, vjerovatno, zauzeli dijelovi njemačke 264. pješadijske divizije (vidi tom VIII, knj. 2, dok. br. 94).

Posadi u Ozlju prijavilo se 12 vojnih neposlušnika
7. V oko 1600 sati primjećena je skupina partizana
od oko 30 ljudi na Sljemenu (na Zagrebačkoj g_{orj},
naoružanih puškama i strojnicama, koji su legiti-
rali prolaznike i odveli sa sobom 2 pripadnika Hit-
lerove mladeži. T g

Osobitosti. Jake snage četnika Draže Mihailovića prebacile su
se preko r. Drine i napadaju ustaše i miliciju u Go-
raždu i Jabuki (5 km s. Goražde).

Naknadno se doznaje da su 28. IV izgorila vojnička
skladišta u barakama kraj želj. postaje Sušak. Uzrok
nije javljen.

7. V naišao je neprijateljski povoz na naša minska
polja kod Benkovca. Tom prigodom poginula su 2, a
ranjeno 5 partizana.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

Helbich

(M. P.)

BR. 180

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 10. MAJA 1944. O NAPADU JEDINICA IJOV I POJ NA ŽELJEZNIČKU STANICU U ROVIŠĆU, NA ODBRAMBENE POLOŽAJE KOD PETRINJE I NA LINIJU VELIKI ZDENCI — KANIŠKA IVA I O BORBAMA NA PAPUKU KOD OTOČCA I NA BRAČU¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 131/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

10. V 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

U podhvat u istočnoj Bosni ponovno je oslobođeno Olovo i Vlasenica, a u podhvat u području Otočca zauzet je Plaški, Lička Jesenica i Prijeboj. Uspjeh u podhvat kod Obrieža u Sremu.

II PODRUČJE:

Bjelovar: 7. V partizani u jakosti navodno 2 »brigade«⁴ napali su naše uporište na želj. postaji Rovišće (10 km s.z. Bjelovara) strojničkom i bacačkom vatrom. Nakon 6-satne borbe napadaj je odbijen uz 6 poginulih i 4 ranjena vojnika. Prema izkazu pučanstva part. gubitci su znatni.

8. V odpočeo je podhvat u području južno od Bjelovara. Tog dana raztjerana je 1 neprijateljska skupina 15 km j.i. Bjelovara, pri čemu je na mjestu borbe ostavila 6 mrtvih, a zaplijenjene su 4 puške i nešto strjeljiva.

Papuk — Psunj:

Nastavlja se podhvat u Papuku i progon neprijateljskih skupina na Psunj pl., bez znatnijeg neprijateljskog otpora.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 10/1—1, k. 38.

⁴ Ustašku posadu u Rovišću napala je Druga brigada Trideset treće divizije u sadejstvu sa Bjelovarskim odredom i Udarnim bataljonom Istočne grupe NOP odreda Desetog korpusa NOVJ (vidi dok. br. 28 i 165 u ovoj knjizi i dok. br. 6—19 4, k. 551 a, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

Noću 5/6. V jaka skupina partizana (3 »brigada napala je zapadnu zaprečnu crtu između Vel. Zdenaca i Kaniške Ive (15 km s.i. i 4 km j. Garešnice) u svrhu probijanja u sjeverozapadnom smjeru. Pritom je nalet partizana je odbijen. Iste noći premoćne partizanske snage ponovile su napadaj kod s. Tomašice (6.5 km s.i. Garešnice) i uspjele se probiti kroz zaprečnu crtu. Partizani su pri tome imali velike gubitke⁴ (odvezli su 7 kola mrtvih), a vlastiti gubitci iznose: 2 mrtva i 2 ranjena.

Na južnoj zaprečnoj crti kod Zaila (14 km i.j.i. ruvara) odbijeni su partizanski napadaji, uz 7 poginulih partizana. 2 domobrana su ranjena.

6. V u jutro poduzet je podhvat snagama iz Kutine i Garešnice i u području Vel. Mlinska — Dišnik (9 km s. i 5 km s.z. Garešnice) došlo je do žestoke borbe s partizanskom skupinom, koja se uspjele probiti predhodne noći. Na mjestu borbe nađeno je 6 mrtvih partizana, a prema provjerenim podatcima partizani su na 8 kola odvezli ostale mrtve.⁵

Karlovac: Odpočeo je progon neprijateljskih skupina u području Pokupskog^{1*} (30 km i. Karlovca).

Otočac: Odpočeo je podhvat u području Otočca. Iztočno od Otočca u području Ramljane—Plitvička Jezera iznenadno su napadnute i razbijene neprijateljske skupine. Jedna borbena skupina, nakon što je slomila jak neprijateljski odpor, zauzela je Plaški i Ličku Jesenicu (10 km j. i. Plaškog). Druga borbena skupina napreduje preko Ličke Jesenice prema Poljanku (26 km j. i. Plaškog).

Razviđački dijelovi jedne druge borbene skupine ušli su iz iztočnog smjera u Prijeboj⁷ (33 km i. Otočca).

Petrinja: Odbijen je napadaj jače skupine partizana na visove južno i jugozapadno Petrinje.⁸

⁵ Odnosi se na brigade Dvadeset osme divizije koje su, po naređenju Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske, 4/5. maja upućene iz Slavonije u Moslavinu (opširnije o tome vidi dok. br. 83).

⁴ i ⁵ Vidi dok. br. 83.

* Vidi dok. br. 43.

¹ Opširnije o tome vidi dok. br. 31 i 131 u ovoj knjizi i tom V. knj. 28, izvještaj Štaba Jedanaestog korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 25. juna 1944.

⁶ U depeši koju je, 8. maja 1944, Stab Sedme divizije poslao Štabu Četvrtog korpusa NOVJ piše: »Neprijatelj je danas u 7 časova iz Pe-

Jadranska obala:

Kod Dračevice na otoku Braču raztjerana je 1 skupina partizana, koja je na mjestu borbe ostavila 15 poginulih.

Na Primoštenu razbijene su manje skupine partizana i izkopano više nagaznih mina.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Nastavlja se djelatnost neprijateljskih lovaca bombardera nad otocima i obalnim područjem.

8. V napali su neprijateljski lovci strojničkom vatrom Metković. Jedna osoba je poginula.

U noći 7/8. V bacali su neprijateljski zrakoplovi u području Dubrovnika letake namijenjene njemačkim vojnicima.

Prema naknadno primljenim podacima neprijateljski zrakoplovi bacili su noću 2/3. V veći broj strojnog oružja i strjeljiva partizanima u šumi Gorjevica (17 km s. Kutine), a 4. V i noću 6/7. V u šumi kod s. Dubranec (13 km j. z. Vel. Gorice).

Pri nadletanju zrakoplova partizani su dali znakove raketlama žute boje, a zrakoplovi su odgovarali crvenim raketlama.

Postrojbe neka se posluže istim znacima u svrhu hvatanja tvoriva namijenjenog partizanima.

Od jednog prebjeglog krugovalnog mehaničara saznaje se da su neprijateljski zrakoplovi 10. IV u području Bos. Petrovac — Drvar bacili partizanima oko 70 poljskih krugovalnih postaja i 30 postaja za prisluškivanje i određivanje mjesta drugih krugovalnih postaja.

Obćenito: **Prigodom manjih djelatnosti i razviđanja kod Siska, Banove Jaruge, Narte, Daruvara, Karlovca i Ozlja poginulo je 7, ranjen 1, zarobljen 1 i predalo se 12 partizana. Zaplijene su 3 puške, 1 strojosamokres i 1 samokres. 1 domobran je ranjen.**

Mjestnom zapovjedništvu Križevci prijavio se 21 voj. neposlušnik.

trinje izvršio napad prema G. Bačugi — Deanovićima i Cuntiću u jačini 350 vojnika. Borbu sa neprijateljem vodila je III brigada. Ubijeno je 4 i ranjeno oko 6 nepr. vojnika. Mi nismo imali gubitaka. Oko 14.30 neprijatelj se povukao prema Petrinji. (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 18—90, k. 831 A).

Osobitosti:

U Omišlju na otoku Krku potopili su partizani jedan parobrod.

Noću 6/7. V u s. Šumećani (6 km s. z. Križa) naše snage uhvatile su 3 partizanska dužnostnika, koji su pri pokušaju biega ubijeni.

Na cesti Bugojno — D. Vakuf naišla su jedna posebnička kola na mine postavljene od partizana, pri čemu je poginulo 10, a ranjeno 6 građanskih osoba.

Događaji na prugama:

Na pruzi Sunja — Bos. Novi 9. V u 1100 sati između ž. p. Ravnice i Bos. Novi osobni vlak je naletio na minu. 3 kola su izkliznula. Žrtava nije bilo.

Na pruzi Brod — Doboj 9. V u 0200 sati između ž. p. Ljupljanica i Dažnica teretni vlak je naletio na minu. Pruga i vlak su oštećeni.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

(M. P.)

**Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)**

Helbich

BR. 181

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 11. MAJA 1944. O NAPADU JEDINICA TFOV I POJ NA BEDEKOVČINU, DRAGANICE I ŠOLTU I O BORBAMA NA PAPUKU, KOD IVANCA, OTOČCA I SINJA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 132/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

11. V 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Uspješno se nastavlja podhvat u području Otočca. Čišćenje Psunj pl. završeno je. Neprijateljske snage izkrcale su se na otoku Šolti.

II PODRUČJA:

Varaždin: Naknadno se doznaje da je prigodom ponovnog osvajanja Ivanca 8. V nanešeno neprijatelju osjetljivih gubitaka od: 120 poginulih partizana, a 3 su zarobljena.² Plien: 1 strojnica, 2 strojopuške, 20 pušaka i raznog tvoriva. Vlastiti gubitci povećali su se za 4 ranjena.

Zagreb: 9. V odbijen je napadaj partizana na Bedekovčinu (26 km s. Zagreba) bez vlastitih gubitaka. Neprijateljski gubitci cienne se na 50—60 poginulih.

Papuk — Psunj:

Završeno je čišćenje planine Psunja.³ Nastavlja se čišćenje istočnog diela Papuka po hrvatsko-njemačkim oružanim snagama i progon slabijih neprijateljskih skupina.

Karlovac: 9. V odbijen je partizanski napadaj na Draganići (12 km s. Karlovca), gdje je neprijatelj upotriebio i teško oružje. Neprijateljski gubitci: oko 20 ranjenih. Vlastiti gubitci: 2 ustaše ranjeni.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 11/1—1, k. 38.

² U borbama za Ivanec 8. maja 1944. naše su jedinice imale slijedeće gubitke: 12 mrtvih, 10 ranjenih i 13 nestalih (vidi dok. br. 42, 70 i 165).

³ Opširnije o tome vidi dok. br. 27, 32 i 103 u ovoj knjizi i tom V, knj. 26, dok. br. 136.

Ukupni gubitci neprijatelja u području istočno od Karlovca i sjeverno od Kupe povećali su se 9. V za još 30 poginulih, 19 zarobljenih i 1 prebjeglog.

Otočac: U nastavku podhvata u području Otočca 9. V obkoljena je glavnina jedne neprijateljske t. zv. »divizije« jugoistočno od Otočca, gdje se vode teške borbe.⁴ U tom podhvatu stigle su ustaške postrojbe, svladavši slabiji neprijateljski otpor u područje Čanak (24 km j. i. Otočca) — Turjanski (23 km j. i. Otočca) te zaposjele visove 5 km i. Babinog Potoka (23 km i. Otočca) kao i područje zapadno od Plitvičkih Jezera. Druga podhvatna skupina dostigla je područje sjeverno od Plitvičkih Jezera i uzpostavila spoj s našim podhvatnim skupinama.

Prilikom napredovanja iz Prijeboja u smjeru sjeverozapada zaplijenile su naše čete povoz t. zv. 8 partizanske »divizije«, te zarobile 8 partizana i zaplijenile 1 bacač, 1 strojnicu, 25 pušaka, veću količinu strjeljiva i dinamita.

Sinj: U sukobu naših i partizanskih snaga kod Trilja (11 km j. i. Sinja) 9. V poginulo je 10 partizana.

Jadranska obala:

10. V u ranim jutarnjim satima neprijatelj se izkrcao na o. Šoltu, gdje se vode borbe s njemačkom posadom.⁵ Pojediniosti još nisu javljene. Protumjere su u toku.

Djelat, vlast, zrakopl.:

9. V naši zrakoplovi napali su bombama i strojničkom vatrom partizanske postave u Trešnjski i Oštriku (5 km s. z. Rajlovca).

Djelat, nepr. zrakopl.:

Živahna neprijateljska zrakoplovna djelatnost nad otocima i područjem obale i prelietati većih skupina neprijateljskih bombardera nad državnim područjem. 9. V jedan neprijateljski zrakoplov bacio je bombu

* Odnosi se na borbe koje je Osma divizija (Prva i Treća brigada) vodila protiv dijelova njemačke 392. legionarske divizije (vidi dok. br. 31 i 102 u ovoj knjizi i tom V, knj. 28, izvještaj Štaba Jedanaestog korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 25. juna 1944).

⁵ Njemačku posadu na Šolti napale su jedinice Dvadeset šeste divizije (vidi dok. br. 22, 60 i 62).

na Kiseljak (10 km j. z. Tuzle). Oštećeno je više kuća. Žrtava nema.

Istog dana napali su neprijateljski lovci strojničkom vatrom želj. postaju Čapljinu i Gabelu. Žrtava nije bilo.

Noću 9/10. V neprijateljski zrakoplovi polagali su mine u Dunav kod Novog Slankamena.

10. V srušio se 1 neprijateljski zrakoplov, pogoden vjerojatno nad Zagrebom 10 km j. i. Karlovca iz kojeg je izkočilo 5 članova posade padobranom, a drugi neprijateljski zrakoplov srušio se 6 km s. z. Kutine, gdje su 2 člana posade zarobljena i zaplijenjena 3 padobrana. Istog dana izkočila su padobranima iz oštećenog zrakoplova 3 Amerikanca i 1 Talijan kod Marije Bistrice i zarobljeni od ustaške posade.

Obćenito: Prigodom razviđanja kod Martinske Vesi (10 km s. Siska) zarobljeno je 5 partizana.

Mjestnom zapovjedništvu Varaždin prijavilo se 5 vojnih neposlušnika.

üogoäaji na prugama:

Na pruzi Bos. Novi — Bihać 9. V u 2125 sati između ž. p. Cazin i Bihać mješoviti vlak naletio je na minu. Izkočio je stroj i 5 kola. Žrtava nema, a promet se vrši prelaženjem.

Na pruzi Hum — Uskoplje — Gruda 10. V u 0150 sati između ž. p. Uskoplje i Hum vojni vlak naišao je na raztavljenе tračnice. Izkočio je stroj i 5 kola, a vlak je bio napadnut puščanom vatrom. Napadaj je odbijen uz 5 ranjenih njemačkih vojnika.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

(M. P.)

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

Helbich

BR. 182

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 12. MAJA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA KOMIN, HERCEGOVAC I ŠOLTU I O BORBAMA KOD PETRINJE, KARLOVCA, OZLJA I OTOČCA'

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 133/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

12. V 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Uspjesi u podhvat u kod Karlovca i Otočca.

Rudnik Ljubija oslobođen.

10. V srušeno 6 četvoromotornih neprijateljskih zrakoplova.

II PODRUČJA:

Zagreb: **Noću 11/12. V partizani su napali naše uporište u Kominu-¹ (6 km s. i. Sv. Ivan Zelina). Pojediniosti nedostaju.**

Bjelovar: **Brzim i energičnim protumjerama naše gorske postrojbe odteretile su 11. V posadu uporišta Hercegovac (28 km j.i. Bjelovara), koja je kratko vrijeme bila obkoljena jačim partizanskim snagama. Neprijateljski gubitci nisu točno ustanovljeni, ali se čini da su osjetljivi.³**

Petrinja: **U podhvat u njemačkih četa (22 km z. s. z. Petrinje) razpršeni su partizani i uhvaćen je veći broj s oružjem.⁴**

8. V kozačke postrojbe ušle su u s. Stankovac i Širinec (15 i 16 km z. Petrinje), gdje je uhvaćeno 20 vojnih neposlušnika.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 12/1—1, k. 38.

² Ustaško uporište u Kominu napala je Prva zagorska brigada (vidi dok. br. 70).

³ Neprijateljski garnizon u Hercegovcu napala je Dvadeset osma divizija u sadejstvu sa Drugom moslavačkom brigadom i Moslavačkim NOP odredom (opširnije o tome vidi dok. br. 64. 66 i 75).

⁴ Vidi dok. br. 182.

Karlovac: U nastavku podhvata naših i njemačkih postrojbi 10. V jugozapadno od Karlovca nanieti su partizanima gubitci od 24 poginula i 14 zarobljenih.⁵

10. V odbijen je napadaj partizana na uporište sjeverno od Ozlja. 2 su partizana poginula, a 1 je ranjen. Vlastiti gubitci: 1 domobran mrtav i 1 ranjen. Neprijateljski gubitci kod Draganića 9. V popeli su se na 30 poginulih i 19 zarobljenih partizana (vidi dnevno izvješće br. 132).⁶

Otočac: Nastavlja se podhvat u području Otočca. U borbama 8. V kod Saborskog (23 km s. i. Otočca) imali su partizani oko 200 poginulih. Zaplijenjeno je 14 teretnih samovoza i 8 oklopnih kola.⁷ Partizanska »divizija«, koja je obkoljena 9. V, nastoji se probiti u smjeru sjevera.⁸ Protumjere su u toku.

Benkovac: Naknadno se doznaje da su se neprijateljski gubitci kod Bribirskih Mostina (11 km j.i. Benkovca) 8. V popeli na 30 poginulih i 11 zarobljenih. Zaplijenjen je velik broj oružja i strjeljiva (Spoj dnev. izvješće br. 124.)⁹

Jadranska obala: Na otoku Šolti njemačka posada, koja je dobila pojačanje, vodi borbu sa izkrcanim neprijateljem, kojeg pomaže zrakoplovstvo i topništvo s neprijateljskih ratnih brodova.¹⁰

Djelat, vlast, zrakopl.: 10. V naše zrakoplovstvo napalo je uspješno bombama i strojničkom vatrom nepr. postave kod s. Plane, Podložnika i Brložnika u području Prače i Rogatice, te Slap na r. Drini (20 km s. z. Višegrada).

⁵ U izvještaju Štaba Četvrtog korpusa NOVJ o tome piše: »10. V. 44. izvršio je neprijatelj iz Karlovaca i Ozlja sa oko 1000 ustaša, domobrana, legionara i Nijemaca ofanzivu na sektor Karlovačkog odreda. Neprijatelj je uz gubitke od 2 mrtva potisnuo Odred sa njegovog sektora u Sloveniju. Gubici Odreda: 1 zarobljen sa puškom. Utrošeno 420 metaka.« (Vidi tom V, knj. 28, izvještaj Štaba Četvrtog korpusa Glavnog štabu NOV i PO Hrvatske od 1. juna 1944).

« Vidi dok. br. 181.

⁷ i ⁸ Vidi objašnjenje br. 4 uz dok. br. 181.

• Vidi dok. br. 173.

Vidi dok. br. 60 i 62 u ovoj knjizi i tom VIII, knj. 2, dok. br. 185.

Djelat, nepr. zrakopl.:

10. V srušena su kod Karlovca još 3 neprijateljska 4. motorna zrakoplova. 7 članova posade je zarobljeno. Tom prigodom ubijen je 1 vojničar u borbi s partizanima, koji su pokušali osloboditi neprijateljske zrakoplove.

Noću 10/11. V srušio se 1 sovjetski zrakoplov 3 km s. Našica. Pilot je poginuo, a krugovalničar je zarobljen.

10. V kod s. Tusin kraj Samobora spustilo se 7 neprijateljskih padobranaca (vjerojatno posada oštećenog zrakoplova) koje su partizani odveli, a kod Dragonožca (15 km j. Zagreba) spustio se 1 padobranac.

Ukupno je 10. V srušeno 6 neprijateljskih zrakoplova. 9. V neprijateljski zrakoplovi napali su i oštetili jednu lokomotivu kod Zavale, te bombardirali Dobrotu kod Boke i Orebić na Pelješcu. Posljedici još nisu javljeni.

Obćenito: Prigodom razviđanja kod Prijedora, Popovače, Siska i Karlovca zarobljeno je 11 partizana, a predalo se 4. Prigodom pretresa sela Borčec (6 km s. z. Zagreba) i Jakuševac (6 km j. i. Zagreba) uhvaćeno je 6 partizana i njihovih pomagača, zaplijenjena je 1 puška i 1 samokres, te privedeno 28 vojnih neposlušnika. Mjestnom zapovjedništvu Križevci prijavilo se 9, a u Varaždinu 2 vojna neposlušnika.

Osobitosti:

Četnici Draže Mihailovića, koji su došli preko r. Drine kod Goražda i Jabuke, spalili su u Goraždu džamiju i ubili 22 građanske osobe. Ugroženom uporištu Jabuka (5 km s. Goražda) upućena je pomoć iz Rogatice.

Doznaje se da je u okolici Skrada i Delnica u Gorskotom kotaru pučanstvo postrojilo svoju vlastitu skupinu pod imenom »zeleni kadar«, te vodi borbu s partizanima na tom području. Ovoj postrojbi navodno se priključuje sve veći broj partizanskih prebjega, a žele navodno ući u sastav hrvatskih oružanih snaga.

Iz sela Raven (kod Križevaca) partizani su odveli načelnika, blagajnika, bilježnika i tabornika občine te zapalili pismohranu.

Kod Imotskog naišao je 1 naš samovoz na mine. Jedan domobran je ranjen.

na prugama:

Na pruzi Caprag — Sunja 11. V u 0700 sati između ž. p. Blinjski Kut i Sunje naišao je brzi vlak na minu. 4 štitna kola i stroj izkočili su, a pruga je oštećena. Strojovođa je ranjen.

Na pruzi Dugo Selo — Križevci 11. V od 0100 sati do 0300 sati između ž. p. Prikraj i Vrbovec porušili su partizani na 19 mjesta želj. prugu u dužini od 700 metara. Promet se vrši prelaženjem.¹¹

Na pruzi Dugo Selo — Banova Jaruga 12. V u 0600 sati između ž. p. Deanovec i Širinec teretni vlak je naletio na minu.¹²

Pojedinosti još nisu poznate.

Na pruzi Bjelovar — Garešnica 11. V između ž. p. Kokinac i Severin partizani su oštetili 200 metara želj. pruge.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

(M. P.)

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

Helbich

¹² Vidi dok. br. 127.

BR. 183

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DO
MOBRANSTVA OD 13. MAJA 1944. O NAPADU JEDINICA
NOV I POJ NA KOMIN, HERCEGOVAC I ŠOLTU I O BOR
BAMA NA PAPUKU, KOD KRAVARSKOG, KORENICE I
DONJEG LAPCA¹**

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 134/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

13. V 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Veliki uspjeh u podhvatu kod Korenice.

U istočnoj Bosni, u Srijemu i kod Livna uspješno se nastavljaju podhvati.

Sjajan obranbeni uspjeh kod Hercegovca.

Otjeran neprijatelj s otoka Šolte.

Neprijateljska uporišta na otoku Visu teško napadnuta od njemačkog zrakoplovstva.

Srušena još 2 neprijateljska zrakoplova.

U toku 10. i 11. svibnja neprijatelj je pretrpio velike gubitke na području N.D.H. i to: 1.031 poginuo (prebrojano), 112 zarobljenih, a 34 su prebjegla. Zaplijenjeno je: 11 težkih strojica, 3 strojopuške, 4 bacača, 7 konja, 150 kgr. eksploziva, velika količina pušaka, ručnog oružja, strjeljiva i ostale opreme. Plien se još prebrojava.

II PODRUČJE:

Sv. Ivan Zelina:

Naknadno se doznaje da su noću 11/12. V napali partizani Komin² (5 km s. Sv. Ivan Zelina) uz podporu bacača i 1 protuoklopnog topa, ali je hrabra posada Komina odbila napadaj. Partizani su odvezli svoje mrtve na 2 kola, a zaplijenjene su 2 puške. Vlastitih gubitaka nije bilo.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 13/1—1, k. 38.

² Vidi dok. br. 182.

Garešnica: Posle uspješnog razbijanja neprijateljskog obruča oko Hercegovca³ 11. V i veoma hrabre obrane posade ovog mjesta, ustanovljeno je, da su Hercegovac napadale 3 partizanske »brigade« težkim samoradnim⁴ oružjem i topovima. Upućeno pojačanje iz susjednih posada svladalo je jake otpore partizanskih zaprečnih dielova, raspršilo ih i probilo obruč. Na mjestima, na zaprečnim postavima koje su držali partizani, nađeno je 250 mrtvih partizana dok je sama hrabra posada Hercegovca pobila pred svojim postavima oko 150 partizana, tako da ukupni neprijateljski gubitci iznose 400 mrtvih partizana.⁵ Među poginulim nalazi se i 1 »komandant brigade«.⁶ Osim toga zarobljeno je 20 partizana (1 »komandant bataljona« i 1 »komesar«).

Vlastiti gubici iznose: 9 mrtvih, 12 ranjenih i 1 nestao. Zaplijenjene su do sada 4 strojnice, 1 strojopuška, više pušaka, strjeljivo i oprema, 7 konja i 150 kgr. eksploziva.

Sav plien još nije prebrojen.

Papuk pl. U nastavku čišćenja Papuk pl. ušle su naše gorske postrojbe bez odpora u Zvečevo. Čišćenje se nastavlja.

Karlovac: Područje sjeverozapadno od Karlovca sve do Metlike očišćeno je od partizana. Neprijatelj je pri tome izgubio: 32 poginula, veći broj ranjenih i 18 prebjeglih.⁷

Sisak: U podhvat u naših i njemačkih postrojbi 7. V u području Kravarsko — Sestak Brdo (11.5 km j.i. Pissarovine) raztjerane su manje skupine partizana. 8. V kod povratka napadnut je zapovjedni skup podhvatnih snaga kod s. Mažić (6 km j. Turopolja). Partizani su odbijeni bez vlastitih gubitaka. Na mjestu borbe nađeno je 8 mrtvih partizana, a 6 ih je zarobljeno.⁸

³ Opširnije o napadu na Hercegovac vidi dok. br. 41, 64, 66 i 75.

⁴ automatskim

⁵ U borbama za Hercegovac imale su jedinice Dvadeset osme divizije slijedeće gubitke: Sedamnaesta brigada — 8 mrtvih, 33 ranjena i 5 nestalih, Dvadeset prva brigada — 10 mrtvih, 11 ranjenih, 8 nestalih; Brodska brigada — 6 mrtvih, 6 ranjenih i 11 nestalih (vidi dok. br. 64, 66 i 75.)

⁶ Nijedan komandant brigade nije u toj borbi poginuo.

⁷ Vidi objašnjenje br. 5 uz dok. br. 182.

⁸ Vidi dok. br. 43.

Otočac — Bihać:

U nastavku usredotočenog napadaja iz Otočca i ^ Bihaća obuhvatnim podhvatom obkoljena je skupina partizana u području 6 km z. Korenice.⁹ Do sada imaju partizani u ovom kotlu 85 poginulih i 26 zarobljenih. Zaplijenjeno je 6 strojnica, 4 bacača i veći broj ručnog vatrenog oružja.

Pri iznenadnom napadaju na neprijateljsko uzletište Bjelo Polje (6 km j. i. Korenice) uništen je veći neprijateljski povoz i pobijeno 200 partizana (prebrojeno), a 9 ih je zarobljeno.¹⁰ Zaplijenjene su velike količine strjeljiva, stoke i ostale opreme.

Druga naša borbena skupina dolazeći iz smjera D. Lapca iznenadno je napala odstupajuću neprijateljsku skupinu kod Bjelog Polja i odbacila istu u brda.¹¹ Nu tu su partizani naišli na našu zasjedu i bili razpršeni, pri čemu su izgubili 70 mrtvih i 11 zarobljenih. Tako je neprijatelj u ovim podhvratima 10. V izgubio 355 poginulih i 46 zarobljenih, a zaplijenjeno je mnogo oružja, strjeljiva i opreme. Čieni se da su gubitci partizana daleko veći, jer su djelomično uspjeli odvući svoje mrtve i ranjene.¹²

Jadranska obala:

Hrabra njemačka posada uporišta na otoku Šolti odbila je mnogobrojne teške napadaje premoćnog neprijatelja, koga je podpomagalo jako zrakoplovstvo i topništvo neprijateljskih ratnih brodova.¹³ Kad se noću 11. V izkrcalo bez smetnje upućeno vlastito pojačanje u zalivu Duboka neprijatelj se pod dojmom pretrpljenih neuspjeha u napadaju povukao i izgleda podpuno napustio otok.

U podhvatu na o. M. Drvenik nije se naišlo na neprijatelja.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Noću 10/11. V teško su bombardirana neprijateljska uporišta na o. Visu, od strane njemačkog zrakoplovstva.¹⁴

» i ¹⁰ Vidi dok. br. 31, 88 i 131.

¹¹ Na tom pravcu su prodirali dijelovi njemačke 373. legionarske divizije (vidi dok. br. 31).

¹⁸ O gubicima jedinica Jedanaestog korpusa NOVJ vidi tom V, knj. 28, izvještaj Štaba Jedanaestog korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 25 juna 1944.

¹⁵ Vidi dok. br. 22, 60 i 62.

¹⁴ Vidi dok. br. 60.

11. V vršeno je razvidanje područja Visoko — Kiseljak — r. Bosna.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Na celom obalnom području jaka neprijateljska zračna djelatnost i preleti većih skupina zrakoplova. 10. V bombardirano je područje Knina, ali štete ni žrtava nije bilo. Istog dana srušio se 1 neprijateljski zrakoplov i izgorio 18 km s. Sinja.

11. V napali su neprijateljski zrakoplovi strojničkom vatrom jedan vlak kod ž. p. Hum (na pruzi Dubrovnik — Metković). Jedan njemački vojnik i 4 željezničara su ranjeni, a 1 napadački zrakoplov (lovac) je srušen od protuzrakoplovne obrane.

5. V oštetili su neprijateljski zrakoplovi bombama električnu središnjicu Kraljevac (kod Zadvarja).

9. V ponovno su neprijateljski zrakoplovi polagali mine u Dunav (kod Beočina).

Obćenito: Kod Djurdenovca 2 partizana prebjegla. U Daruvaru se predala 3 partizana s oružjem. Posadi Ozalj predala se 3 partizana s oružjem. Posadi Križevci javila se 3 vojna neposlušnika.

Događaji na prugama:

Na pruzi Zatrešić — Zabok 12. V u 0800 sati između ž. p. Pušća-Bistra i Luka naletio je putnički vlak na minu.¹⁵ Izkočila su službena i 3 putnička kola. Ima 6 teško ranjenih.

Pruga je prohodna.

Na pruzi Hum — Uskoplje — Gruda 11. V u 0100 sati između ž. p. Hum i Uskoplje odmetnici su napali teretni vlak. Vlak je opljačkan, a 4 vagona natovarena robom su izgorila. Doznaje se da je pri nailazku teretnog vlaka na minu 12. V u 0605 sati između ž. p. Deanovec i Širinec, izkočila lokomotiva i 3 kola.

8. V napali su partizani¹⁰ želj. postaju Petrijevi (14 km s. z. Osijeka), odveli nadstojnika postaje i 2 re-

¹⁵ Minu su postavili diverzanti Trećeg diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 2—4, k. 121, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

¹⁰ Napad je izveo jedan vod Osječkog NOP odreda (vidi dok. br. 100).

dara župske redarstvene straže te razorili brzoglasne uređaje.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

(M. P.)

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukevnik
(HELBICH)
Heibich I

BR. 184

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 14. MAJA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA BREZOVICU I MACE I O BORBAMA KOD VELIKE GORICE, KOMINA, HERCEGOVCA, BUCKOG KAMENSKOG, KARLOVCA I ARZANA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 135/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

14. V 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Uspješno se nastavlja podhvat u iztočnoj Bosni.

Veći uspjeh jugoistočno Prijedora.

Uništenje obkoljene neprijateljske skupine u jugoistočnom dielu Vel. Zupe Vuka privodi se kraju.

Teže borbe oko Zlatara.

Pronadena su daljnja 3 neprijateljska zrakoplova srušena 10. V. Prema naknadno pristiglim viestima u toku 11. V poginulo je još 310 partizana, 158 ih je zarobljeno, 130 ranjeno, a 5 ih je prebjeglo, tako da ukupni gubitci u toku 10 i 11. V iznose: 1341 pogi-

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 14/1—1, k. 38.

nulih, 130 ranjenih, 270 zarobljenih i 39 prebjeglih partizana. Zaplijenjeno je: 6 bacača, 14 teških strojnica, 4 strojopuške, 29 konja, mnogo strjeljiva, opreme, oružja i t.d.

II PODRUČJA:

Zagreb: 12. V u 2200 sata napala je skupina od oko 400 partizana domobransku posadu s. Brezovica (2 km j. z. Hrv. Leskovca). Napadaj je odbijen nakon dvosatne borbe. Vlastitih gubitaka nije bilo, a neprijateljski nisu mogli biti ustanovljeni.

Istog dana vodili su oružnici iz Vel. Gorice manje borbe s partizanima koji su pokušali ometati rad na odkupu namirnica.

Zlatar: 13. V napali su partizani dolazeći iz Ivanšćice selo Mače² (4 km z. Zlatara). Upućena su pojačanja. Javljeno je da je i Zlatar obkoljen sa svih strana osim južne od jakih partizanskih snaga.³ Borbe su u toku.

Sv. Ivan Zelina:

Naknadno se doznaje da su partizani u borbi kod Komina (5 km s. Sv. Ivan Zelina) noću 11/12. V imali 17 mrtvih (prebrojeno). Vlastiti gubitci: 3 ranjena (Dnevno izvješće br. 134).⁴

Garešnica: Naknadno se doznaje da je posadi Hercegovca pritekla u pomoć i jedna borbena skupina susjednog gorskog zdruga, koja je pri proboju obruča oko Hercegovca naniela partizanima 30 mrtvih, a jednog partizana zarobila, tako da ukupni gubitci partizana kod Hercegovca 11. V iznose: 430 mrtvih i 21 zarobljen partizan.⁵ Zaplijenjeno je ukupno 5 teških strojnica, 2 strojopuške, velika količina pušaka, strjeljiva i opreme, 9 konja, 150 kgr. eksploziva i t.d.

² Ustašku miliciju u tom selu napala je Prva brigada Trideset treće divizije u sadejstvu sa brigadom »Braće Radića« (vidi dok. br. 49 i 165 u ovoj knjizi i dok. br. 6—19/4, k. 551 a, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

³ Na širem području Zlatara nalazile su se tada slijedeće jedinice: Trideset druga divizija, Prva brigada Trideset treće divizije i dijelovi Zapadne grupe NOP odreda Desetog korpusa NOVJ (vidi dok. br. 49, 109 i 165).

* Vidi dok. br. 183.

⁵ O gubicima naših jedinica u borbama za Hercegovac vidi objašnjenje br. 5 uz dok. br. 183.

Daruvar: 11. V započela je borba jednog njem. obkopskog odjela s jačim neprijateljskim snagama kod Bučko«Kamenskog (26 km j. i. Daruvara). Pojednosti joni nisu javljene.

Karlovac: Odbijen je napadaj partizana na njemačke postave 15 km s. z. Karlovca.

Imotski: 9. V raztjerao je 1 mješoviti hrvatsko-njemački lovački odjel manju part. skupinu⁶ 10 km s. z. Aržana (23 km s. z. Imotskog), pri čemu su poginula 3 partizana, zaplijenjeno 5 pušaka i 500 naboja. Vlastiti gubitci: 1 Niemac poginuo, 5 ih je ranjeno i 1 ustaša ranjen.

Jadranska obala:
Pri neuspjelom pokušaju izkrcavanja jačim snagama na otoku Šolti, o čemu je već javljeno, izgubio je neprijatelj oko 50 poginulih (prebrojeno), daljnjih 100 vjerojatno. Osim toga imao je veći broj ranjenih, koje je pri napuštanju otoka odvuкао. Jedan partizan se predao.⁷

Djelat, vlast, zrakopl.:
Podpomaganje podhvata u istočnoj Bosni.

Djelat, nepr. zrakopl.:
11. V napalo je nekoliko neprijateljskih lovaca u niskom lietu strojničkom vatrom jedan vlak na pruzi sjeveroistočno Dubrovnika. Nema štete. 2 lovca su srušena.
9. V šest neprijateljskih zrakoplova napali su strojnicama teretni vlak kod postaje Grmljani (5 km i. Zavale). Stroj je oštećen.
10. V između s. Graberja i Luščana (4 km j. Gore) srušio se jedan neprijateljski 4 motorni zrakoplov.

Obćenito: U manjim djelatnostima kod Podr. Slatine, Imotskog, Siska i Daruvara poginulo je 6, ranjeno 5, zarobljeno 2 i prijavila se ... partizana.⁸
Vlastiti gubitci: 4 poginula i 5 ranjenih.

• Iz sastava Treće brigade Dvadesete divizije (vidi dok. br. 48).
⁷ O gubicima jedinica Dvadeset šeste divizije prilikom napada na Šoltu vidi dok. br. 60 i 62.

⁸ Tako je u originalu

U Varaždinu prijavilo se 5, a uhićeno 9 voj. neposlušnika.

U Križevcima prijavila se 4 vojna neposlušnika.

Osobitosti: 12. V uhitila je ustaška obhodnja u s. Laz (6 km s. Marije Bistrice) 1 američkog častnika — zrakoplovca, koji se spustio padobranom.

Događaji na prugama:

Na pruzi Sunja — Bos. Novi 13. V između ž. p. Ravnice i Dobrljin naletio je na minu njemački oklopni vlak. Izkočio tender i 2 kola. Poginuo strojovođa, a ložač je ranjen.

Na pruzi Petrovaradin — Beočin noću 12/13. V između ž. p. Beočin i Ledinci odmetnici su u velikoj mjeri razorili želj. prugu, a između ž. p. Ledinci i Kamenica srušen je 1 most i 40 metara želj. pruge. Prekid prometa trajat će oko 5 dana.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

(M. P.)

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
Helbich

BR. 185

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DO
MOBRANSTVA OD 15. MAJA 1944. O NAPADU JEDINICA
NOV I POJ NA MIHOVLJAN I MAČE I O BORBAMA KOD
SLATINSKOG DRENOVCA, BUNICA, KORENICE I UD
BINE¹**

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE la BROJ 136/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

15. V 1944 godine.

I OBĆI PREGLED:

Uspješno se nastavljaju podhvati u jugoistočnom
dielu Vel. Zupe Vuka, te u istočnoj Bosni i na Kr-
bavskom polju.

II PODRUČJA:

Zlatar: Noću 12/13. V odbijen je neprijateljski napadaj na
posadu s. Mihovljan² (10 km s.z. Zlatara).

13. V prije podne poslije ogorčene borbe svladana je
od premoćnog neprijatelja slaba posada od 1 voda u
s. Mače³ (4 km z. Zlatara). Selo je ponovno zauzeto
po postrojbama P.T.S⁴-a. Vlastiti gubitci: 38 po-
ginulih. Neprijateljski nisu ustanovljeni.⁵

Podr. Slatina:

12. V ponovno je oslobođen Slatinski Drenovac (16
km j. Podr. Slatine) koji je prolazno bio u neprija-
teljskim rukama. Neprijateljski gubitci: 7 poginulih
(nabrojano) daljnjih 80 vjerojatno poginulo, 10 za-
robljenih, te veći broj ranjenih. Plien: više pušaka i
streljiva, 7 omota eksploziva engleskog podrijetla, 27
konja i 6 volova.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 15/1—1, k. 38.

² Ustašku posadu u selu Mihovljani napala je i uništila Prva za-
gorska brigada u sadejstvu s jednim bataljonom Zagorskog NOP odreda
(opširnije o tome vidi dok. br. 49, 109 i 165 u ovoj knjizi i dok. br. 1/2,
k. 1196 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

³ Vidi dok. br. 184.

⁴ Poglavnikov tjelesni zdrug

⁵ Gubici naših jedinica prilikom napada na ustaše u tom selu
bili su: 2 mrtva i 4 ranjena borca (vidi dok. br. 70 u ovoj knjizi i dok.
br. 6—19/4, k. 551 a. u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

Otočac — Bihać:

Nastavlja se podhvat uništenja neprijatelja, koji je poslije neuspješnog otpora obkoljen i stiešnjen na Kravskom polju.⁶ Borbe oko Bunića (12 km j. z. Korenice) su u toku. U tom području zaplijenjeno je više velikih obilaznih skladišta sa oružjem, strjeljivom, kožom i solju, 16 neizpravnih teretnih samovoza te veća količina stoke.⁷ Pri čišćenju visova iztočno od ceste Korenica — Bunić pala su 3 partizana, a zaplijenjeno je dojavno tvorivo i stoka.

Jedna njemačka borbena skupina nadirući iz Gračaca preko Lovinca stigla je u Udbinu i Jošane* (6 km s. z. Udbine). Do sada je neprijatelj izgubio: 12 poginulih i 3 zarobljena.

Partizani bježe prema obližnjim planinama te imaju vrlo velike gubitke.

Privremeno obkoljena posada Bruvna oslobođena je po mješovitim hrvatsko-njemačkim postrojbama, poslije oštire borbe u kojoj su pala 6 Niemaca i 2 Hrvata. Ista skupina produžava napredovanje prema Udbini.

Kod Prijeboja, neprijatelj je raspršen te luta bez vodstva. Neprijateljski gubitci: 30 mrtvih (nabrojeno), daljnjih 60 vjerojatno poginulo, 180 ranjenih, 4 zarobljena.⁹ Plien: 7 pušaka, protuoklopne mine, 10 komada stoke i veća količina strjeljiva.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Neprijateljski lovci — bombarderi napali su 13. V Ston (na Pelješcu).

Pojedinosti nisu javljene.

12. V bombardiran je Šibenik u predjelu Iske. Stete ni žrtava nema.

Općenito: U manjim djelatnostima u području Karlovca, Osijeka, Iloka, Broda i Slatinskog Drenovca poginulo je 19 partizana, 14 ih je ranjeno, 22 zarobljena, te za-

* ' i ⁸ Opširnije o tome vidi dok. br. 31, 105 i 131 u ovoj knjizi i tom V, knj. 28, izvještaj Štaba Jedanaestog korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 25. juna 1944.

⁹ Treća brigada Osme divizije u sadejstvu s jednim bataljonom Prve brigade iste divizije i jednim bataljonom Plaščanskog NOP odreda vodila je 14. maja 1944. borbu protiv dijelova njemačke 392. legionske divizije. Gubici naših jedinica bili su: 5 mrtvih i 8 ranjenih (vidi tom V, knj. 28, izvještaj Štaba Četvrtog korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 9. juna 1944).

plienjeno strjeljivo, jedna pekara, jedna mesara i jedna neprijateljska bolnica.

Događaji na prugama:

Na pruzi Zagreb — Sisak 15. V u 00.41 sati između ž. p. Sv. Klara i Velika Gorica naletio je teretni vlak na minu.¹⁰ 2 štitna kola izkliznula su. Žrtava nije bilo. "1

Na pruzi Zagreb — Karlovac 15. V u 0130 sati između ž. p. Draganići i Karlovac uništeno je minama 6 tračnica.¹¹ Popravak će biti izvršen u toku današnjeg dana.

Na pruzi Gabela — Hum 13. V u 0530 sati između ž. p. Poljice i Jasenice — Lug naišao je teretni vlak na rastavljene tračnice. Izkliznuo je stroj, a 4 kola su pala u provaliju duboku 8 metara. Žrtava nema.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

(M. P.)

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
Helbich

¹⁰ i ¹¹ Mine su postavili diverzanti Drugog diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 2—4, k. 121, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

BR. 186

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 16. MAJA 1944. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ KOD PAKRACA, BRATINE, DUBROVNIKA I NA KRBAVSKOM POLJU¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 137/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

16. V 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Uspješno se nastavljaju podhvati u istočnoj Bosni, u Krbavskom polju i u jugoistočnom dielu Vel. Župe Vuka.

II PODRUČJA:

Pakrac: **Borbenim razviđanjem u smjeru Brezine i Bujavice (10 km z. Pakraca) pobijeno je 5 partizana i 5 ih je zarobljeno.**

Jastrebarsko:

Noću 14/15. V ustaše iz s. Horvati izvršili su uspješni napad na partizane u s. Bratina (8 km j. i. Zdenčine) te pobili 11 partizana.

Otočac — Bihać:

Nastavlja se podhvat u području Krbavskog polja.² Neprijatelj je neprekidnim žestokim napadajima hrvatskih i njemačkih oružanih snaga razpršen u manje skupine, koje su djelomično pobjegle u Plješevicu, a djelomično pružaju slabi otpor. U ovom podhvatima zaplijenjen je 1 teretni samovoz, 3 strojnice, 2 dojavna samovoza, 1 motor kotač, nešto stoke i liečničkog tvoriva, zatim 11 pušaka i dojavnog tvoriva.

Kod Srba napadnuta je po neprijateljskim zrakoplovima u niskom lietu jedna njemačka samovozna

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 16/1—1, k. 38.

² Vidi dok. br. 31, 52, 54, 55, 65 i 131.

**kolona pri čemu je uništeno 25 teretnih samovoza»
Gubici u ljudstvu nisu poznati.**

Jadranska obala:

Zapadno i jugoistočno Vrgorca razpršene su manje neprijateljske skupine a njihove nastanbe uništene. 12. V napali su kod Orašca (9 km s.z. Dubrovnika) partizani obhodnju naše Vražje divizije⁴ i zaklali 11 vojnika.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Tokom 13. V bacani su promičbeni letaći na prostori Marija Bistrica, Kalnik, Križevci, Koprivnica. 15. V bacani su promičbeni letaći nad područjem Bilo Gore, Podr. Slatine, Našica i Đakova.

Obćenito: **U manjim djelatnostima u području sjeverno od Zagreba, Ozlja i kod Križa poginulo je 70 partizana, ranjeno 14, prebjeglo 3, zarobljen 1, te uhvaćeno 5 vojnih neposlušnika. Plien: 1 strojopuška, 5 pušaka i 1 gorska kuhinja. Noću 14/15. V partizani su pljačkali po selu Budrovci (10 km s. i. Karlovca).**

Događaji na prugama:

Na pruzi Zagreb — Sisak 15. V u 0730 sati između ž.p. Vel. Gorica i Turopolje naletio je putnički vlak na minu.⁵ Žrtava nema. Oštećena su samo 2 praga. Na pruzi Sisak — Sunja 16. V u 0505 sati između ž.p. Caprag i Blinjski Kut naletio je oklopni vlak na minu.⁶ Izkliznula su 2 štitna kola. Žrtava nije bilo.

Na pruzi Zagreb — Karlovac 15. V u 1020 sati između ž.p. Draganići i Karlovac naletio je teretni vlak na minu.⁷ Jedna kola su izkočila. Žrtava nema.

15. V u 2300 sati partizani su minirali prugu između ž. p. Ivanić Grad i Novoselec-Križ.⁸ Popravak će biti izvršen 16. V do 0930 sati.

¹ Vidi knjigu depeša Štaba Osmog korpusa NOVJ u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 1/1, k. 119/8.

⁴ Odnosi se na njemačku 369. legionarsku diviziju.

⁵, ⁶ i ⁷ Mine su postavili diverzanti Drugog diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 132 u ovoj knjizi i dok. br. 2—4, k. 121, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁸ Prugu su minirali diverzanti Trećeg diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 165).

16. V u 0425 sati partizani su minirali prugu između ž.p. Oriovac i Sibirj. Kvar će biti popravljen u toku 16. V.

Za poglavnika i za dom spremni!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
(M. P.) Helbich

BR. 187

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 17. MAJA 1944. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ KOD BUJAVICE, Kobaša i na KrBAVSKOM POLJU¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE la BROJ 138/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

17. V 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

U iztočnoj Bosni ukliještena je jedna neprijateljska skupina jaka vjerovatno 1.500 — 1.800 ljudi.

II PODRUČJA:

Papuk — Psunj pl.:

Čišćenje na Papuk pl. nastavlja se uz slab neprijateljski odpor. U podhvat u naših gorskih postrojbi kod Brezine — Bujavica (10 km z. Pakraca) neprijatelj je imao 51 poginulog.² Plien: nekoliko pušaka,

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 17/1—1, k. 38.

* U rejonu Brezine — Bujavica djelovao je tada Posavski NOP odred. U vremenu od 1. do 20. maja on je pretrpio slijedeće gubitke: 6 poginulih i 3 ranjena (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 31—3, k. 1621).

jedna srpska zastava s crvenom petokrakom zvijezdom i nekoliko konja.

Brod: U noći 15/16. V pokušala se prebaciti jedna neprijateljska »brigada«³ iz Bosne na Slavonsku stranu kod Kobaša. Dielovi te »brigade« napali su ustašku mjestnu posadu u Bos. Kobašu i razpršili je. Zurno poduzetim protumjerama spriečeno je dalje prebacivanje neprijatelja, a prebačene dielove progone naše čete, pri čemu je do sada neprijatelj imao 3 mrtva i 16 zarobljenih.⁴ Zaplijenjeno: 2 teške strojnice, 6 pušaka, 3 konja i streljivo. Bos. Kobaš je protuudarom povraćen.

Otočac — Bihać:

Podhvat u području Krbavskog polja nastavlja se. 13. V vodile su domobranske, ustaške i njemačke postrojbe stalne borbe s razpršenim neprijateljskim skupinama na rubovima Krbavskog polja. Neprijatelj teži i dalje uzmaći u Plješivicu te odvlači sobom cielokupno pučanstvo.⁵

Podhvatna skupina koja nadire od Korenice prema iztoku i druga od Bjelog Polja prema jugoiztoku, razpršile su manje skupine partizana, koji se nalaze u bezglavom biegu. Sjeverno od Plitvičkih Jezera odbačena je jedna skupina partizana poslie jakog odpora prema sjeveroiztoku i zapadu.⁶ Na mjestu borbe pronađeno je 15 mrtvih partizana. Iz Tounja upućene su njemačko-hrvatske borbene skupine u smjeru Slunja radi napadaja neprijatelja s leđa.

Dosadašnji gubitci neprijatelja od početka ovog podhvata popeli su se na 580 poginulih, 80 zarobljenih, a plien: 4 topa, 6 bacača, 20 strojnica, 330 pušaka, 1 oružno skladište, 10 skladišta streljiva, 80 većinom neizpravnih samovoza, 2 topnička i 1 zrakoplovno skladište, 150 konja te mnogo druge stoke,

³ i * Riječ je o Dvanaestoj (slavonskoj) NOU brigadi, koja je tada vraćena u Slavoniju. U borbama koje je vodila prilikom forsiranja Save i prelaza preko komunikacije Beograd — Zagreb, ona je imala slijedeće gubitke: 3 poginula, 8 ranjenih i 20 nestalih iz brigadne komore (opširnije o tome vidi tom V, knj. 28, izvještaj Štaba Šestog korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 16. juna i izvještaj Štaba Dvanaeste divizije Štabu Šestog korpusa od 1. juna 1944).

⁵ Vidi dok. br. 105.

• Vidi dok. br. 118.

zatim velike količine žita i odjeće. Plien se još stalno povećava.⁷

Jadranska obala:

Na otoku Korčuli vodi se manji podhvat radi protjerivanja eventualno zaostalih manjih neprijateljskih skupina. Borbena skupina koja nastupa u smjeru zapadno od Smokvice i druga koja nastupa prema Blatu nisu naišli na neprijatelja.

Više neprijateljskih brzih čamaca napalo je 12 km i.j.i. Korčule jedan naš prijevozni brod. Brod je oštećen te je morao biti nasukan. Vlastiti gubitci: 10 ranjenih.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo prienos tvoriva, ranjenika i bacalo letake.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Jaka razvidačka djelatnost neprijateljskog zrakoplovstva nad područjem obale i napadaji neprijateljskih lovaca-bombardera na položaje p.z. obrane Korčule. Srušen je 1 neprijateljski lovac-bombarder. Posada od 2 zrakoplovca je poginula.

Obćenito: Prigodom nailaska oklopnog vlaka na minu 12. V s.i. Našica poginula su 2 vojnika, a 4 su ranjena.⁸ Naknadno se doznaje da je skupina od oko 100 partizana napala 8. V u šumi Bukvik (8 km s.z. Đakova) ustašku obhodnju od 17 vojnika, pri čemu su 4 vojnika poginula.⁹ Nađena su 2 ranjena i 6 mrtvih partizana.

U podhvatima njemačko-hrvatskog oružništva kod Virovitice i Bastaja poginulo je 5 partizana, 15 ih je ranjeno, 2 zarobljena i 2 prebjegla.

Osim toga, u toku manjeg podhvata kod Pakraca bilo je 5 mrtvih i 5 zarobljenih partizana.

U Ozlju predala se 3 partizana, a u Ogulinu 1.

U Varaždinu javilo se 29 vojnih neposlušnika, a uhvaćeno ih je 25.

⁷ Vidi dok. br. 95, 108 i 110 u ovoj knjizi i tom V. knj. 28, izvještaj Štaba Jedanaestog korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 25. juna 1944.

⁸ Minu su postavili diverzanti Prvog diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 2—4, k. 121, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

• Tu ustašku patrolu su napale jedinice Diljskog NOP odreda (vidi dok. br. 100).

Događaji na prugama:

Na pruzi Sisak — Sunja 17. V u 0230 sati između ž.p. Sv. Klara i Velika Gorica naletio je teretni vlak na minu.¹⁰ Oštećen je samo jedan prag. **Žrtava ni;***
bilo.

Na pruzi Novska — Nova Kapela-Batrina 17. v u 0209 sati između ž.p. Okučani i Dragalić naletio je oklopni vlak na minu.¹¹ Jedna kola su uništena, a 1 su izkliznula. Ima 2 lakše i 6 teže ranjenih vojnika.

Na pruzi Vinkovci — Šid 15. V u 2238 sati između ž.p. Sid i Tovarnik naletio je putnički vlak na minu. Izkliznuo je tender i 5 kola. Promet je uzpostavljen.

Na pruzi Sunja — Bos. Novi 16. V u 0925 sati između ž.p. Sunja i Majur naletio je teretni vlak na minu.¹² Izkliznuo stroj i 3 štitna kola.

Na pruzi Dugo Selo — Križevci 16. V u 1610 sati u želj. post. Vrbovec u jednim kolima putničkog vlaka, koja su bila određena za njemačke vojnike eksplodirao je pakleni stroj. Ranjeno je 6 njemačkih vojnika i 2 žene.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

**Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)**

Helbich

(M. P.)

¹⁰ i ^s Minu su postavili diverzanti Drugog diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 132).

¹¹ Minu su postavili diverzanti Prvog diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 2—4, k. 121, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

BR. 188

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 18. MAJA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA LUDBREG I METKOVIĆ I O BORBAMA U HRVATSKOM ZAGORJU, NA PAPUKU, KRBAVSKOM POLJU I KOD ZADRA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 139/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

18. V 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Uspješno je završen podhvat u jugoistočnom dielu Vel. Zupe Vuka. U Lici pronađeno i zaplijenjeno više velikih obskrbnih skladišta.

Nastavlja se podhvat u izočnoj Bosni.

Na Bihać izvršen teroristički napadaj.

II PODRUČJA:

Varaždin: 15. V odpočeli su partizani napadaj na Ludbreg.* Pojedinosti još nisu javljene.

Zagorje: Odpočeo je podhvat u Zagorju sa svrhom čišćenja područja zapadno od ceste Sesvete — Varaždin, između Ivanšćice i Zagrebačke gore.¹ 15. V do 1700 sati ukleštene su bile 3 neprijateljske »brigade« i više manjih »odreda« u području Kraljevec — Hrašćina (11 km s.i. Zlatara), ali je noću 15/16. V usprijelo većem dielu ovih snaga provući se kroz nepregledno zemljište u smjeru jugoiztoka. 16. V odpočeo je progon neprijatelja. Vlastiti dielovi dospjeli su u progonu do Kalnika (10 km. j.i. Novog Marofa).

Neprijatelj je u ovim borbama pretrpio osjetljive gubitke i zaplijenjena je veća količina oružja, strjeljiva i opreme. Pojedinosti još nisu javljene.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 18/1—1, k. 38.

* U izvještajima Štaba Desetog korpusa NOVJ, kao i potčinjenih mu jedinica koje su djelovale na tom području, napad nije zabilježen (vidi dok. br. 109, 133 i 165).

³ Opširnije o tome vidi dok. br. 133, 141, 165 i 190.

Papuk — Psunj pl.:

Na području Papuk — Psunj pl. nastavlja se čišćenje od zaostalih partizanskih dielova uz slabiji otpor neprijatelja.⁴ Uništeno je više bunkera i partizanskih nastanbi. U području 10 km s. i. Daruvara naše gorske postrojbe s uspjehom čiste područje i vrše prikupljanje žitarica uz redovitu suradnju hrvatsko-njemačkog oružništva, koje evakuira njemačko pučanstvo.

Otočac — Bihać:

U nastavku poahvata u području Krbavskog Polja naišlo se samo na manje skupine partizana⁵ i tom prigodom ubijeno je 36 partizana, 5 je zarobljeno a 2 partizana su prebjegla. — Pronađena su i zaplijenjena dalnja skladišta s 8 topova raznog obrazca, 82 strojnice, 205 pušaka, 50 tona strjeljiva, 400 kotača od motornih vozila. Zatim je pronadeno i zaplijenjeno 1 skladište pogonskog tvoriva i doknadnih dielova, 1 skladište s upotrebljivim liečničkim tvorivom, 4 skladišta žita, 1 skladište živežnih namirnica i 1 skladište soli. Osim toga zaplijenjeno je 35 konja i velik broj ostale stoke, te je time zadat težak udarac neprijateljskoj obskrbi.

Zadar: Odbijen je noćni napadaj neprijatelja 22 km s.i. od Zadra, pri čemu je neprijatelj imao osjetljive gubitke.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo prenos zdravstvenog tvoriva i bacanje promičbenih letaka.

Djelat, nepr. zrakopl.:

17. V u 1130 sati 30 neprijateljskih zrakoplova izvršilo je teroristički napadaj na Bihać. Središte grada

⁴ U depeši Štaba Šestog korpusa od 19. maja 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o tome piše: »16. V. neprijatelj sa 23 motor. vozila upao u Voćin te iznenadio naše ustanove. Jedinica nije bilo tamo. Gubitaka nema. Zapaljene neke zgrade koje su podignute poslije ofanzive (odnosi se na ofanzivu koju su Nijemci, ustaše i domobranci vršili od 26. aprila do 8 maja radi uništenja jedinica i ustanova na oslobođenoj teritoriji Slavonije — prim. red.) i odnesen jedan luksuzni auto. Neprijatelj je došao iz Slatine preko Ceralija i vratio se nakon jedan sat.« (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 1—2/1, k. 119/7.)

• Vidi dok. br. 31, 54, 88 i 131.

pretrpilo je velike štete. Porušeno je oko 100 zgrada među njima katolička crkva i džamija, a jače je oštećena zgrada sudbenog stola, gradskog poglavarstva, redarstvene oblasti, poštanskog ureda i hrvatskog mjestnog zapovjedništva i obškrbnog skladišta. Broj ljudskih žrtava je velik, ali se za sada još ne može ustanoviti dok se ne izvrši odkopavanje koje je u toku. Poduzete su mjere da se postradali- ma pruži prva pomoć u zdravstvenom tvorivu i ostalom. Među vojnič. osobama nema žrtava.⁶ U području obale nastavlja se živahna djelatnost neprijateljskih lovaca — bombaša.

Napadajem neprijateljskih lovaca-bombaša zapaljena su 2 njemačka teretna samovoza s benzinom. Kod Korčule srušen je 1 neprijateljski lovac-bombaš, a još jedan vjerojatno je srušen kod Primoštena.

Obćenito: U toku manjih podhvata u području Karlovca, Imotskog, Aržana, Tuzle i Daruvara poginulo je 4, ranjeno 5, zarobljeno 5 i predala se 2 partizana. U Varaždinu prijavilo se 27, a uhvaćeno 30 vojnih neposlušnika.

Kod Karlovca uhvaćeno 7 vojnih neposlušnika. Vlastiti gubitci: 2 mrtva i 3 ranjena.

Osobitosti:

Noću 15/16. V upala je veća skupina partizana u predgrađe Metkovića na desnoj obali r. Neretve i odvela nekoliko građana.

Događaji na prugama:

Na pruzi Zagreb — Sisak 18. V u 0623 sati između ž.p. Greda i Lekenik naletio je putnički vlak na minu.⁷ Izkočila su 2 kola. Lakše je ranjen 1 domobran. Promet je uzpostavljen.

Na pruzi Strizivojna Vrpolje — Vinkovci 17. V u 1410 sati između ž.p. Mikanovci i Ivankovo naletio je brzi vlak na minu. Štete i žrtava nema.

Na pruzi Bos. Novi—Bihać 17. V u 1930 sati između ž.p. Cazin i Bihać naletio je mješoviti vlak na minu.

⁶ Netačno. Vidi dok. br. 189.

⁷ Minu su postavili diverzanti Drugog diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 132).

Vlak poslan iz Bihaća, da primi putnike prvoga vlaka, naletio je na minu između istih postaja. Cjelokupan promet je u prekidu.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odiela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

Helbich

(M. P.)

BR. 189

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 19. MAJA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ KOD IVANIC-GRADA, PAKRACA, RAMLJANA I GOSPIĆA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 140/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
19. V 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Uzpjешno se nastavljaju podhvati u istočnoj Bosni i u Lici. Osjetljivi gubitci pri terorističkom napadaju na Bihać.

II PODRUČJA:

Ivanić *Grag*:

Dielovi jednog gorskog sdruga u području 11—12 km s.i. Ivanić Grada protjerali su 15. V jednu neprijateljsku skupinu od 300 partizana, bez vlastitih gubitaka. Neprijateljski gubitci iznose: 2 zarobljena, a zaplijenjene su 3 puške i 1 talijanska strojopuška.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 19/1—1, k. 38.

papuk — Psunj pl.:

U nastavku podhvata uništenja preostalih skupina partizana u području oko Pakraca ubijeno je 6 partizana, 1 je zarobljen, a 1 se predao s oružjem.² Zaplijenjena su 2 kora s 2 konja.

[*Otočac — Bihać:*

Razpršene neprijateljske skupine prikupljaju se u području Ramljana (25 s.z. Gospića) i u Velebitu južno od Gospića, sa navodnom namjerom napadaja na Gospić.³

Poduzete su protumjere.⁴

U nastavku podhvata kod Krbavskog polja odbijena su 3 neprijateljska protunapadaja, kojima je bila svrha ponovno zauzimanje jednog pronađenog oboskrbnog skladišta. Neprijateljski gubitci: 8 mrtvih, 9 zarobljenih i 3 prebjegla partizana. Zaplijenjena 3 oboskrbna skladišta, eksploziv, 19 padobrana za bacanje tvoriva, velike količine streljiva, 1 teretni samovoz, 23 konja i mnogo druge stoke.

Uništene su 4 partizanske nastanbe (barake).

Jadranska obala:

Opaža se pojačana djelatnost minama i spriječavanje prometa na željeznicama, cestama i prometnim sredstvima na moru.

U području Trogir — Bribirske Mostine izgubljeno je 5 teretnih samovoza, koji su naišli na mine.

U luci Ploče potopljen je od neprijateljskog zrakoplovstva jedan manji brod.

14. V između Jablanca i Karlobaga potopili su neprijateljski zrakoplovi jedan oboskrbni brod. Od posade nađena su 2 mrtva Nijemca, ostali su nestali. U Omiš na otoku Krku potopljen je po partizanima 1 manji motorni brodić.

Djelat. vlast, zrakopl.:

Vršilo je prienos zdravstvenog tvoriva za postradale pri bombardiranju Bihaća, kao i prienos ranjenika

² Vidi dok. br. 188.

³ i ⁴ Napad na Gospić tada nije bio u planu (vidi dok. br. 88). u ovoj knjizi i tom V, knj. 28, izvještaj Štaba Jedanaestog korpusa Glavnog štabu NOV i PO Hrvatske od 25. juna 1944).

iz Bihaća i Daruvara u Zagreb. Osim toga bacani su letaci »Posljednji poziv odmetnicima da se vrate«

Djelat, nepr. zrakopl.:

Neprijateljsko zrakoplovstvo napalo je brodove u luci Ploča i 1 potopilo. Srušen je jedan neprijateljski zrakoplov. T I I

Na području obale srušen je još 1 neprijateljski zrakoplov.

17. V lakše je bombardiran Omiš. Žrtava nema, srušene 2 kuće.

Naknadno se doznaje da je prilikom neprijateljskog terorističkog napadaja na Bihać 17. V poginuo 1 častnik, 2 dočastnika, 10 domobrana, a teško ranjeno: 2 častnika, 1 dočastnik i 5 domobrana. Lakše je ranjeno 20 domobrana. 15 njemačkih vojnika i oko 30 Hrvata u službi Nijemaca također je poginulo. Do sada je izkopano oko 250 mrtvih građana, broj mrtvih će se povećati. Ranjenih je oko 60—70. Podpuno je uništeno 50 kuća, a 300 ih je teško oštećeno.⁵

Obćenito: U toku manjih podhvata u području Sinja, Kloštar Ivanića i Pakraca bilo je još 9 mrtvih i 3 zarobljena partizana. S

Zaplijenjena je 1 strojnica, 1 kola i 2 konja.

Vlastiti gubitci: 1 ustaša poginuo i 2 zarobljena.

Osobitosti:

15. V izvađeno je iz Dunava 10 km i.s.i. Indije 100 kgr. mina.

Događaji na prugama:

Na pruzi Šid — Ruma 17. V u 0453 sati između ž.p. Voganj i Ruma naletio je putnički vlak na minu. Jedan kolosjek je oštećen.

Na pruzi Doboj — Gračanica 17. V u 0230 sati kod želj. postaje Karanovac minirana je pruga na 2 mjesta. Oklopni vlak naišao je istog dana na razorene tračnice te izkliznuo sa 2 kolima.

Na pruzi Gabela — Metković — Ploče 18. V u 0030 sati teže je oštećen jedan most te je promet prekinut.⁶

⁵ Opširnije o tome vidi dok. br. 188.

• Diverziju je izvršio Neretvanski NOP odred (vidi tom V. knj. 28. izvještaj Neretvanskog odreda od 29. juna 1944).

Na pruzi Strizivojna-Vrpolje — Šid 17. V u 2205 sati kod želj. postaje Vinkovci vojni vlak naletio je na minu. 2 štitna kola i stroj i 1 kolosjek oštećeni su.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

(M. P.) Helbich

BR. 190

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 20. MAJA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ U HRVATSKOM ZAGORJU, NA KRNDIJI, KOD GRUBIŠNOG POLJA, GOSPIĆA, BRIBIRSKIH MOSTINA, GRAČACA I DUBROVNIKA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 141/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

20. V 1944 godine.

I OBČI PREGLED:

Pravodobno poduzetim protumjerama osujećene su neprijateljske pripreme za usredotočeni napadaj na Gospić.

II PODRUČJA:

Zagorje: Završen je podhvatao zapadno od ceste Sesvete — Varaždin.²

Neprijatelj je ovim podhvatom bio potpuno iznenađen, kako načinom djelovanja naših borbenih sku-

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 20/1—1, k. 38.

² Vidi dok. br. 188.

pina tako i po smjeru djelovanja — pa se pokušao spasiti paničnim biegom. Nu vještim zahvatom prisiljen je na borbu kod s. Apatovac (10 km j.i. y_a_ raždinskih Toplica) te s. Vel. Poganac i Ribnjak (oboje 5 km i. Apatovca), te je došlo do žestoke borbe, koja se završila podpunim porazom neprijatelja. Neprijatelj je u ovom podhvatu ukupno izgubio 554 mrtvih (izbrojeno), ali se predmieva da je poginulo 7—800 partizana, zarobljeno je 55 (među njima i 1 »diviziski liečnik«,³ a zaplijenjeno je: 5 bacača, 2 topa, 2 p. o. puške, 2 p.z. strojnice, 2 teške strojnice, 7 strojopuškara, preko 200 puškara, strjeljiva svake vrste, 47 konja, 10 sedala, 7 hamova 4 pisača stroja, mnogo razne opreme i t.d. U borbi je ubijen 1 »komandant brigade«,⁴ 1 teško ranjen zamjenik »komandanta korpusa«.⁵ Vlastiti gubitci iznose: 4 mrtva i 15 ranjenih. Pri uništenju partizanske skupine kod Trgovišća i Hraščine mnogo je pridoniela hrabra ustaška posada iz Marije Bistrice.

Papuk — Psunj pl.:

17. V u čišćenju zapadnog diela Krndije prema Kutjevu skršen je manji neprijateljski odpor uz 7 poginulih i 3 zarobljena partizana.⁶

Grubišno Polje:

Završen je podhvat naših postrojbi⁷ i njemačkog oružništva u području Bastaji — Grubišno Polje, kojom prigodom su izseljeni pripadnici njemačke narodnostne skupine i vršen odkup žitarica. Našim postrojbama prijavilo se 26 vojnih neposlušnika.

Brod: Završeno je čišćenje područja jugoistočno od Nove Kapele Batrine.

³ Jedinice Desetog korpusa NOVJ imale su u borbama od 15. do 17. maja 33 poginula, 140 ranjenih i 264 nestala (vidi dok. br. 133 i 165 u ovoj knjizi i dok. br. 6—19 4, k. 551a. u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁴ i ⁵ Podaci nisu tačni.

⁶ U depeši Štaba Šestog korpusa NOVJ od 22. maja 1944. o tome piše: »18 V jedinice Osječke brigade vodile borbu sa Čerkezima na sektoru Kutjevo — Vetovo (sekcija Požega) — detalje još nemamo. Dosađa ubijeno 6 i zarobljeno 1...« (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 1—1, k. 119/7).

⁷ Odnosi se na Treću bojnu Četvrte gorske pukovnije (vidi bojnu relaciju Prvog zbornog područja u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 5/1—19. k. 58).

Neprijateljski gubitci: 8 poginulih, daljnjih 15 poginulih ocijenjeno i 13 zarobljenih. Plien: 1 strojnica i 4 puške.

Gospić: **Pravodobno poduzetim protumjerama osujećene su neprijateljske pripreme za napadaj na Gospić⁸, koji je bio predviđen u noći 17/18. V. 17. V razpršene su 2 partizanske skupine sjeverozapadno i jugoistočno Gospića te odbačene na Velebit. Iz tog dana u večernjim satima ponovno je vraćeno uporište Vrebac. (10. km i.j. Gospića), kojeg su partizani privremeno bili zaposjeli.⁹**

Knin: **Na području Bribirskih Mostina (32 km j.z. Knina) njemačke postrojbe odbacile su jače partizanske snage prema sjeveroistoku uz 37 poginulih partizana.¹⁰ Vlastiti gubitci: 5 Niemaca poginulo, 12 ranjeno i 3 nestala. Plien: oružje, strjeljivo i ručne granate. 17. V odbijeni su neprijateljski napadaji na obokrbnu cestu između Sučevića i Gračaca.¹¹**

Dubrovnik: **12. V jedna njemačka obhodnja napadnuta je od jače neprijateljske skupine¹² s.i. Dubrovnika. U borbi je poginulo 13 Niemaca, a 6 ih je ranjeno. Neprijateljski gubitci nisu poznati.**

Jadranska obala: **Kod otoka Murtera vatrom njemačkog topništva raztjerani su neprijateljski brzi čamci.**

Djelat, vlast, zrakopl.: **Naše zrakoplovstvo uspješno je napalo partizane u s. D. Ribnik (20 km z. Varcar Vakufa) i bacio promičbene letake u istočnoj Bosni. Vršilo razviđanja u okolici Sarajeva, Trebevića i Igman pl.**

⁸ Vidi primjedbu br. 3 uz dok. br. 189.

⁹ Vrebac je tada držala Treća brigada Trinaeste divizije (vidi dok. br. 138).

¹⁰ O gubicima Prve brigade Devetnaeste divizije kod Bribirskih Mostina vidi dok. br. 124.

¹¹ Napade su izvodile jedinice Devetnaeste divizije (vidi tom V, knj. 28, operacijski izvještaj Štaba Osmog korpusa NOVJ o dejstvima podređenih jedinica od 7. aprila do 11. juna).

¹² Vjerovatno se odnosi na Neretvanski NOP odred.

Vršilo prienos ranjenika.

18. V srušen je jedan naš zrakoplov nad Jahorinom Posada se spasila padobranima.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Neprijateljski lovci-bombaši oštetili su 17. V tvornicu aluminijuma »Lozevac« u području Šibenika 18. V p.z. obrana Mostara srušila je 3 neprijateljska četveromotorna zrakoplova.

Istog dana neprijateljski zrakoplovi bacili su nekoliko bombi na šire područje Zemuna. Šteta je neznatna, žrtava nema.

Obćenito: **Prigodom razviđanja u području Rame predao se 1 partizan, a kod Aržana, Sinja i Narte u manjim skupinama poginuo je znatan broj partizana čiji broj nije javljen, dok vlastiti gubici iznose: 3 domobrana i 1 ustaša poginuli, 3 domobrana i 3 ustaše nestali. Kod Imotskog uhićeno je 60 vojnih neposlušnika.**

Osobitosti:

Nad područje Srbije neprijateljski zrakoplovi bacili su kesice s nadpisom »Supa«, koje se kod otvaranja upale. Upozoriti na ovo podredene postrojbe.

Događaji na prugama:

Na pruzi Zagreb — Karlovac 19. V u 0730 sati između Zdenčina i Horvati oklopni vlak je naletio na minu.¹¹

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

**Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
Helbich**

(M. P.)

» Vidi dok. br. 132.

BR. 191

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 21. MAJA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ U LICI, HRVATSKOM ZAGORJU, NA PAPUKU, KOD KARLOVCA, DRNIŠA I OBROVCA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 142/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

21. V 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

. . . U Lici su uspješni podhvati jedne hrvatske legionske divizije, te ustaških i domobranskih postrojbi² donieli izvanredne posljedke kako u pogledu uništenja neprijateljskih skupina, tako još više u pogledu pronalazjenja i zapljene velikih neprijateljskih obskrbnih skladišta živeža, oružja, opreme, pričuvnih dielova za samovoze i t.d.³ koja su dugo vremena bila po neprijatelju brižno čuvana i dobro krinkana. Ovim je neprijatelju zadan veoma težak udarac i oduzeto mu najdragocnije tvorivo napljačkanu i dobiveno od talijanske vojske, a dopunjeno putem anglo-američkih i sovjetskih zrakoplova.

. . . U Papuk pl. tučen je neprijatelj i iztjeran iz njegovih zimskih nastanbi i stalnih skrovišta, te su i ovdje pronađena i razorena podzemna skladišta i zaplijene velike količine oružja, opreme te raznog tvoriva i živeža.⁴

Izvanredni uspjeh P.T.S.-a i ustaških postrojbi u Zagorju i Kalniku pridonieli su pored uništenja ve-

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 21/1—1, k. 38.

² O neprijateljskim snagama koje su od 7. do 22. maja učestvovala u operaciji »Morgenstern« u Lici vidi dok. br. 31 i 88.

³ Vidi dok. br. 189.

* U toku napada na oslobođenu teritoriju Slavonije, od 26. aprila do 8. maja 1944, neprijatelj (Nijemci, ustaše i domobrani) uništio je 197 građevinskih objekata, 3 bolnice, 3 radionice, 4 pilane, 4 stolarske i lovačke, 2 lokomotive, željezničke mostove, kožarske radionice, 4 krojačke, 4 postolarske, 8 pekarskih, 6 mehaničkih radionica, 6 mlinova i veći broj magacina (vidi dok. br. 103 i 104 u ovoj knjizi, tom V, knj. 26, dok. br. 136; dok. br. 1—4/1, k. 119/7, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

likog broja neprijatelja⁵ još i daljnje smirenje sjeverozapadnog diela državnog područja, u kome danas seljak mirno radi na svome mukom stečenom dobru, a promet na cesti odvija se bez smetnji.

II PODRUČJA:

Brod: Neprijateljska »brigada« koja je prešla r. Savu kod Bos. Kobaša 15. V uspjela se ipak većim dielom prebaciti preko glavne pruge na sjever. Manji dio razpršen je i nalazi se između želj. pruge i Save. Poduzete su mjere za njegovo uništenje.⁶

Karlovac: Noću 18/19. V partizani su izvršili vatreni prepad na posadu s. Ilovac (1 km s. Karlovca) i na tvornicu Petreš (4 km j.z. Karlovca). Vlastitih gubitaka nije bilo. Neprijateljski gubitci su nepoznati.

Drniš — Obrovac: U području Drniša i Obrovca razpršile su njemačke borbene skupine neprijateljske razvidačke dielove, pri čemu je 12 partizana poginulo, 11 ih je ranjeno, a 7 ih je zarobljeno. Zaplijene su 2 strojnice.⁷

Djelat, nepr. zrakopl.: Slabija djelatnost neprijateljskog zrakoplovstva. Naknadno se doznaje da je pri terorističkom napadaju neprijateljskih zrakoplova na Bihać poginulo 19 Niemaca, 26 ih je ranjeno i 5 nestalo. Ubijena su 74 konja i uništeno 15 samovoza. Do sada je izkopano ispod ruševina 424 mrtva građana. Srušena su 2 neprijateljska bombardera. 7 Amerikanaca je poginulo, a 3 zarobljena. Nad istočnim područjem države letilo je posljednjih noći više neprijateljskih obkrbnih zrakoplova.

Obćenito: U manjim podhvatima na području Daruvara, Karlovca, Križevaca, Tuzle i Pala (kod Sarajeva) poginula su 3 partizana, 2 su ranjena, a 6 zarobljeno. Vlastiti gubitci: 1 domobran i 1 Nijemac poginuli,

⁵ Vidi dok. br. 188 i 190.

⁶ Vidi objašnjenje br. 3 uz dokumenat br. 187.

⁷ Opširnije o borbama na navedenom području vidi dok. br. 124 u ovoj knjizi i tom V, knj. 28, izvještaj Štaba Devetnaeste divizije Štabu Osmog korpusa NOVJ od 20. juna 1944.

7 domobrana i 1 Niemac ranjeni. Uhvaćena su 4 vojna neposlušnika.

Osobitosti: U području Pisarovine i Jastrebarskog pljačkali su partizani između 10 i 12. V. konje, živežne namirnice i rublje svim seljacima čiji su sinovi u hrvatskim oružanim snagama. Opljačkane stvari voze u Kordun.

Događaji na prugama:

Na pruzi Dugo Selo — Križevci 20. V 0810 sati između ž.p. Vrbovec i Prikraj naletio je na minu putnički vlak.⁸ Izkočila su 2 štitna kola. Žrtava nije bilo.

Na pruzi Zagreb — Karlovac 20. V u 0630 sati između ž.p. Zdenčina i Jastrebarsko naletio je oklopni vlak na minu,⁹ Izkliznulo je 5 kola, a pruga je oštećena. 4 domobrana su ranjena.

Na pruzi Banova Jaruga — Lipik noću 19/20. V između ž.p. Poljana i Kukunjevac porušena je želj. pruga u dužini od 3.400 metara.¹⁰

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

Helbich

(M. P.)

⁸ Vidi dok. br. 165.

• Minu su postavili diverzanti Drugog diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 2—4, k. 121, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

¹⁰ Prugu je porušio Posavski NOP odred (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg br. 1—3/1, k. 119/7).

BR. 192

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DO
MOBRANSTVA OD 22. MAJA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV
JEDINICA NOV I POJ KOD NAŠICA, PETRINJE, BIHAĆA
KISTANJA, NA KRBAVSKOM POLJU I BLOKOVU¹**

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 143/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

22. V 1944 godine.

II PODRUČJA:

Našice: **Prigodom čišćenja područja južno od Našica od zao-
stalog neprijatelja 19. V. slomljen je slabiji neprija-
teljski odpor, uz 2 poginula i 2 zarobljena parti-
zana.² Oslobođeno je 26 ljudi, koje su bili partizani
silom odveli te uništeno 8 partizanskih nastanbi
(baraka).**

Karlovac: **18. V u široj okolini Karlovca spustio se prisilno
1 njemački zrakoplov. U manjem podhvat u za oslo-
bođenje posade zrakoplova partizani su pretrpjeli
osjetljive gubitke, koji se cijene na 30 poginulih.³
Jedan njemački častnik zrakoplovac oslobođen je.**

Petrinja: **U nastavku podhvata z.j.z. Petrinje odbačen je ne-
prijatelj 19. V u smjeru jugozapada.⁴ Pojediniosti još
nisu javljene.**

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 22/1—1, k. 38.

² Opširnije o tome vidi tom V, knj. 28. izvještaj Štaba Istočne
grupe NOP odreda Štabu Šestog korpusa NOVJ od 3. juna 1944.

³ Stab Četvrtog korpusa, u depeši upućenoj 19. maja Glavnom
štabu NOV i PO Hrvatske, o tome kaže: »Jedan njemački avion srušio
se jučer kod Utinje. Danas se do njega sa tenkom probio neprijatelj
i zapalio ga. Uhvaćena dva avijatičara, od kojih je jedan pobjegao«.
(Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 4—1/13/1, k. 429 A).

⁴ Stab Sedme divizije poslao je 19. maja Štabu Četvrtog korpusa
NOVJ slijedeće depeše: »Neprijatelj je jutros prodro u Goru, predveče
se povukao u Petrinju. U napadu je sudjelovala Glinska i Petrinjska
ustaška bojna i eskadron Kozaka ojačani sa dva brdska topa. Ustaše su
povukli iz Gore ustaške familije sa svom pokretnom imovinom. Cijelo
mjesto su temeljito opljačkali. Gubici neprijatelja 5 mrtvih i 19 ranje-
nih«. — »Neprijatelj je u 14 sati prodro u pravcu Zupića — Križa iz
Petrinje. Neprijatelj nije imao motorizacije. Imao je 3 topa, 4 teška

Bihać: 19. V odbijen je napadaj partizana na naše uporište 8 km s. od Bihaća, uz 8 poginulih partizana.

Gospić: Opaža se jače prikupljanje razpršenih skupina partizana u području Gospića. Poslie završenog podhvata u području Otočac — Bihać nastavlja se čišćenje Krbavskog polja od zaoostalnih partizana.⁵ 19. V poginulo je još 38, zarobljeno 43 i prebjeglo 6 partizana. Pronađena su još neka skladišta partizana te je zaplijenjeno: 1 top 7.5 sm, 3 skladišta strjeljiva, 1 samovoz i skladišta sa živežnim namirnicama.

Knin: Nakon što je slomljen žestok odpor neprijatelja, zauzeto je 19. V Kistanje⁶ (19 km j. z. Knina). Istog dana odbijen je napadaj partizana na naše uporište 10 km i. od Biograda n/m.

Djelat, vlast, zrakopl.:
Njemački zrakoplovi uspješno su napali 19. V partizanska skladišta strjeljiva i benzina u Prilišću (14 km z. j. z. Karlovca), u kojima su nastali požari i eksplozije. Naše zrakoplovstvo vršilo je prienos tvoriva i bacalo promičbene letke.

Djelat, nepr. zrakopl.:
Ziva neprijateljska zrakoplovna djelatnost nad područje obale, gdje je vatrom pješačkog oružja srušen 1 neprijateljski zrakoplov. 19. V neprijateljski zrakoplovi napali su strojnicama Imotski, bez učinka.

Obćenito: Prigodom razviđanja kod Banje Luke i Netretića (kod Karlovca) poginulo je 9 i zarobljeno 3 partizana, zaplijenjena je 1 strojopuška i 5 pušaka. Posadi u Ozlju predala se 4 partizana i prijavilo se 5 vojnih neposlušnika. Njemačko oružništvo u toku manjih djelatnosti i razviđanja od 1.—13. V zadalo je neprijatelju kod Vukovara, Vinkovaca, Iloka, Čadavice, Slat. Dre-

bacača, 15 šaraca. Neprijatelj je imao 7 mrtvih, 25 ranjenih. Na našoj strani 2 mrtva, 1 ranjen, 2 nestala...» (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 18—81, k. 813 A).

⁵ Vidi dok. br. 188.

* U Kistanju se 18. maja nalazio jedan bataljon Prve brigade Devetnaeste divizije (vidi tom V, knj. 28, izvještaj Štaba Devetnaeste divizije Štabu Osmog korpusa NOVJ od 20. juna 1944).

novca i Cabune sliedeće gubitke: 39 poginulih, 25 za-
robljenih, 32 ranjena i 3 prebjegla partizana. Zapli-
njena su 2 strojosamokresa, 5 mina, puščano
strjeljivo, a razoreni su bunker, skloništa i razna
skladišta partizana.

Osobitosti. Opaža se pojačana djelatnost neprijatelja na pro-
metnim cestama u obalnom području i spriječavanje
prometa morskim putem.

19. V uništena su 3 vlastita teretna samovoza od mina
na cesti Bihać — Knin.

(M. P.)

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

**Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)**

Helbich

BR. 193

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DO-
MOBRANSTVA OD 23. MAJA 1944. O DEJSTIMA PROTIV
JEDINICA NOV I POJ U POŽEŠKOJ KOTLINI, KOD SISKA,
PETRINJE, PROLOGA I NA KRBAVSKOM POLJU«**

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE BROJ 144/44.

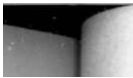
OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

23. V 1944 godine.

I OBCI PEGLED:

**Veliki gubitci partizana u istočnoj Bosni.
Pojačana razorna djelatnost neprijatelja na pruži
Zagreb — Bjelovar.**

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 23/1—1, k. 38.

II PODRUČJA:

Požega: U Požeškoj kotlini pojačao je neprijatelj djelatnost ali su hrvatske i njemačke oružane snage odmah poduzele podhvate čišćenja i razbile neprijatelja, koji uzmiče u Papuk pl. Nađeno je 8 mrtvih partizana, a 2 su zarobljena. Zaplijenjeno je 10 pušaka.²

Sisak: 19. V u 2300 sata jedan ustaški razviđački odjel iz Martinske Vesi (12 km s. Siska) izvršio je čišćenje u području 7—8 km s. i. Lekenika te je tom prigodom zarobljeno 16 part. s oružjem, 8 bez oružja i 8 partizanskih odbornika.

Petrinja: 19. V naišli su dieľovi kozačkih i ustaških postrojbi iz Petrinje na putu prema Gori (8 km j.z. Petrinje) na žilav neprijateljski odpor.³ Vlastiti gubitci: 1 Kozak poginuo, 1 ustaša i 3 Kozaka ranjeni. Zarobljena su 3 partizana.

[*Otočac — Bihać:*

U nastavku podhvata čišćenja u području Krbavskog polja naišlo se na slab odpor manjih part. skupina koje uzmiču prema jugu.⁴ Neprijatelj je izgubio: 11 poginulih i 9 zarobljenih, a 8 partizana se predalo našim postrojbama.

Livno: Ustaške i njemačke borbene skupine napale su jednu part. skupinu kod Prologa (14 km z. j.z. Livna), te bez vlastitih gubitaka pobile 13 partizana, i 4 zarobile, dok su se 2 partizana predala.[®]

² O tome je Štab Šestog korpusa poslao Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske slijedeći izvještaj (depešu): »Jedinice 12 divizije vodile su borbu r.a sektoru Cagliina i Ruševa, sek. Brod. Neprijatelj, Cerkezi, nadirali su od Broda i Pleternice, potpomognuti tenkovima. Plijen: 1 puška, 1 pištolj i 2000 pušćanih metaka. Gubici neprijatelja: 43 mrtva i veći broj ranjenih koje je neprijatelj odvuкао. Naši gubici: 9 mrtvih, 19 ranjenih i 6 nestalih. Izgubljena 2 šarca, 3 p. mitraljeza i 6 pušaka«. (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 1—4/1, k. 119/7.)

³ Vidi objašnjenje br. 4 uz dok. br. 192.

⁴ Vidi dok. br. 188 i 192.

⁵ U operacijskom dnevniku Štaba Devete divizije o tome piše: »Jedan bataljon II brigade vodio je borbu sa neprijateljem 17 V 1944. kod Prologa, koji je iz Livna bio pošao ovim pravcem i vraćen je natrag bez naročitih rezultata«. (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 56—2, k. 842 A.)

Djelat, vlast, zrakopl.

Bacalo je promičbene letke na područje Zumberka Zagorja, Bjelovara i Korduna te razvidalo područje Jahorine pl.

Posada našeg zrakoplova, koji je 18. V pao na Jahorini pl. prispjela je do naših postrojbi.

Obćenito: **Prigodom manjih djelatnosti na području Daruvara Đurdenovca, Siska, Karlovca, Romanije i Imotsko» poginulo je 11, zarobljeno 34 dok se 5 partizana, predalo.**

Vojničkim oblastima u Pakracu prijavila su se dobrovoljno 32 vojna obveznika i 22 vojna neposlušnika.

22. V posadi u Ozlju prijavila su se 73 muškarca, koji su izbjegli pred partizanima, među njima 50 vojnih obveznika.

Osobitosti: U području južno od Našica pronađeno je 14 zbirnih grobova sa 250 djelimično izmrcvarenih lješina.

Događaji na prugama:

Na pruzi Dugo Selo — Bjelovar noću od 21/22. V između ž. p. Prikraj i Vrbovec partizani su minirali 2 mosta i 4 propusta, a između ž. p. Križevci i Rovišće, oštetili prugu u dužini od 10 km i minirali 3 mosta." Prekid prometa trajati će nekoliko dana.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

**Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik.
(HELBICH)**

Helbich

(M. P.)

⁶ Diverziju su izvele jedinice Trećeg diverzantskog bataljona u sadejstvu sa Drugom brigadom Trideset treće i dvjema brigadama Dvadeset osme divizije (vidi dok. br. 127 i 165 u ovoj knjizi i dok. br. 6—19/4, k. 551a, dok. br. 1—2, k. 1124 i dok. br. 25—1, k. 1134 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

BR. 194

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 24. MAJA 1944. O ISKRCAVANJU JEDINICA NOV I POJ NA OTOK UGLJAN I O BORBAMA KOD BUJAVICE I NA BRACU¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 145/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA OROZANIH SNAGA

24. V 1944 godine.

I OBCI PEGLED:

Uspješno se nastavlja uništenje ukliještenih neprijateljskih snaga u istočnoj Bosni. Neprijatelj se iskrcao na o. Uljan, ali je odbačen.

II PODRUČJA:

Pakrac: U s. Bujavica (12 km z. Pakraca) razbijena je 22. V jedna partizanska skupina, koja je na mjestu borbe ostavila 12 mrtvih.-

Prigodom popravka želj. pruge kod Brezine — Bujavica 22. V poginulo je 5 i ranjeno 12 radnika od postavljenih mina.³

Jadranska obala:

Završen je podhvat čišćenja sjevernog diela otoka Brača bez neprijateljskog otpora.

Noću 20/21. V kod Brača odbijen je napadaj 3 neprijateljska brza čamca na njemačku brodopratnju. Jedan neprijateljski brzi čamac je teže, a 2 su lakše oštećena. 3 čamca brodopratnje lakše su oštećeni. Kod Primoštena zaplijenjeno je 11 partizanskih čamaca.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 24¹, k. 38.

² U izvještaju Zapadne grupe NOP odreda Šestog korpusa NOVJ kaže se o događajima na području Bujavice, pored ostalog, slijedeće: »Isto tako neprijatelj je upao dana 21. V. o.g. iz Lipika u selo Bujavicu. te je tamo pljačkao i popalio nekoliko kuća«. (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 32/2—3, k. 1621).

³ Prugu je 19/20. maja 1944. porušio u dužini od 5 km Posavski NOP odred (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 36—1/2, k. 473).

21. V partizani su se izkrcali na o. Ugljanu kod Zadra i obkolili jedno naše uporište.⁴ Upućena pojačanja oslobodila su obkoljene. Vlastiti gubitci: 6 Niemaca poginulo i 1 ranjen.

Navodno se izkrcalo 500 partizana s namjerom zauzimanja Preka. Poduzete su protumjere.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Jedan englezki lovac srušio je 22. V jedan naš zrakoplov 8 km s. Bihaća. Pilot nadporučnik Mihaljević i tajnik Podpredsjedništva vlade Namik Kulenović poginuli.

Djelat, vlast, zrakopl.:

U toku 22. V odpremljeno je vojnič. tvorivo u Koprivnicu te izvršeno bacanje letaka u području Samobora i Kravarskog.

Obćenito: Našim vojnič. oblastima u Pakracu javilo se dobrovoljno 57 vojnih obveznika i mjestnom zapovjedništvu Varaždin 45 vojnih neposlušnika, a posadi u Markuševcu kod Zagreba 60 vojnih neposlušnika.

Osobitosti: U području Sinja partizani su iz okolnih sela protjerali oko 2.000 žena i djece onih obitelji čiji se članovi nalaze u hrvatskim oružanim snagama.

Događaji na prugama:

Na pruzi Zagreb — Sisak 23. V u 0658 sati između ž. p. Vel. Gorica i Mraclin naletio je putnički vlak na minu.⁵ Oštećen je stroj, jedna štitna kola i želj. pruga. Žrtava nema.

(M. P.)

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

**Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
Helbich**

⁴ Na Ugljan se iskrcao Otočki NOP odred (vidi tom VIII, knj. 2, dok. br. 101).

⁵ Minu su postavili diverzanti Drugog diverzantskog bataljona (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 2—4, k. 121).

BR. 195

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBHRANSTVA OD 25. MAJA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ KOD DARUVARA, U BANIMI NA KORDUNU I UGLJANU¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 146/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

25. V 1944 godine.

I OBCI PEGLED:

Otok Uljan očišćen od neprijatelja. Na otoku Mljetu izkrcao se neprijatelj. Borbe su u toku.

Napadnut je Varaždin i sela oko Varaždina te u Međumurju iz zraka. Srušena su 2 neprijateljska četverostrojna zrakoplova.

II PODRUČJA:

Papuk — Psunj:

U nastavku podhvata čišćenja od zaostalih partizanskih skupina, poduzet je podhvat i u području 10 km z. od Daruvara, u svrhu uništenja skupina partizana, koje su se tu pojavile. Ubijen je 1 politički komesar.

Kordun — Banija:

22. V odpočeo je podhvat sa zadaćom uništenja neprijatelja u planinama Banije i Korduna.² Naše i njemačke oružane snage vode borbu s partizanima 6—7 km s. z. i zapadno od Cazina. Iz Bos. Krupe nadire hrvatski lovački sdrug prema sjeverozapadu dok druga borbena skupina nastupa iz Bihaća u smjeru sjeverozapada.

Gospić: U toku borbi lovačkih odjela s neprijateljem u području Udbine i Vrebca³ (10 km i. od Gospića) ubi-

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 25/1—1, k. 38.

² Vidi dok. br. 123, 163, 166, 200 i 202 u ovoj knjizi i tom V, knj. 28, izvještaj Štaba Četvrtog korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 14 juna 1944.

³ O tim borbama vidi dok. br. 106, 110, 117, 120, 125, 128 i 131.

jena su 2 partizana i 6 ih je zarobljeno. Zaplijenjeno je 1 partizansko skladište s 1800 litara nafte i 97 ^{gu} ma za samovoze.

Jadranska obala:

Otok Uljan očišćen je od neprijatelja, koji se poslije neuspjeha u neredu povukao i prebacio na Dueti Otok.

23. V izkrcao se neprijatelj na otok Mljet, južno od Babinog Polja.⁴ Neprijatelj se prevezao na 4 broda za izkrcavanje, a osiguranje je vršio jedan razarač i 6—8 obalnih brzih čamaca. Izkrncani neprijatelj napao je bacačima njemačko uporište na visu 488 (sjev. Babinog Polja). Protumjere su u toku.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo je razviđanja, prienos tvoriva i strjeljiva, kao i bacanje letaka.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Pojačana djelatnost neprijateljskih lovaca-bombardera na području obale, Bihaća i Ostrožca, zatim sjeverno Broda i Nove Kapele i prelieti jakih skupina bombarderskih zrakoplova nad područjem države i napadaji na Varaždin i okolicu (u Dodr. Mostara).

22. V napali su neprijateljski zrakoplovi bombama i strojničkom vatrom njemački povoz teretnih samovoza. 4 samovoza izgorila, 3 su oštećena, a 19 Niemaca poginulo i 8 ranjeno. Osim toga ubijena su 4 djeteta i ranjena 1 žena.

24. V prilikom prelieta jačih neprijateljskih bombarderskih skupina pale su 2 bombe na zapadno gradsko područje Zagreba. Šteta je neznatna, a žrtava nema.

Istog dana napadnut je Varaždin od 10 neprijateljskih zrakoplova u 1047 sati. Bačeno je oko 200 manjih bombi. Istodobno napadnut je i grad strojničkom vatrom. Do sada ima 20 mrtvih i 40 ranjenih.

⁴ U depeši Štaba Mornarice NOVJ od 25. maja o tome piše: »Engleski komandosi u jačini od 1000 vojnika izvršili su napad na neprijateljski garnizon na otoku Mljetu tokom 23. maja. Jačina neprijatelja 250 vojnika, uglavnom na položaju: kota 488 (Maligrad). Mi smo dali samo putovođe. Do samog juriša i borbe nije došlo. Bilo je samo nešto malo minobacačke vatre. U večje su se Englezi povukli ne učivši ništa«. (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 1—1, k. 119/8.)

Manje je oštećena želj. postaja, bolnica i neke posebničke zgrade. Teže je oštećena svilana, gdje je pogodena strojarna. Istodobno napadnuta su bombama i strojničkom vatrom okolna sela. Nema još podataka o šteti i gubitcima.

24. V neprijateljski zrakoplovi bombardirali su sela Šalovec i Hrastje (5 km s. i. Sv. Ivan Zeline) (Izješće vatrogasne sati narodne zaštite u Sv. Ivan Zelini).

Obćenito: U toku manjih podhvata kod Pakraca, Daruvara i na području zapovjedništva Velebit — Dinara ubijeno je 17 partizana (2 partizanke), mnogo je ranjeno i 1 je zarobljen.

U Pakracu prijavilo se našim vojničkim oblastima 13 vojnih neposlušnika, u Daruvaru 10.

Osobitosti: Kod s. Farkašić (9 km z. Siska) prijavilo se našim oblastima u Sisku 150 naših vojnih obveznika (od kojih 2 s oružjem) koji su do sada bili pod partizanskim vlastima.

Za odmazdu partizani uništavaju njihovu imovinu i pliene stoku.

Poduzete su protumjere.

Noću 20/21. V napale su 3 partizanske nazovi »brigade« četničko uporište Saračica (6 km s. z. Banje Luke), koje je pod zapovjedništvom našeg častnika, i u ogorčenoj borbi uz pomoć topništva napadaj odbijen. Četnici su imali 7 mrtvih i 3 ranjena, a partizani su odveli svoje mrtve i ranjene na 7 kola zaplijenjenih od seljaka.

Doznaje se da je prigodom bombardiranja Zemuna pobjegao veći broj Talijana (njemačkih zarobljenika) u Kupinovo (kotar Zemun), gdje. su ih uhvatili partizani i odveli sa sobom.

Događaji na prugama:

Na pruzi Zagreb — Karlovac 23. V oko 2300 sati minama je razorena pruga između ž. p. Leskovic i Horvati.⁵ Uništeno je 16 tračnica.

Na pruzi Dugo Selo — Banova Jaruga 24. V oko 2230 sati između ž.p. Moslavina — Popovača i Kutina

⁵ Minu su postavili diverzanti Drugog diverzantskog bataljona (vidi dok br. 132).

minama je oštećeno oko 800 metara pruge.⁶ Promet je obustavljen.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

(M. P.) Helbich

BR. 196

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 26. MAJA 1944. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ KOD KUTINE, CAZINA, PRIMIŠLJA, ZADRA, IMOTSKOG I NA KRBAVSKOM POLJU¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 147/44.
OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
26. V 1944 godine.

I OBCI PEGLED:

Otok Šolta očišćen od neprijatelja.
Na otoku Mljetu izkrkali su se samo Englezi.² Primorani su na uzmak.

II PODRUČJA:

Kutina: Vlastite snage napale su noću na 23. V partizansku skupinu kod s. Selišća (8 km s. s. z. Kutine) te istu raspršile. Neprijatelj je ostavio na mjestu borbe 26 poginulih i 18 zarobljenih, zaplijenjeno je 8 pušaka.

Cazin: Naše snage³ napale su neprijatelja u utvrđenim poljskim postavima na području s. Bužima (12 km s. i.

⁶ Prugu su razorili diverzanti Trećeg diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 2—4, k. 121. u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 26/1—1, k. 38.

* i ⁸ Vidi objašnjenje br. 4 uz dok. br. 195.

¹ Odnosi se na dijelove Desete lovačke pukovnije (vidi dok. br. 123 u ovoj knjizi i tom V, knj. 28, izvještaj Štaba Unske operativne grupe Štabu Četvrtog korpusa NOVJ od 11. juna 1944).

Cazina) pri čemu je palo 7 partizana, a 1 je prebjegao.

Ogulin: 24. V jedna sat pokušala je iz vlastite pobude zauzeti jedan most 17 km j. j. i. od Generalskog Stola (15 km s. i. Ogulina), ali je bila obkoljena od jačih neprijateljskih snaga. Odmah su upućena pojačanja.

U ogorčenoj borbi koja se razvila vlastiti gubitci iznose: 7 poginulih, 17 ranjenih i 40 nestalih.⁴ Neprijateljski gubitci su također visoki, ali se nisu mogli točno ustanoviti.³

Otočac — *Bihać:*

U nastavku podhvata čišćenja kod Kravskog polja razpršene su manje skupine partizana.⁶ U toku borbi poginulo je 4 partizana i zaplijenjen 1 bacač i 4 puške.

Knin: Sjeverozapadno i sjeveroistočno od Knina razbijene su slabije neprijateljske skupine pri čemu je palo 12 partizana, 2 su zarobljena te zaplijenjene 2 strojnice.

Zadar: 23. V odbijen je neprijateljski napadaj na ustaško uporište 24 km s. i. Zadra. Istovremeno su upućena pojačanja iz Zadra, koja su uspjela potopiti 2 neprijateljska čamca za izkrcavanje. Neprijateljski gubitci: 5 partizana poginulo, 3 su zarobljena, a zaplijenjene su 2 strojnice i 1 engleska samoradna puška.

Imotski: U noći na 20. V odbijen je neprijateljski napadaj na Zagvozd⁷ (12 km j. z. Imotskog) bez vlastitih gubitaka. Neprijateljski gubitci nisu poznati.

Jadranska *obala:*

23. V izkrcali su se Englezi (nepoznat broj) na otok Mljet.⁸ Na otok su upućena pojačanja njemačkih snaga, koja su uzpostavila spoj s vlastitim uporištima. Neprijatelj koji je bio zaposjeo visove sjeverno i sjeverozapadno od uporišta, povukao se pri dolasku pojačanja.

23. V kod Lovišta (kraj Dubrovnika) 1 njemački jedrenjak je zarobljen, 1 potopljen, a 1 oštećen nasukao se.

⁴ Prema izvještaju Štaba Osme divizije, borba je vođena 21. maja kod Primišlja (opširnije o tome vidi dok. br. 129).

⁵ Jedinice Osme divizije imale su 4 poginula i 21 ranjenog (vidi dok. br. 129).

⁶ Vidi dok. br. 188 i 190.

⁷ Napad su izvele jedinice Grupe južnodalmatskih NOP odreda (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 17/12, k. 1603 A).

Zapadni dio otoka Šolte očišćen je od neprijatelja
23. V kod Podubaca (kod Dubrovnika) neprijateljski
borbeni čamci potopili su 3 jedrenjaka na kojima je
bilo dosta putnika i nešto njemačkih vojnika.

Djelat. vlast, zrakopl.:

23. V izvršeno je razviđanje okolice Rajlovca i bacanje promičbenih letaka na području Travnik, Blagaj, Bugojno, Fojnica, Tuzla, Kladanj.

24. V vršeno je 5 bojnih zadataka na području Sarajeva te bacanje letaka na području Gline, Petrinje Kozare, Motajice i Psunj pl.

25. V izvršeno je bombardiranje neprijateljskih prievoznih plovnih sredstava na r. Kupi između Lasinje i Pokupskog.

Potopljen je 1 veliki i 8 manjih čamaca te 1 skela. Osim toga izvršen je prienos službene pošte u Gospić i Bihać.

Djelat. nepr. zrakopl.:

Broj žrtava neprijateljskog terorističkog zračnog napada na Varaždin popeo se na 27 poginulih, 31 teže i oko 30 lako ranjenih osoba.

25. V oko 1600 sati 2 neprijateljska zrakoplova bacili su nekoliko bombi na s. Lisce (1 km s. Širokog Brijega).

Pojedinosti nisu javljene.

Obćenito: Prigodom manjih djelatnosti u području Križa i Parkraca, te Sida i Voćina poginulo je 12, a zarobljeno 18 partizana.

U području Daruvara prijavilo se 60 vojnih neposlušnika (među njima i dosta Čeha koji ne bi želili biti izseljeni u Njemačku).

Osim toga našim vojničkim oblastima u Daruvaru prijavilo se 38, a u Varaždinu 43 vojna neposlušnika.

Osobitosti:

Hrvatski protuzrakoplovni topnici stigli su na Sušak i preuzeli protuzrakoplovne bitnice od Talijana.

Događaji na prugama:

Na pruzi Sunja — Bos. Novi 25. V u 1740 sati između ž. p. Bos. Novi i Ravnice naletio je na minu teretni vlak. 8 kola je izkliznulo i prevrnuo se. 15 osoba je poginulo i 15 ranjeno. Tromet se vrši prelaženjem. Na pruzi Metković — Ploče 25. V u 0555 sati između

ž. p. Rogatin i Ploče naletio je na minu vojni vlak, a potom je napadnut strojopuščanom vatrom.¹¹ Izkliznula su štitna kola i 1 vagon. Žrtava nije bilo. Promet je u prekidu.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

,
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
(M. P.) Helbich

BR. 197

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DO
MOBRANSTVA OD 27. MAJA 1944. O NAPADU JEDINICA
NOV I POJ NA NARTU I O BORBAMA KOD SLAVONSKOG
BRODA, SLAVONSKE POŽEGE, METKA, ZELOVA I U BA-
NIJI I NA KORDUNU¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 148/44.

27. V 1944 godine.

I OBCI PEGLED:

Podhvat u Baniji i Kordunu razvija se po osnovi.
Uspješan manji poduhvat u Dilj Pl.
Medak (na području Gospića), koji je prolazno bio u
nepr. rukama, oslobođen je.
Uništenje nepr. snaga u iztoč. Bosni se nastavlja.
Bihać ponovno teško bombardiran.

II PODRUČJA:

Bjelovar: U noći na 25. V. napali su partizani posadu Narta²
(10 km. j.z. Bjelovara). Borba se vodila cijeli dan.

⁹ Napad je izveo Neretvanski NOP odred (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 23'10, 1617).

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 27/1—1, k. 38.

² Neprijateljski garnizon u Narti napala je Prva brigada Trideset treće divizije (vidi dok. br. 116, 119, 160 i 161 i dok. br. 10/1, k. 1210, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

Upućena su njemačka i naša pojačanja i poduzete su protumjere.

Istog dana partizani³ su izvršili nekoliko manjih vatre-
nih prepada na osiguranja Bjelovara.

SI. Brod: U toku je podhvat u području sjeverno SI. Broda i sjeverno SI. Požege, gdje su prema prvim viestima neprijatelju nanieti osjetljivi gubitci od preko 100 mrtvih.⁴

Banija — Kordun:

U nastavku podhvata u Baniji i Kordunu 23. V podhvatne snage osvojile su partizanske postave na crti Cuntić — Kraljevcani — Cuntički Prnjavor (9-13-10 km. j. Petrinje). Partizani su se povukli u Petrovu Goru.⁵

Gospić: 24. V slomivši neprijateljski odpor naše čete oslobodile su Medak (16 km. j. i. Gospića), koji je prolazno bio u neprijateljskim rukama.

Sinja: 21. V u borbi na području Zelova (9 km. s. z. Sinja) ustaške postrojbe pobile su 8 partizana, a zarobile 4, bez vlastitih gubitaka.⁶

Kod Kukuzovca (5 km. j. Sinja) naš teretni samovoz naišao je na minu te je uništen. Žrtava nema.

Jadranska obala:

Otok Mljet očišćen je od neprijatelja.

Poslije pretrnjenog neuspjeha Englezi su noću 23/24. V u bijegu naglo napustili otok. Neprijateljski gubitci: 4 poginula, 5 zarobljenih, 2 prebjegla i 10 je Engleza ranjeno.

Vlastitih gubitaka nije bilo.⁷

³ Odnosi se na Sedamnaestu i Dvadeset prvu brigadu Dvadeset osme divizije, koje su zatvaranjem pravca Bjelovar — Narta sadejstvovala Prvoj brigadi Trideset treće divizije (vidi dok. br. 116.)

⁴ Vidi dok. br. 116, 119, 160 i 161.

⁵ Opširnije o tome vidi dok. br. 123, 163. 166. 200 i 202.

* Ustaše su iz zasjede napale četnu Druge brigade Dvadesete divizije koja je obezbjeđivala transport ranjenika. Gubici čete: 2 poginula, 4 lakše ranjena i 3 nestala (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 30 2, k. 1029).

⁷ Vidi objašnjenje br. 4 uz dok. br. 195.

Djelatnost vlast, zrakopl.:

Vršilo bojne zadaće i bacalo promičbene letke.

Djel. nepr. zrakoplovstva:

23. V šest nepr. zrakoplova bombardiralo je i napalo strojničkom vatrom njemački samovozni povoz u s. Glavina (2 km. z. Imotskog).

U selu srušena jedna kuća. Njemački gubitci nisu poznati.

24. V srušio se jedan nepr. 4-strojni zrakoplov na o. Brač, a na o. Pag zarobljeno je 9 članova posade jednog oborenog američkog zrakoplova.

Obćenito: **Obzirom na objavljeni skori svršetak važenja Poglavnikove amnestije (čije je trajanje 26. V produženo do 1 srpnja), broj vojnih neposlušnika naglo je porastao. Tako se u Daruvaru u toku 25. i 26 V javilo 395, u Sisku 185, u Varaždinu 341, u okolici Daruvara još 60, te u Grubišnom Polju 177 vojnih neposlušnika. Ukupno ih se prijavilo 1.159.**

Na području Kutine uhićeno je 16 vojnih neposlušnika. Prigodom razviđanja i manjih djelatnosti kod Ivanić Grada, Popovače, Karlovca, Ozlja i Imotskog poginula su 3, ranjena 4, zarobljen 1 i predala se 3 partizana, dok vlastiti gubitci iznose: 1 Niemac poginuo, 2 Niemca i 1 domobran ranjeni.

Događaji na prugama:

25. V u 15.45 sati na glavnom kolodvoru u Zagrebu razprsnuo se pakleni stroj u vagonu putničkog vlaka, određenog za njemačku vojsku. Ranjena su 2 njem. vojnika i 1 željezničar.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

(M. P.)

**Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)**

Helbich

BR. 198

•i/".»«

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DO
MOBRANSTVA OD 28. MAJA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV
JEDINICA NOV I POJ KOD DARUVARA, SLAVONSKOG
BRODA, SLAVONSKE POŽEGE, VRGORCA I NA KOR-
DUNU¹**

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 149/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

28. V 1944 godine.

I OBČI PREGLED:

**Uspjeh u podhvat u južno od Slav. Požege.
Pojačana djelatnost nepr. lovaca-bombardera.**

II PODRUČJA:

Daruvar: Uspješno se nastavlja podhvat u području Bastaja i Sirača (9 km. s. i. i 8 km. j. i. Daruvara). Uhvaćeno je 11 sumnjivih osoba. Jedan domobran je ranjen.

Sl. Brod — Požega:

Naše borbene snage ponovno su postigle velik uspjeh u podhvat između Sl. Broda i Slav. Požege. Neprijatelj je izgubio 174 poginulih (prebrojeno), daljnjih 50 je vjerojatno poginulo, dok je 15 partizana zarobljeno.² Plien: 6 strojnica, više pušaka, razno drugo oružje i strjeljivo.
Vlastiti gubitci: 6 Kozaka poginulo, 19 ranjenih.

Kordun: Nastavlja se podhvat na području 20 km. južno Karlovca, gdje naše i njemačke postrojbe usredotočeno napadaju protivnika.³

Metković: Započeo je podhvat na području Vrgorca⁴ (28 km. s. z. Metkovića). Neprijatelj pruža jak odpor te je

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 28/1—1, k. 38.

- Ukupni gubici Dvanaeste divizije u borbama 24. i 25. maja bili su: 18 poginulih i 48 ranjenih (opširnije o tome vidi tom V, kn. 28, izvještaj Štaba Dvanaeste divizije Sta.hu Šestog korpusa NOVJ od 1. juna 1944).

» Vidi dok. br. 123. 163. 166. 200 i 202.

* Stab mornarice 29. maja 1944. poslao Štabu Osmog korpusa NOVJ depešu u kojoj kaže: »16. maja (vjеровatno pogrešno dešifrovano);

izgubio 7 poginulih (prebrojeno) i 20 ranjenih. Uništene su part. nastambe i zaplijenjeno je nešto oružja i strjeljiva.

Djel. nepr. zrakoplovstva:

26. V u 16.10 sati nepr. zrakoplovi napali su uzletište kod Zadra i prouzročili manje štete. Istog dana napadnut je njemački samovozni povoz na cesti 10 km. jugo-istočno Ključa. Uništeno je 5 i oštećeno 7 samovoza.

Obćenito: Prigodom razviđanja i manjih djelatnosti u području Marije Bistrice, Karlovca, Podr. Slatine, Đurđenovca i Vinkovaca poginulo je 8 partizana, 2 su zarobljena, 3 su se predala te je zaplijenjeno 5 pušaka. Jedan njem. vojnik poginuo, 2 su ranjena. Našim vojničkim oblastima u Pakracu prijavila su se 52 vojna neposlušnika, u Varaždinu 145, a u Križevcima za vrijeme od 17—26. V ukupno 440.

Događaji na želj. prugama:

Na pruzi Vinkovci — Šid 27. V u 22.20 sati između ž. p. Tovarnik i Sid strojni vlak naletio je na minu. Izklizla dvojica kola.

Na pruzi Zaprešić — Zabok 27. V u 16.20 sati između ž. p. Zaprešić — Pušća-Bistra mješoviti vlak napadnut je pušč. i strojopušč. vatrom. Poginule su 2 osobe.

Na pruzi Dobož — Bos. Brod: 27. V u 05.20 sati između ž. p. Dobož i Bos. Brod naletio je na minu teretni vlak. Stroj i 7 kola izkočilo. Vlakovođa je ranjen, a promet se vrši prelaženjem. Na pruzi Dugo Selo — Banova Jaruga u noći na 28. V kod ž. p. Prečec i Novoselec-Križ na nekoliko mjesta oštećena je želj. pruga minama.⁵ Promet se vrši prelaženjem.

treba: 26. maja — prim. red.) otpočela nepr. ofanziva na istočno Biokovo. Neprijatelj imao osjetne gubitke. Komandant Neretvanskog partiz. odreda Prpič poginuo. Inače nemamo podataka o vlastitim gubicima. Na zapadnom Biokovu situacija nepoznata. Ofanziva vjerovatno u toku. (Arhiv⁵ Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 1—1, k. 1X9/8).

⁵ Prugu su porušili diverzanti Trećeg diverzantskog bataljona u sadejstvu s jedinicama Trideset treće divizije (vidi tom V, knj. 28. izvještaj Štaba Desetog korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 18. juna 1944).

**Na pruzi Zagreb — Karlovac u noći na 28. V mi-
nama je oštećena želj. pruga između ž.p. Zdenčina
i Jastrebarsko.**

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

(M. P.)

**Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
Helbich**

BR. 199

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DO-
MOBRANSTVA OD 29. MAJA 1944. O NAPADU JEDINICA
NOV I POJ NA NARTU I ARŽANO I O BORBAMA KOD
GRUBIŠNOG POLJA, SLAVONSKOG BRODA I POŽEGE, U
BANIJI I NA KORDUNU¹**

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 150/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

29. V 1944. godine.

I OBČI PREGLED:

Obranbeni uspjeh kod Narte.

**Napadaj nepr. zrakoplovstva na Banja Luku, Knin,
Drniš, želj. post. i vlak kod Jastrebarskog, želj. post.
Zdenčina i na područje Velike Gorice kod Zagreba.**

II PODRUČJA:

Bjelovar: **Odbijen je napadaj na posadu u Narti (9 km. j.j.z.
Bjelovar) pri čemu je neprijatelj izgubio 50 poginu-
lih, 2 zarobljena i 3 prebjegla partizana.²**

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 29/1—1, k. 38.

² O gubicima jedinica Desetog korpusa i Dvadeset osme divizije u borbama za Nartu vidi dok. br. 160 i 161.

Daruvar — *Pakrac:*

Iznenadnim podhvatom 27. V razpršena je jedna skupina partizana 4 km s. Grubišnog Polja, pri čemu su poginula 2 partizana, a u području sela Brekinjska (12 km s. z. Pakraca) ubijen je glavni »intendant« psunjskog partizanskog »odreda« i dva partizana.

Slav. Požega — *Brod:*

U nastavku podhvata južno od Slav. Požege, izgubio je neprijatelj još 5 poginulih.

U manjem okršaju 4 km s. z. Okučana izgubio je neprijatelj 3 pog. i 2 zarobljena partizana.

Plien: ručno vatreno oružje, bombe i strjeljivo.

Kordun — *Banija:*

U nastavku podhvata u Kordunu,³ usredotočenim napadajem dostignuta je s jedne strane Korana, dok je druga borbena skupina dostigla Vojnić (21 km. j. i. Karlovca) i Krnjak (18 km. j.j.i. Karlovca). Najjači odpor dao neprijatelju u području Đurića Kose (16 km. j.z. Glina). Do sada poznati gubitci partizana: 30 mrtvih.

Imotski: 27. V jake part. snage potisnule su posadu našeg uporišta Aržano (22 km. s. z. Imotskog) i ušle u to mjesto.⁴

Jadranska obala:

Noću 25/26. V napadnuto je vlastito uporište na otoku Pašman vatrom s jednog neprijateljskog ratnog broda,⁵ ali je napadač protjeran topničkom vatrom. Gubitaka nije bilo.

Po izkazima bjegunaca na Dugom Otoku nalaze se neprijateljske (angloameričke) postrojbe u pripremi za izkrcavanje."

Na otoku Šolti nema neprijatelja.

³ Opširnije o pothvatu »Šah« vidi dok. br. 123, 163, 166, 200 i 202.

⁴ Treća brigada Dvadesete divizije u sadejstvu s jednim bataljonom Mosorskog NOP odreda uništila je ustaško-domobransku posadu u Aržanu (vidi dok. br. 159).

⁵ Napad je izvela flotila Trećeg pomorskog obalskog sektora (vidi tom VIII, knj. 2, dok. br. 101).

• Netačno. Na Dugom otoku nije bilo anglo-američkih snaga.

Djelat, vlast, zrakoplovstva:

Bombardirana su mjesta neprijateljskih »štabova« i neprijateljskih postavi u području Tuheljskih Toplica i Sanskog Mosta.

Djelat, neprij. zrakoplovstva:

Pojačano djelovanje nepr. zrakoplovstva nad čitavim područjem države, posebno jaka djelatnost nepr. lovaca-bombardera.

25. V napadnut je Knin bombama i strojničkom vatrom od nepr. zrakoplova, koji su protivno međunarodnom ratnom pravu nosili njemačke i talijanske vrhovničke znakove i žute oznake na krajevima krila. Gubitaka nije bilo.

26. V. povrh pokušaja spriječavanja podhvata protiv part. vodstva u području Drvara, napali su nepr. zrakoplovi u niskom lietu njem. samovozni povoz na cesti Bihać — D. Lapac i uništili nekoliko samovoza.

28. V izvršilo je nepr. zrakoplovstvo sljedeće napadaje: a) Sedam nepr. lovaca-bombardera bacilo je nekoliko bombi na Kurilovec i Pleso (13 i 11 km. j. i. Zagreba). Žrtava nije bilo. b) U 16,25 sati napadnuta je želj. postaja Jastrebarsko i putnički vlak na postaji od nepr. lovaca-bombardera strojničkom vatrom. Poginulo je 7 i ranjeno 30 putnika, c) U 16,30 sati napadnuta je bombama Banja Luka i uzletište Zalužani. Bačene su 33 manje bombe od kojih se 22 nisu razprsle. Bombe su pale na vojničko groblje. Žrtava nema.

d) u 17,17 sati napadnut je od lovaca-bombardera bombama i strojničkom vatrom Drniš. Pojednosti nisu još javljene.

e) U 16,35 sati 15 nepr. zrakoplova napalo je strojničkom vatrom želj. postaju Zdenčina i sve posade na pruzi do želj. postaje Draganići. Poginula su 2 a ranjeno 23 ustaše.

Obćenito: U toku manjih podhvata i razviđanja u području Vukovara, Sinja, Daruvara i Grubišnog Polja poginulo je još 15 partizana.

Vlastiti gubitci 2 domobrana i 1 ustaša poginuli, 1 ustaša ranjen. U području Pakraca prijavilo se našim postrojbama 11 vojnih neposlušnika, kod Grubišnog Polja 20, kod Daruvara 83 i kod Hercegovca i Garešnice 500. Ukupno 614 vojnih neposlušnika.

Osobitosti. Djelatnost minama u svrhu spriječavanja prometa. Na o. Braču naišla su 2 njem. samovoza na mine. 5 Niemaca je poginulo, a 3 su ranjena. 27. V oko 16,30 sati na putu D. Stubica — Marija Bistrica partizani su napali obhodnju rizničke straže, ranili nadstražara, sve ih svukli, opljačkali i zatim ostavili.

Događaji na prugama:

Noću 25/26. V napadnut je teretni vlak s.i. od Konjica pri čemu je 8 vagona sa strjeljivom odletilo u zrak. Iztraga je u toku. 27. V oko 15,30 sati kod ž. p. Pojatno na pruzi Zaprešić — Zabok partizani su napali vlak. 2 putnika poginula, 5 je ranjeno.

Oružnici, koji su odbili napadaj pobili su 3 i zarobili 2 part.

Na pruzi Karlovac — Ogulin 28. V u 08,25 sati između ž. p. Tounj-Zdenac i G. Dubrave putnički je vlak naletio na minu, a po tom napadnut. Izklizla dvojica kola i stroj. 1 putnik ranjen.

Na pruzi Metković — Ploče 28. V u 05,40 sati između ž. p. Rogatin i Komin naletio je na minu teretni vlak.⁷ 4 vagona i stroj izkliznuli. Žrtava nema. Promet je prekinut.

Na pruzi Brod — Zemun 29. V u 05,10 sati između ž. p. Andrijevcu i Strizivojna — Vrpolje naletio je na minu vojni vlak. Pojednosti nedostaju.

28. V u 23,50 sati između ž. p. Ruma i Kraljevci naletio je na minu vojni vlak, izkliznuo stroj i dvojica štitna kola.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

(M. P.)

**Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
Helbich**

⁷ Diverziju je izveo Neretvanski NOP odred (vidi tom V, knj. 28, izvještaj Štaba Neretvanskog NOP odreda od 29. juna 1944).

BR. 200

IZVJEŠTAJ KOMANDANTA PRVOG LOVAČKOG REZERV
NOG PUKA OD 29. MAJA 1944. O BORBAMA OVOG PUKA
PRILIKOM POTHVATA »ŠAH«¹

1. lovač. rez. puk
Ia Ac 13/44.

K-dno mesto, 29. 5. 1944.

Poverljivo

*Izveštaj o borbama
vodenim prilikom akcije »Šah«² od 26.5.—28.5.44.*

Neprijatelj:

Neprijatelj je držao³

1.) Kordunskim odredom prostor Kestenjak od Siće (7 ist. Gener. Stola) do Bukovca (16,5 ist. Tounja), a delovima onostranu obalu r. Korane, jednom verovatno III brigadom 8. kordun. div. prostor sev. i juž. Veljuna (18 jug.-ist. Generalskog Stola), 1. brigadom 8. kordun. div. i novoprivedenim Flaškim odredom prostor Primišlja (13 jug.-zap. Slunja) i jako poseo visove južno i istočno ovoga mesta.

Zadatak:

Borbena grupa Hameršmit (Hammerschmidt) koja se sastoji iz:

- 1.) Komandnog mesta batalj. A 1. lov. rez. puka
- 2.) Komandnog mesta batalj. B 1. lov. rez. puka
- 3.) Pukovske štabne čete 1. lovač. rez. puka
- 4.) Protivtenkov. čete 1. lov. rez. puka
- 5.) Cete za izvođenje nastave sa potčinjenim joj tečajem
- 6.) Snajperskog tečaja
sa pridotim:
- 7.) Izviđačkim odredom 55⁴ i

8.) Oklop, izviđač, vodom LXIX arm. korp. za naročitu upotrebu ima zadatak da 26. 5. 44. polazeći u 03,00 čas.

¹ Dokument, pisan na mašini, na njemačkom jeziku, nalazi se u mikroteci Vojnoistorijskog instituta, reg. br. Minhen-N 10/1410—1416.

² Opširnije o toj akciji vidi dok. br. 123, 163, 166 i 202.

³ Odnosi se na jedinice Četvrtog korpusa NOVJ. O rasporedu ovih jedinica neposredno pred početak prodora njemačkih i ustaško-domobranskih snaga u Baniju i na Kordun vidi dok. br. 123 u ovoj knjizi i dok. br. 2—8. k. 426 A, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

⁴ Iz sastava njemačkog Šezdeset devetog korpusa (vidi dok. br. 123).

- a) *Motor, kolonom Izviđač, odreda 55 i Oklop, izviđač, vodom nastupa putem Karlovac — Leskovac (10 ist. Karlovca) do Bukovca, gde treba da borbom osigura prelaz preko Korane; Izviđač, odredom 55 u pravcu Mihaljsko kod k. 277 uhvatiti vezu sa borb. grupom fon Bose (Bosse) i zatvoriti obruč.*
- b) *Batalj. A 1. lov. rez. puka nastupajući od Generalskog Stola obrazuje mostobran na zapad, obali Korane u prostoru Kestenjaka i sa*
- c) *batalj. B 1. lov. rez. puka prodire od Tounja preko Pomišlja u prostor Bukovca.*

Čišćenje i uništenje neprijatelj, bandi koje su se nalazile u obruču bilo je predviđeno za 27. 5. 44.

Izvršenje:

I.) *Motor, kolona sa Oklop, izvid. vodom dostigla je u ranim jutarnjim časovima Leskovac (10 ist. Karlovca) i u 04,30 čas. putem koji je celom dužinom bio razoren, preduzela nastupanje u pravcu Kestenjaka, u 06,10 čas. dostigla je Siću (8 jug. — zap. Leskovca), u 06,40 čas. slomila je otpor neprijatelja kod k. 180 (1 juž. Sića), uspostavila vezu sa batalj. A i u 07,10 čas. dostigla Lučicu, u 07,30 čas. prispeo je izviđački odred 55 i kod Lučice se priključio Motoriz. koloni. Juž. Sića jedno motor, vozilo 81 naišlo na minu. Vozilo je izbačeno iz stroja. Vozač je teško, a 5 putnika lako ranjeni. Građani su izjavili da su banditi još pre dva dana znali o nastupanju ovim delimično neprolaznim putem, pa su ga celom dužinom minirali. Za ove radove su upotreбили i stanovnike sela. Daljim nastupanjem ovim putem bez dodira sa neprijateljem dostignuti su u 07,30 čas. Grubešići (3 sev. Sića),⁵ u 11,30 čas. Gor. Perjasica (4,5 juž. Grubešića), u 12,10 čas. k. 250 (2,5 juž. Gor. Perjasice) i u 13,40 čas. Bukovac i uspostavljena veza sa bataljonom B. Izviđačka odeljenja koja su odmah otposlana prema mestu prelaza ustanovila su da je neprijatelj jako poseo naspramni niz visova. Neprijatelj⁶ je davao otpor sa fortifikacijski izgrađenih položaja. Osmotrena su 2 protivtenkovska topa i nekoliko teških mitraljeza. Angažovan protivavionski Sfl je dobio dva pogotka. Dejstvom jake unakrsne vatre iz više mitraljeza vozač je ranjen i izgubio vlast nad vozilom, koje se srušilo niz nasip. Energičnim zalaganjem našeg teškog naoružanja, oficira i vojnika, uspelo je da se pomoću 2 oklopih izviđač. kola ovo oruđe sa Sfl ponovo izvuče na put. U vatrenom*

⁵ Selo Grubešići se nalazi 3 km jugoistočno od sela Sića.

⁶ Riječ je o Drugom bataljonu Kordunaškog NOP odreda, koji je držao položaje u rejonu Perjasice (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 11—1/5, k. 426).

dvoboju je uništen 1 neprijatelj, protivkolski top. Posle produžene dvočasovne borbe neprijateljska oruđa su učuktana. Neprijatelj koji se povlačio po delovima, stavljen je pod uspešnu vatru. Na osnovu nadenih tragova krvi, neprijatelju su naneti teški gubitci.⁷

Pošto je slomljen neprijatelj, otpor, preduzete su pripreme za prelaz. Motor, kolona sa Izviđač, odredom 55 zauzela je položaj, u vidu ježa. U toku noći neprijatelj je napao sa juga i jugozapada i zapleo naše pretstraže u živo puškaranje. Neprijatelj je odbijen.

27. 5. u 02,00 čas. koristeći iznenađenje i pomoć pionira plovnim vrećama je prebačena 3. četa A bataljona na drugu obalu,⁸ koja je odlučnim napadom zauzela položaje na suprotnoj obali reke i obrazovala mostobran. Neprijatelj je bio iznenađen, priveden je 1 zarobljenik i zaplenjen 1 puškomitraljez. Pošto je onemogućena nepr. vatra na mesto prelaza, spuštene su u vodu pontoni i sagrađena 2 splava nosivosti 4 tone, koji su brzo prebacili preko reke Izviđač, odred 55, koji jednom grupom nastupa preko kote 277 (10 jug.-jug.-ist.) Krnjaka, a drugom grupom duž puta preko Zagorja (3 jug.-jug.-zap. Krnjaka) sa zadatkom da pročešlja zemljište ka severu i da objekte o kojima je izvešteno zauzme ili uništi. U Rijeci je Izviđač, odred 55 uhvatio vezu sa pukom R 1. Puk R 1 je zaplenio jedan pismeni dokument iz koga se vidi da je neprijatelj već na 4 dana pre početka poduhvata o istome bio pismeno obavešten."

Prilikom pročešljavanja terena zaplenjena su 4 kamiona (od kojih su 2 bila neupotrebljiva; 1 je uništen, a 1 predat policiji), 1 prazna bolnica, mnogo telefonske žice, uništena 1 štamparija i 1 autoradionica; zaplenjena je hrana i nekoliko komada marve.

Bataljon A izveštava da je neprij. jako poseo Trouglastu Šumu 3 km jug.-jug.-zap. Krnjaka. Izviđački odred 55 sa batalj. A iz Rijeke angažovan je za celokupno pročešljavanje prostora jug.-zap. Krnjaka. Prilikom prodiranja ka severu osmotrene su mnoge neprij. kolone koje se povlače ka jugu,¹⁰

⁷ Gubici Drugog bataljona Kordunaškog NOP odreda u borbama od 26. do 28. maja bili su: 1 poginuo i 7 ranjenih (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 11—1/5, k. 426).

⁸ Odnosi se na desnu obalu Korane.

" Stab Četvrtog korpusa NOVJ raspolagao je podacima o pripremanju Nijemaca, ustaša i domobrana za napad na Kordun (vidi dok. br. 123 u ovoj knjizi i knjigu depeša Štaba Četvrtog korpusa NOVJ u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 4—3/13/1, k. 429 A).

¹⁰ Pod pritiskom nadmoćnih neprijateljskih snaga povukli su se dijelovi Kordunaškog NOP odreda pravcem Sića — Štirkovac — Marinkovići (opširnije o tome vidi dok. br. 11—1/5, k. 426. u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

ali usled velikog ostojanja na iste nije mogla biti otvorena vatra.

Pozadnji delovi Izvid. odreda 55 oko 23,00 čas. posle izvršenog pročeljavanja prostora jug.-zap. Krnjaka dolaze ponovo na mostobran.

U popodnevnim časovima neprijatelj jakim snagama sa jug.-zap. napada na delove mostobrana koji se nalaze zap. Korane.¹¹ Prilikom odmah izvršenog protivnapada, jedna od dvojnih oklopnih izviđač, kola koja su u njemu učestvovala, naišla :u na minu i ostala nepokretna. Zadnji vozač je ovom prilikom teško ranjen. Usled pokušaja obilaska i miniranog puta, vozač drugih izviđačkih kola je morao, pošto se posada oštećenih kola nije usled jake vatre mogla da povuče, istu da uzme sobom i da se povuče. Dalji pokušaji da se oštećena kola odvuku, ili bar demontiraju aparati, usled dejstva nepr. vatre su ostali bezuspešni. Usled toga su ova kola, pošto je sa njih demontirano oružje i izneta municija, morala biti uništena vatrom naših teških protivtenkovskih topova.

Po padu mraka prebačeni su na drugu obalu Izv. odred 5i i vozila i ljudstvo. Protivtenk. čete, kao i štabna četa, a splavovi u toku noći rastureni. Po završetku ovoga posla povučene su obezbeđujuće snage iz mostobrana na onostranoj obali pomoću plovnih vreća — bez uznemiravanja od strane neprijatelja.

Izviđač, odred 55, shodno naredenju, uz pritisak slabijih neprijatelj, snaga u 08,30 čas. krenuo je natrag u Karlovac, tamo prispeo oko 15,00 čas. i izdvojio se iz Borb. grupe Hameršmit. Motoriz. kolona, čija su bočna osiguranja bila zapletena u jaku borbu, u 09,00 čas. se odvojila od neprijatelja i krenula nazad. Njeno prispeće: u 16,00 čas.

2.) *Batalj. A 1. lov. rez. puka*, koji je za operaciju »Sah« premešten u Generalski Stol, 26.5.44. u 05,30 čas. krenuo je sa pripremnog položaja 4 km ist. Generalskog Stola i prodirao širokim frontom preko Kestenjaka (9. ist. Gener. Stola) do luka Kupe. Kestenjak je dostignut u 08,10 čas. Izviđanjem je utvrđeno da su naspramni visovi jako posednuti.¹ Pošto je slomljen otpor neprijatelja, batalj. A prelazi reku i u laktu Korane kod mlinova 2,5 km jug.-ist. Kestenjaka obrazuje mostobran, koji je u osvit 27. 5. proširen, te je bio širok 1 km.

¹¹ Vidi tom V, knj. 28. izvještaj Štaba Četvrtog korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 14. juna 1944.

¹² Položaje oko Kestenjaka držali su dijelovi Drugog bataljona Kordunaškog NOP odreda (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 11—1/5, k. 426).

U 09,30 čas. bataljon je krenuo u pravcu Krnjaka i u 10,40 čas. se sa teškim naoružanjem prebacio preko Korane. Neprijatelj se žilavo brani nap. linije k. 305—k. 429. Bataljon se priprema za napad, u 13,15 čas. zauzima visove između k. 305 i k. 429, prodire ka Krnjaku i uspostavlja vezu sa Borb grupom Berger (Berger). U daljem pročešljanju šuma sev. Ponorne (3 zap.-jug.-zap. Krnjaka) u 16,45 čas. dostignuta je k. 205 (4 zap.-jug.-zap. Krnjaka). Privedena su 2 zarobljena oficira. Prodirući dalje ka zapadu, bataljon je u 17,15 čas. svojim najistaknutijim delovima dostigao Kozline (6 zap.-sev.-zap. Krnjaka), oko 18,30 čas. kod Srđića (4 sev.-zap. Krnjaka) hvata vezu sa Poglavnikovim telesnim zdrugom¹³ i u 19,45 čas. izveštava da na prostoru Burdeli — Popovići (7 zap. sev.-zap. Krnjaka) nema neprijatelja. U 21,30 čas. bataljon se nalazi kod mostobrana i na obema stranama reke obrazuje položaj u vidu ježa. Noć je protekla bez naročitih događaja.

28.5. u 08,30 čas. batalj. je krenuo preko Tušilovića (7 sev. Krnjaka) natrag za Karlovac čisteći dolinu Korane do Barilovića (7 sev.-zap. Krnjaka). Teško naoružanje je iz mostobrana preko Generalskog Stola upućeno na prostor obezbeđenja.

Delove koji su marševali od Tušilovića, na 7 km juž. Karlovca napalo je 32 nepr. lovca (Lajting) mitraljezima i bombama. Pri ovome je poginulo 3 i teško ranjeno 12 vojnika. Bataljon je u toku noći prispeo u prostor obezbeđenja.

3.) *Batalj. B 1. lov. rez. puka* krenuo iz Tounja 26.5. u 00,00 a u 09,40 čas. našao se na 2 km ispred porušenog mosta,¹⁴ 2 km juž. Primišlja, u teškom tročasovnom radu opravljaga i odbija neprijatelja¹⁵ koji je teško ugrožavao bok bataljona. Pošto je obrazovan mostobran i prebačeno teško oružje, u 10,45 čas. bataljon preduzima dalje nastupanje. U 13,30 čas. batalj. se nalazi 500 m juž. Primišlja (13 jug.-ist. Tounja). U 14,00 časa dostignuti su Bojanići, u 14,30 čas. Bukovac i uspostavljena veza sa Motoriz. kolonom. U 17,30 čas. preduzet marš za Generalski Stol.

Ukupni rezultat:

*Neprijatelj imao: 17 poginulih (izbrojano), ocenjeno 100.
Zarobljeno: 2 oficira.*

¹³ Vidi dok. pod reg. br. 33 590—591 u mikroteci Vojnoistorijskog instituta.

¹⁴ Riječ je o mostu na Mrežnici kod sela Sića.

¹⁵ Pramac Tounj — Primišlje zatvarali su dijelovi Treće brigade Osmе divizije (vidi tom V, knj. 28, izvještaj Štaba Četvrtog korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 14. juna 1944).

Sopstveni gubici:

Poginulo 2, ranjeno 3.

Plen:

21 konj i tovarno grlo
1 puškomitraljez
6 mina
2 kamiona (1 uništen, 1 predat policiji)
2 šivaće mašine
100 kg. prosa
10 komada marve
5 ovnova.

Razoreno:

1 bolnica sa inventarom (7 jorgana, 6 jastuka i 33 dušeka transportovano)
1 štamparija
1 radionica za opravku motor, vozila
1 protivtenkovski top
1 mitraljez
1 skladište hrane
mnogo telef. uređaja.

**Hameršmit s.r.
pukovnik i k-dant puka**

BR. 201

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 30 MAJA 1944. O DEJSTVU PROTIV JEDINICA NOV I POJ KOD KUTINE, DJEVRSAKA, U BANJI I NA KORDUNU¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 151/44.
OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
30. svibanj 1944.

II PODRUČJA:

Kutina: Dielovi jednog gorskog sdruga² protjerali su jače part. skupine s područja Kopčić Brdo — Vrtlinska (24 km s.s.z. Kutine), gdje je poginulo 5, ranjena 3 i zarobljena 3 partijana,³ a uhićeno 5 partizanskih suradnika. Plien: dvie puške. Uništeno je i zaplijenjeno više skladišta hrane, tvoriva, te manjih skladišta eksploziva.

Knin: Njemačke borbene skupine odbacile su 27. V jače part. snage kod s. Đevrske (10 km z. j. z. Kistanja) odbacivši predhodno sve noćne nepr. napadaje.

Kordun: Podhvat u području Korduna i Banije uspješno je završen.⁴
Završeno izvješće još nije primljeno.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo je bojne zadaće, razvidanja i bacalo promič. letake.

. 26 i 27. V uspješno je napalo odmetničke skupine i njihove postave bombama i strojničkom vatrom 5—10 km. s. s. z. Rajlovca, te bacalo promič. letke

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 30 1—1, k. 38.

² Odnosi se na dijelove Prvog gorskog zdruga iz Popovače (vidi bojnu relaciju Prvog zbornog područja u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 5 1—2, k. 58).

³ Udarni bataljon Istočne grupe NOP odreda imao je u toj borbi 1 poginulog i 2 ranjena (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 3 1—2, k. 16231).

⁴ Vidi dok. br. 123, 163, 166. 196. 197. 198. 200 i 202.

na području: Ozrena, Majevice, Papuka. Krndije i Psunj planine, zatim Varcar Vakufa,⁵ Bugojna, Tomislav-grad,[®] Konjica i Srema.

Djelat, nepr. zrakoplovstva:

28.V. neprijateljski zrakoplovi izvršili su još sljedeće napadaje:

1) oko 17,00 sati 10 lovaca-bombardera napalo je bombama i stroj, vatrom želj. post. Karlovac, tvornicu parketa, kupalište na Korani, te građanstvo, koje se sklonilo u zaštitnim rovovima. Do sada je javljeno 9 ranjenih. Šteta je malena.

2) Napadnut je oklopni vlak, koji je pratio jedan putnički vlak kraj želj. postaje Jastrebarsko. Onesposobljene su 4 lokomotive.

29. V

2) Oko 10,00 sati 6 nepr. zrakoplova napalo je jednu njemačku preselicu vojnika na ž.p. Podsused kraj Zagreba stroj, vatrom iz male visine. Uništena je lokomotiva, jedan građanin poginuo.

Gubitci Niemaca nisu poznati.

3) U 10,30 sati 11 nepr. zrakoplova napalo je bombama i strojnica Lučko. Ima štete.

10) U 17,15 sati 9 nepr. zrakoplova napalo strojnica Kostajnicu. Pogodeno je skladište na želj. postaji.

29. V oko 12,00 sati kod Siska izkočilo je 5 zrakoplovaca posade oštećenog nepr. zrakoplova, koji se kasnije srušio i izgorio 2 km s.i. Petrinje. 2 člana posade uhvaćena su. Drugi nepr. zrakoplov pao je 8 km j. Petrinje, čija se posada spustila na područje ugroženo od partizana.

OBCENITO:

Prigodom razvidanja i manjih podhvata kod Garešnice, Kutine, Novske, Zdenčine i Slav. Požege poginulo je još 10 partizana, zarobljeno je 9, a predao se jedan s oružjem. Plien: 4 puške i jedna mina.

Vlastiti gubitci: 1 domobran poginuo, 3 su ranjena.

⁵ Mrkonjić-Grad

• Duvno

U Križevcima prijavilo se daljnjih 265 vojnih neposlušnika našim vojničkim oblastima.

OSOBITOSTI:

28. V u 06,30 sati jača part. skupina napala je na cesti 17 km z. D. Miholjca samovoz »Zempra«, gdje su poginuli jedan ustaški satnik, 6 ustaša i jedna žena, dok je nekoliko građanskih osoba odvedeno i samovoz spaljen.

DOGOĐAJI NA PRUGAMA:

Na želj. pruzi Novska — Brod 29. V u 11,55 sati između ž.p. Rajić i Okučani naletio je na minu brzi vlak⁷. Stete i žrtava nema.

Na pruzi Zagreb — Karlovac 30. V u 05,45 sati između ž.p. Jastrebarsko i Desinec naletio je na minu osobni vlak.⁸ Izklizla su troja kola. Žrtava nema.

Na pruzi Banova Jaruga — Lipik 27/28. V noću prekinuta je pruga na 9 mjesta, između želj. postaje Poljana i Kukunjevac.⁹

Na pruzi Karlovac — Caprag 29. V u 03,34 sati između ž.p. Mošćenica i Stanci Obori naletio je na minu putnički vlak.¹⁰ Oštećena ja željeznička pruga. Žrtava nema.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik Operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
Helbich

(M. P.)

⁷ Minu su postavili diverzanti Prvog diverzantskog bataljona (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 2—4, k. 121).

⁸ i ¹⁰ Diverziju je izvršio Drugi diverzantski bataljon (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 2—4, k. 121).

⁹ Diverziju je izvršio Prvi diverzantski bataljon (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 2—4, k. 121).

BR. 202

IZVJEŠTAJ ŠTABA PRVOG BATALJONA 383. PUKA 373.
LEGIONARSKJE DIVIZIJE OD 30. MAJA 1944. O BORBAMA
U TOKU POTHVATA »ŠAH«¹

I batalj. 383. (hrv.) peš. puka²
Ia 280/44.

IZVESTAJ O BORBAMA

u poduhvatu »Šah«³ u vremenu od 23. 5. — 30. 5. 1944.

Zadatak: U 3 dnevna marša od Bos. Novog preko Zirovca i Starog Sela prodreti u prostor 7 km sev.-zap. Starog Sela i tamo naslanjajući se levim i desnim bokom na naše jedinice sprečiti otstupanje neprijatelja iz Petrove Gore.

Izvršenje: U cilju izvršenja ovoga zadatka Borbena grupa Arend (I. i II./383. i 1 grupa od 48 četnika) kreće iz Dvora 23. 5. 44. u 04,30 čas. Za levo i desno bočno osiguranje izdvojene su ojačana 6./383. i ojač. 3./383. Pred Međumajdanom je neprijatelj¹ bio poseo položaje levo i desno puta sa tačkom težišta na k. 241. Mesta Bešlinac i Rujevac koja su se nalazila u produženju neprijatelj je jako poseo. Jačina neprijatelja oko 2 bataljona. U napad desno od puta na Rujevac upućena je ojač. 5./383., a levo na k. 241 levo bočno osiguranje (ojač. 3./383.). Ostali delovi borb. grupe nastupali su putem ka Bešlincu, a teška oruđa su potpomagala napad obeju krilnih četa. Neprijatelj je odbačen, u Međumajdan. Spaljen ured VII div. za vrbovanje, u Bešlincu razorena fabrika (izrada upaljača za mine, mitraljeskih i puščanih delova) kao i jedna strugara i jedna velika poljska pekara. U Rujevcu spaljeno jedno dobro opremljeno previjalište kao i jedna kancelarija. Desno bočno osiguranje (6. 383.) napalo je s boka neprijatelja koji ie

¹ Dokument u mikroteci Vojnoistorijskog instituta, reg. br. Minhen-N 10/1406—1409.

² Puk je bio u sastavu njemačke 373. legionarske divizije.

³ Opširnije o tome vidi dok. br. 123, 163, 166 i 200.

* Pravac Dvor — Zirovac zatvarao je Banijski NOP odred (vidi dok. br. 123 u ovoj knjizi i tom V, knj. 28, izvještaj Štaba Četvrtog korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 14. juna 1944).

otsupao ka istoku i pri tome zaplenilo i uništilo jedan minobacač. Neprijatelj je imao znatne gubitke. Posle ove borbe su smenjena bočna osiguranja i *za* dalje nastupanje kao desno bočno osiguranje određena je 5./383. a kao levo 2./383. Kod Gvozdanskog, u okolini Rudina leva pobočnica (2. 383.) naišla je na nepr. zaštitnicu, koja je otstupila putem za Majdan. Četa je otvorila jaku vatru, uništila 5 zaprežnih vozila i izbrojala 7 mrtvih neprijatelja. U 18,15 čas. borb. grupa je dostigla Komoru. Leva pobočnica je zauzela k. 535 (Kokirna) i kod Barnjače osmotrila, prema iskazu stanovnika 1 bataljon, neprijatelj, borb. grupu koja je bežala ka jugu. Dobro usmerenom vatrom mitraljeza i puškomitraljeza neprijatelju su naneti veliki gubici. Izbrojano je 18 neprij. leševa. Naši gubici: poginulo 2, ranjeno 5. Ocenjeno: poginulo 48 neprijatelja.

Jako je hitno tražen jedan sanitetski [avion], ranjenici nisu mogli da budu transportovani u pozadinu. Zbog ovoga je dalji marš odložen do 08,00 čas. Preko teškog terena borbena grupa je nastupala ka sev.-zap. preko mesta Zirovac — Kraljevac — ... — Staza — k. 212 do Savine Glavice. Podela borbene grupe na udarne grupe nije moguća, pošto ispresecanost terena .. ,⁵

25. 5. 44 Borb. grupa je u 05,30 čas. produžila marš i bez dodira sa neprijateljem u 7,00 čas dostigla Staro Selo. Ovde se borb. grupa zadržala 5 časova, jer uprkos ponovnom traženju sanitetski avioni nisu došli. U međuvremenu su oko 2 nepr. batalj. posela visove juž.-jug.-zap. i jug.-ist. Starog Sela.⁶ Da bi se osigurao prelaz preko Gline, angažovane su 3. i 77383. sa zadatkom da zauzmu brežuljkasto zemljište oko Katinovca i da obrazuju mostobran kod mosta 1,5 km jug.-zap. Starog Sela. Kad je oko 13.00 čas. borb. grupa krenula da zauzme zaprečni položaj u prostoru sasvim istočno Petrove Gore, neprijatelj koji se nalazio ist. i juž. Starog Sela otvorio je vatru na put i grupe koje su se nalazile na uzvisinama sasvim sev.-zap. puta. Stoga su morala sva borbena vozila

⁵ Nečitko u originalu (20 redaka).

⁶ Te položaje su držale jedinice Unske operativne grupe i Druga brigada Sedme divizije (vidi tom V. knj. 28. izvještaj Štaba Sedme divizije Štabu Četvrtog korpusa NOVJ od 6. juna 1944. dok. br. 8—5, k. 426, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

da budu upućena šumskim putevima na most. Most se nalazio pod nepr. vatrom sa k. 175 i k. 129 i tim sprečavao prelaz borbene grupe preko Gline. Stoga je protivu k. 175 upućena 6./383. koja je energičnim napadom odbacila neprijatelja i nanevši mu znatne gubitke zaplenila 1 mitraljez, 1 karabin i 1100 metaka. Neprijatelj je imao 29 mrtvih (prebrojano). 3./383. nalazila se iza jednog terenskog talasa, a 2./383. je zauzela energičnim napadom k. 129 pri čemu je nepr. na bojištu ostavio 12 poginulih (utvrđeno). Uprkos jake nepr. vatre bojna komora je prešla bez gubitaka preko mosta i došla u Katinovac. Posle kratkog vremena neprij. ponovo tuče zaprečnom vatrom sa k. 209 i šumskog područja severno kote most, tako da je prelaz preko njega nemoguć. K-dant grupe stoga odlučuje da se pokret prekine da bi se iskoristila noć. Po podne neprijatelj ponovo žestoko napada položaje i Katinovac, pri čemu upotrebljava artiljeriju, teške bacače i protivtenkov. topove. U 22,00 čas. delovi na juž. obali se odvajaju od neprijatelja i planski nastupaju preko mosta ka Katinovcu. Tamo se cela borb. grupa sprema za odbranu. Prema iskazu zarobljenika pred nama se nalazi I, II i III banijska brigada u jačini od oko 3.600 ljudi, kao i dijelovi Huskove brigade.⁷ Naši gubici: poginulo 5, ranjeno 16. Osmotreni gubici neprijatelja: poginulo 93.

26. 5. 44 U 02,30 čas. je odbijen napad daleko nadmoćnijih i neprij. snaga, koji je potpomagan artiljerijom i teškim pešad. naoružanjem, na naše sev. i juž. krilo kod Katinovca.⁸ Neprijatelj imao velike gubitke. Neprijatelj je celoga dana držao pod artiljerijskom i bacačkom vatrom grebene visova, a uz to ih obasipao mitraljeskom vatrom, tako da je svako kretanje bilo nemoguće. Od 11,55 do 12,10 čas. neprijatelj je izvršio vatreni prepad koncentričnom vatrom artiljerije, protivtenkovskih oruđa, minobacača i mitraljeza. Osmotrena su 2 teška i 2 laka topa, 4—6 minobacača, 1 protivtenkovski top i oko 26 mitraljeza. Napad, koji je posle ovog vatrene prepada izvršen, odbijen je. Prilikom ovog napada je nepri-

⁷ i ⁸ U napadu na neprijateljske snage kod Katinovca učestvovala su Druga i Treća brigada Sedme divizije i Druga brigada Osme divizije (vidi tom V. knj. 28. izvještaj Štaba Četvrtog korpusa Glavnog štabu NOV i PO Hrvatske od 14. juna 1944).

jatelj bio prišao na daljinu dometa ručne bombe. Neprijatelj sa juga stalno kamionima privlači nove snage. Oko podne je primećeno da nepr. zapregnutim vozilima napušta teren ist. Starog Sela i povlači se ka jugozapadu. Naši mitraljezi su uspešno tukli vozila koja su se kretala otvorenim zemljištem i putem. Isto tako su pojedini banditi, koji su bežali preko mosta, potučeni vatrom naših mitraljeza. Jedan izviđački avion, koji je čitav sat kružio i uspešno bombardovao i mitraljirao bande, doneo je izvesno rasterećenje. Pošto je izviđački avion otišao neprijatelj je posle artiljerijske pripreme ponovo izvršio napad sa severa, koji je odbijen uz visoke neprijateljske gubitke. Oko 17,30 čas. primećene su kozačke grupe — o kojima je javljeno radiom, koje dolaze upomoć.⁹ Pošto su slomile neprijatelj, otpor u Starom Selu, oko 19,00 čas. uspostavljena je veza u Katinovcu. Oko 20,30 čas. upućena su pod zaštitom vatre kola sa ranjenicima i komora preko mosta u Staro Selo, a u 21,30 čas. borb. grupa se odvojila od neprijatelja i bez gubitaka stigla u Staro Selo. Odmah je preduzet dalji marš i u 12,00 borb. grupa je stigla u Topusko. Posle kratkog odmora i prijema ranjenih kozaka, borb. grupa je u 08,00 čas prispela u Glinu. Ranjenici su iz Jukinca sanitetskim autobusima prevezeni u Sisak. U 17,00 čas. borb. grupa je došla u Petrinju. Sopstveni gubici: poginulo 3, ranjeno 24. Osmotreni neprijateljski gubici: 124 mrtvih. Privedeno je 11 zarobljenika koji su noću 27. 5. prilikom pokušaja bekstva ubijeni.

Razno.

Prema iskazu zarobljenika na strani neprijatelja su radisti i k-dant artilerije bili Englezi,¹⁰ a navodno kod VII. diviz. se nalazi jedna anglo-amerikanska misija. Tito je 18. 5. bio u Topuskom i prema saglasnim izjavama stanovnika i zarobljenika nalazi se u prostoru Petrove Gore.¹¹

Takođe prema iskazima zarobljenika, za napad na visove bile su angažovane elitne čete (engleska uniforma i oružje). Naročito upadljiva je bila upotreba

» Riječ je o dijelovima Prve kozačke konjičke divizije i Osmog ustaškog stajaćeg zdruga koji su upućeni iz Petrinje (vidi tom V, knj. 28. izvještaj Štaba Četvrtog korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 14. juna 1944).

¹⁰ Taj podatak nije tačan.

¹¹ Drug Tito je tada bio u Drvaru.

teške artiljerije i pešad. oruđa koja daje povoda za-
ključku da je ovo bila dobro opremljena jedinica i
sa velikom količinom municije..¹²

BR 203

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DO-
MOBRANSTVA OD 31. MAJA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV
JEDINICA NOV I POJ NA PODRUČJU KORDUNA I DR-
VARA¹-

VOJNICKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 152/44

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

31. svibnja 1944.

I OBĆI PREGLED:

Veliki uspjeh u podhvatima u Kordunu² i u području
Drvara.³
Partizani ušli u Srebrenicu i Bratunac.
Bombarderski napadaj na istočni dio Zagreba i želj.
postaju Dubica.

II PODRUČJA:

Karlovac—Petrinja:

26. V oslobođena je Glina, koja je prolazno bila u
partizanskim rukama, a 27. V oslobođen je i Vrgin-
most (8 km. z. Gline) kojeg su također prolazno bili
zaposjeli partizani.⁴

Podhvat u području između r. Gline, r. Korane i ce-
ste Glina — Vrginmost — Vojnić — Tušilović, koji
je odpočeo 26. V uspješno je završen.⁵

¹² Posljednja stranica originala, potpuno nečitka.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 31/1—1, k. 38.

³ Vidi dok. br. 123, 163, 166, 200 i 202.

³ Riječ je o desantu na Drvar (vidi »Oslobodilački rat naroda
Jugoslavije od 1941—1945«, knj. 2, str. 93).

⁴, ⁵ i ⁰ Opširnije o tome vidi dok. br. 123, 163, 166, 197, 198, 199,
200 i 202 u ovoj knjizi i tom V, knj. 28, izvještaj Štaba Četvrtog korpusa
Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 14. juna 1944.

28. V Prema prvom izvješću nepr. gubitci u ovom podhvat u iznose: oko 400 mrtvih, preko 400 ranjenih, 29 zarobljenih (14 Talijana), 2 part. su se predala. Plien: 4 strojnice, 6 str. pušaka, 3 bacača, 1 top, 1 p.o. top, 150 pušaka, 4 bolnice, 9 obskrb. skladišta, 1 polj. pekama, 6 samovoza, brzoglasno tvorivo i rogata marva.⁶ U borbi između naših postrojbi i partizana 29. V kod s. Lišnica (7 km. j.z. Karlovca) pobijeno je 8 i ranjena su 2 part., dok je 1 domobran ranjen.

Jadranska obala:

Lovački odjeli⁷ na o. Korčuli ustanovili su da je neprijatelj zaposjeo s. Cara i okolne visove.⁸ Prigodom razviđanja poginula su 2 partizana i više ih je ranjeno.

Djelat, vlast, zrakoplovstva

Zrakoplov Do-17 koji je 28. V upućen na oružano izviđanje nerp. postava, oboren je kod Krnjaka (18 km. j.ji. Karlovca) od nepr. lovaca-bombardera. Posada zrakpl. nadpor. Rumler, stož. nar. Mrzljak i zast. Regul poginuli.

Djelat, nepr. zrakoplovstva:

Naknadno se doznaje da je 28. V bombardirano i tučeno strojničkom vatrom Livno.

29. V nepr. zrakoplovi izvršili su pored već javljenih napadaja još i ovo:

a) u s. Opatovini (5 km. z. Zagreba) strojnicama napali su nastambe Dom. radne pukovnije i nastambe njem. vojske u s. Prečko (4 jz. Zagreba).

30. V. nepr. zrakoplovi nastavili su svojim terorističkim napadajima na naša mjesta i prometne puteve.

1) oko 09.45 sati nepr. zrakoplovi napali su iztočni dio Zagreba. Pogodeno je uzletište, ranžirni kolodvor i sela Dubrava i Resnička Trnava. Bačeno je oko 500 bombi srednje težine, koje su uništile 11 naših zrakoplova i oštetile 2 hangara na uzletištu, nekoliko vagona i kolosjeka na kolodvoru te dosta kuća u selima. Poginulo je 6 osoba, ranjeno 4.

⁷ Iz sastava njemačke 118. lovačke divizije (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 1/3, k. 73 A).

⁸ U to vrijeme na Korčuli je djelovao Korčulanski NOP odred, koji je imao oko 30 boraca.

Jedan nepr. zrakoplov oboren je i pao kod Siska. 3 člana posade izkočili su padobranima. Drugi nepr. zrakoplov pao je kod Zadra. 9 članova posade zarobljeno je u Zemuniku.

28. V. napadnuta je luka Ražanac od 32 nepr. zrakoplova. Poginula 2, a ranjeno 13 mornara.

Osim toga nepr. zrakoplovstvo ometa promet na moru u srednjim dalmatinskim otočnim kanalima te promet na cesti Primošten — Šibenik.

Na putu Bihać — Bos. Krupa napadaji nepr. lovaca u nizkom lietu na prometna vozila. Oboren je 1 nepr. lovac.

Obćenito: U manjim borbenim djelatnostima u području Srebrenice i Zvornika zarobljeno je 35 partizana i 31 Talijan. Kod Sokolca i Nove Gradiške poginulo je 6, zarobljena su 2 partizana.

Našim vojničkim postrojbama u Sisku prijavilo se 88 voj. neposlušnika.

Događaji na prugama:

30. V. naletio je na minu put. vlak između ž.p. Gibarac i Bačinci. Na ovaj vlak naletio je istog dana drugi vlak iz protivnog smjera. Žrtava nema, oba su kolosjeka zakrčena.

Istog dana u jutro između ž.p. Vrbova i Staro Petrovo Selo na ž. pruzi Novska — Brod, naletio je na minu put. vlak.⁹ Oštećena su 4 kola i želj. pruga. 13 putnika poginulo i 7 ranjeno.

30. V u 06.13 sati između ž.p. Sid i Kukujevci naletio je na minu put. vlak. Stroj, štitna kola i 2 vagona izkočila. Ima ranjenih.

30. V u 01.20 sati naletio je na minu ter. vlak kod ž.p. Johovac na pruzi Brod — Sarajevo. Stroj i 6 kola izkočilo. Napadaj top. vatre na vlak odbijen je.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik Operativnog odjela
Glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

(M. P.) Helbich

* Minu su postavili diverzanti Prvog diverzantskog bataljona (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 2—4, k. 121).